Ett dystert arf.

Berättelse

af

Leonard Strömberg.

GÖTEBORG
John Antonsons Boktryckeri
1898.

I.

»Slå inte mamma! Pappa får inte slå henne!»

Den tolfårige gossen stälde sig mellan sina föräldrar, och i hans ögon kunde man läsa det fasta beslutet, att han ville försvara modern. De små händerna voro knutna, och det skymtade ett mörkt hot i hela den lilla modiga gestalten.

Fadern hade för en liten stund sedan kommit rusig hem från krogen, och »när ruset är inne är vettet ute», och hans hand lyftes för att slå hustrun, henne, som han en gång lofvat vårda och älska, henne, som sträfvat för sig och barnen, och som med så stort tålamod fördragit allt lidande och förtryck.

»Ur vägen pojke!»

Den höjda handen sänkte sig, men blott för att gripa tag i gossens arm och slänga honom ur vägen. Den bleka kvinnan darrade af fruktan, och de båda mindre barnen borta i hörnet

af stugan, hvilka vaknat, skreko allt hvad de kunde.

»Pappa får inte slå mamma!»

»Så skall jag slå dig då, pojkbyting, och det så att du aldrig mer skall gå i vägen för far din.»

Han ämnade just börja slå gossen, men denne ryckte sig lös, grep med sina svaga händer tag om faderns armar, och med en styrka, som man icke skulle hafva trott honom äga, sköt han den druckne mannen baklänges några steg och skuffade ner honom i den stora, bäddade sängen.

»Hjalmar, Hjalmar, låt bli!» ropade den ängsliga modern, men sonen hörde ej på henne. Han sprang upp på sängkanten och kastade sig öfver fadern, tryckande ner honom i bädden.

»Om pappa försöker att röra mamma en enda gång mer, så slår jag ihjäl pappa sedan.»

»Nu går det för långt. Skall du öfverfalla och hota mig? Ännu är du allt för liten, rackarunge!»

Det var slut på gossens krafter. Fadern reste sig och slängde honom handlöst utåt golfvet.

»Du skall få ditt först; det blir mor dins tur sedan!»

Den rusige mannen, som tycktes hafva nyktrat till en smula vid sonens angrepp, men hvars vrede tycktes vara så mycket mer häftig, sparkade till gossen, som ännu ej hunnit upp från golfvet.

»Aj aj, pappa sparkar ju benet af mig!»

»Ja skrik du, det har du tid till. Du skulle inte ha börjat, så hade du sluppit undan. Ge dig nu i väg och kom aldrig hit mer.»

Han drog sonen öfver rummet, sparkade ut honom, och försökte sedan stänga dörren, men det gick ej: sonens arm var emellan.

»Jaså, du vill inte ut!»

Han öppnade dörren helt och hållet och slog sedan igen henne med all sin kraft. Det knakade till i det stackars barnets arm, som låg öfver tröskeln, det frustade fram blod vid handleden, men fadern brydde sig ej därom. Han sparkade till armen så att den kom utanför och så stängdes dörren till. Ett sakta kvidande hördes där ute, men så blef allt tyst.

»Se så där ja, nu är allt den rackarn borta för i dag, det svarar jag för. Kanske du vill samma väg också?»

Han vände sig till den darrande hustrun, som stod där alldeles maktlös. Då hon ej gjorde en min af att försvara sig och icke sade ett ord, fortsatte den hjärtlöse mannen:

»Stå inte och gapa, som om du förlorat vettet, utan sätt i stället fram något att äta!»

»Jag har ingenting att ge dig som du vill ha. Låt mig gå ut och se efter gossen, det är nödvändigare.»

»Bry dig inte om honom, han kommer ändå inte in här något mer i kväll.»

»Men betänk då, att det är kallt ute. Han kan ligga och frysa ihjäl.»

»Det må han gärna göra, om han har lust. Han skall få lära sig bli folk hädanefter.»

»Jag måste gå ut och se efter honom.»

Hon försökte komma förbi mannen och fram till dörren, men det var alldeles omöjligt, han skuffade henne tillbaka.

»Du blir inne; det säger jag!»

Då försvann hennes fruktan, kärleken till sonen tog öfverhanden, och hon såg på mannen med en blick, hvari den mest gränslösa smärta afspeglade sig.

»Låt mig gå! Du må handla med mig hur du vill sedan; men jag måste taga in gossen.»

Hon närmade sig åter dörren, och då mannen försökte hålla henne tillbaka, slet hon sig lös.

»Vill du inte lyda och bli inne! Då skall jag nog lära dig det!»

Hans tunga hand föll med ett förfärande slag ned på hennes skuldra, och hon föll omkull. Han sparkade henne på hufvudet, på bröstet och hvar han kunde: han trampade på hennns armar, och då hon försökte resa sig sparkade han omkull henne igen, allt under de vildaste eder.

»Ja, mörda mig du, obarmhertige! En gång får du nog straff för hvad du gör.»

»Tyst, eljes skall jag stänga till munnen på dig för alltid, ditt kräk! Vill du vara så snäll och sätta fram mat åt mig?»

Men han fick ej svar. Hans tunga stöfvel

hade åter träffat hennes hufvud och hon låg afsvimmad framför honom.

»Så ligg där då; jag kan få mat på andra ställen.»

Utan att bry sig om henne eller de gråtande barnen, hvilka krupit längst in i det mörkaste hörnet af stugan, gick han ut. Utanför dörren trampade han på en blodig hand och steg vårdslöst öfver en liten kropp. Det var sonen som låg där.

Byn med krogen var icke långt borta, och dit ställde han stegen.

* * *

Då drinkarens hustru vaknade ur den långa domningen, såg hon sig förvirrad omkring. Lampan höll på att slockna, barnen hade somnat bredvid sin mor, sedan de fåfängt försökt väcka henne, och ännu glänste tårar på deras magra kinder. Snart kom hon ihåg allt, och sedan hon med möda rest sig, vacklade hon till dörren, som hon öppnade.

Det var tyst och kallt ute. Blodröd gick månen upp längst i öster. Icke ett ljud, icke en rörelse; nattlig frid öfverallt.

»Hjalmar är du här?»

Intet svar.

»Hjalmar, hör du mig inte! Är du här!»

Men lika tyst och stilla. Hon letade öfverallt kring stugan, hon gick bort i ladugården och sökte, men ej heller där fann hon honom.

Kornas råmande var enda svaret på hennes ängsliga frågor och rop.

Skälfvande af köld gick hon in igen, och under strida tårar tände hon en brasa i den stora, öppna spiseln. Hela hennes kropp var öm. Sår och blånader hade hon i ansigtet och på händerna, och hon kände sig alldeles förbi.

Men hvart hade gossen tagit vägen? Det var en annan fråga. För hans skull glömde hon sin egen smärta. Kanske låg han och förfrös ute i drifvorna!

Hon höljde täcket öfver de båda sofvande små och lade sig själf på sängen, men sofva kunde hon ej. Så skredo nattens långa, dystra timmar.

II.

Ändtligen blef det morgon, en strålande klar och kall morgon. Ur en hölada utmed landsvägen kröp en nästan förfrusen gosse, med dödsblekt ansikte. Han såg sig oroligt omkring, innan han gick ut på vägen. Långt borta vid kanten af den kala björkhagen syntes röken från torpet, som dittills varit hans hem. Gossen var Hjalmar.

Då han på kvällen förut återfått det för en stund förlorade medvetandet, vågade han icke mer gå in i stugan, af fruktan för att åter bli

misshandlad af den hjärtlöse fader, hvilken han ännu trodde vara kvar där inne. Smärtan i armen var förfärlig, och han grät sakta. Länge dugde det ej att stå och tänka, ty han nästan stelnade af köld. Då kom han ihåg höladan borta vid vägen. Dit var det ej så förfärligt långt, och han beslöt att gå dit för att söka skydd under natten. Förr hade han varit mörkrädd, men nu kände han ingen fruktan. Så fort han förmådde aflägsnade han sig. Ingen mössa hade han på sig, och han frös om öronen. Han gned det högra örat och fick det någorlunda varmt, men då han försökte höja vänstra armen för att gnida äfven det andra, uppgaf han ett rop af smärta. Det var omöjligt att röra armen. Han sprang en bit, men förmådde ej hålla på länge. Dock blef han litet varmare däraf. Snön knarrade under fötterna, och han kände sig nära att digna ner af köld och plågor, men han ansträngde sig till det yttersta. Efter nära en timmes vandring var han vid ladan. Aldrig förr hade han känt det så svårt att gå, och aldrig hade vägen tyckts honom så lång.

Genom en glugg vid ena gafveln praktiserade han sig in. Det var nästan fullt af hö, men godt och varmt kändes det. Han kröp en liten bit ifrån gluggen, ref, så godt han kunde, en djup grop i höet och kröp ner däri. Då han dragit öfver sig så mycket hö han kunde, låg han stilla. Men hvad armen värkte! Kylan gaf vika inne i höet, men smärtan var kvar. Den stackars

gossen slöt ögonen och försökte somna ifrån sina plågor, men den minsta rörelse gjorde honom åter fullt vaken. Det var långa timmar för honom, men fruktan och äfven mattigheten höll honom kvar i gömstället.

Till slut varseblef han en svag ljusstrimma genom en springa i väggen. Då arbetade han sig upp igen. Armen var alldeles stel, och smärtan hade till en del gifvit vika. Nu måste han åter bestämma sig för hvart han skulle gå. Hela natten hade han undrat på detta, och tusende planer hade han uppgjort, men ännu var han ej på det klara med sig själf. Hem skulle han då icke gå, det fick sedan bli hur det ville med honom, men aldrig mer skulle fadern få slå honom. Han förstod äfven, att han måste söka någon hjälp för armen, ty han kände att den var illa skadad. Till staden, dit han en gång varit med föräldrarna, var det dryga två mil, men han beslöt slutligen att gå dit.

Solen lyste klar öfver den snöhöljda nejden, och på furornas grenar i skogen utmed vägen glänste det så vackert. Det var icke lätt för Hjalmar att gå fort, men han skyndade sig så mycket han kunde. Längre och längre bort från hemmet kom han. Om han blott hade vetat hur det var med modern och syskonen, men han hade ingen aning därom. Att modern blifvit misshandlad var han säker på, ty det var icke långt emellan hon blef det, men om fadern nu varit mera grym och omänklig än vanligt, det

hade han ingen reda på. Icke vågade han gå hem och höra efter hur det var, ej heller hade han någon lust att återvända.

Borta på vägen bakom honom klingade bjellror, och han såg att en släde, dragen af två vackra hästar, närmade sig. Han skyndade på stegen för att om möjligt hinna undan i något hörn, ty det var måhända patronen på herrgården, som var ute och åkte. Att komma undan gick ej, om han ej ville springa midt upp i snödrifvan. Han vek litet åt sidan för att ej bli öfverkörd. Släden närmade sig allt mer. Det var en fin skjuts, hästarne voro vackra och ystra, kusken klädd i varm pels och stor vintermössa, och bak i släden sutto två personer inhöljda i fällar och filtar, så att bara litet af ansiktena syntes.

»Stanna litet!» ropade en kraftig röst, då släden var midt framför Hjalmar, och kusken höll in hästarna. Gossen stannade äfven, fruktande att han var igenkänd af mannen i släden.

»Hvart skall du taga vägen barn?» frågade rösten igen.

»Jag skall gå till staden.»

»Barhufvad och så tunnklädd?»

»Ja, jag är tvungen att gå dit.»

»Hvad skall du göra där då?»

»Jag skall gå till doktorn, för jag har ondt i armen.»

»Låt mig se. Du är ju blodig om hela handen. Hvad har du gjort dig?»

»Jag har klämt mig.»

Den resande herrn gjorde sig fri från fällarna och bad gossen komma närmare. Han tog honom i den skadade armen, hvilket, hur mildt och varsamt taget än var, aflockade honom ett skri af smärta och kom hvarenda blodsdroppe att vika från hans ansikte.

»Jag tror din arm är alldeles krossad, kära barn. När gjorde du dig så illa?»

»I går kväll.»

»Hur skedde det där?»

»Jag blef klämd, då de skulle ha igen en dörr.»

»Du måste ha vård så fort som möjligt, eljes förlorar du sannolikt din arm.»

»Jag skall skynda mig så mycket jag kan.»

Herrn vände sig till den, som satt bredvid honom och sade:

»Kan han inte åka med oss?»

»Jo så gärna, om du vill. Jag ämnade just fråga dig därom,» svarade en vek och mild fruntimmersröst.

Herrn flyttade sig litet, drog undan fällen och tillsade gossen att krypa ner i släden. Hjalmar gjorde så och fällen breddes öfver honom. Damen tog en duk, som hon haft om halsen, och svepte den kring hans hufvud.

»Se så där ja, nu fryser han då inte ihjäl på vägen.»

»Då åka vi igen. Låt hästarna trafva på nu.

Det gör ingenting, om de bli varma, de få komma in i stallet och hvila sig sedan.»

Kusken klatschade till med sin fina piska, och så bar det af i flygande fart utåt vägen. Så fint hade Hjalmar aldrig åkt förr, och han kände sig riktigt väl till mods, där han satt i släden. Ingen sade något till honom. Hans två vänner — han räknade dem för vänner — samtalade med hvarandra.

»Det är ett förfärligt slarf af folket ute på landet att inte genast fara till läkare med gossen, då han är så svårt skadad», sade herrn.

»Jag tycker det är underligt med den stackarn», svarade damen, »han hade ju ingenting på hufvudet, och jag tror knappast att rocken varit af honom sedan han skadade sig.»

»Det kan väl aldrig vara möjligt, att han lämnats så utan vård och tillsyn.»

»Fråga honom.»

»Jag tänker vi vänta tills vi komma till staden. Han var alldeles utmattad. Se, han har somnat, den stackars gossen.»

Och det var verkligen så; Hjalmar hade slumrat in, där han satt. Nu frös han icke, och då han fick hålla handen stilla väcktes han ej.

»Låt honom sofva då, stackars liten, kanske han kan behöfva det. Skola vi taga honom med oss hem eller lämna honom vid lasarettet, så att de få sköta honom där?»

»Han får stanna på lasarettet, men jag skall följa med honom upp där, ty jag vill gärna se

hur det är med hans arm. Kanske det blir nödvändigt att amputera den.»

»Tror du det kan vara så svårt?»

»Jag vet ju inte. Är det ej nödvändigt, så är det så mycket bättre, ty det vore skada för gossen att mista armen. Du blir väl icke ledsen på mig för att jag låter dig åka hem ensam från lasarettet?»

»Nej, kära vän! Kan du göra något godt, så är jag glad däröfver. Vet du, jag tyckte alldeles att den här gossen är lik vår lille Edgar, som Herren tog ifrån oss, fast den här är större. Men hade lille Edgar fått lefva, så hade han kanske varit lika stor nu.»

»Så tyckte äfven jag, då jag först såg honom. Lika stora, klara ögon, lika mörkt hår, lika käcka drag hade vår lille gosse. Bara vid tanken på denna likhet vill jag gärna se till, att den här lille fattige får vård.»

»Vet du, jag har tänkt på ibland, när jag sett dig vara god och barmhertig mot andra, att det kanske ändå var en god mening med, att Gud tog vår Edgar hem. Förr var du mången gång hård, och ditt hjärta tycktes icke äga någon enda varm känsla för nödens barn och de betryckta, utan din praktik var bara affär. Nu är du så annorlunda; god, vänlig och hjälpsam, och du har vunnit mycken kärlek därigenom. Är det icke så?»

Hon talade sakta, så att kusken ej hörde dem, och kärleksfullt såg hon på sin make.

»Du har rätt, min älskade; förlusten af Edgar stämde mitt hjärta för något helt annat än förr. Du kan ej tro, så likgiltig man blir för andra människors nöd, då man under år håller på med dessa torra studier, dessa experiment i olika riktningar, hvilka mången gång tvinga en att vara hjärtlös. Förr kunde jag utan någon känsla af medlidande företaga experiment på sjuka människor och bringa dem förfärliga lidanden, och vivisektion var mig nästan ett nöje. Nu är det förbi. Doktor Elmegren har blifvit straffad för sin hårdhet, och nu vill jag genom godhet försona åtminstone en del af hvad jag brutit. Har du ej förstått det?»

»Jag har tänkt det så, men nu först vet jag säkert, att min tanke var rätt. Nu skall jag ej mera klaga öfver Edgars bortgång, ty han är lycklig hemma, och han jublar nog öfver, att hans faders hjärta blifvit så godt.»

»Och du är också glad däröfver?»

»Äfven jag jublar, ty nu är du långt mer än förr värd kärlek och aktning.»

Så hade Hjalmar, drinkarens stackars son, blifvit orsak till detta förtroliga samtal mellan de båda makarna. Hästarna sprungo friskt, och det såg ut att vara en lek för dem att tillryggalägga de två milen till staden. Doktor Elmegren och hans fru voro ännu upptagna af sitt samtal, då släden for in genom tullen.

»Kör genast till lasarettet,» sade doktorn till kusken.

Inom kort stannade släden framför stora ingången till lasarettet. Doktorn hoppade raskt ur och sade till Hjalmar:

»Vakna nu upp, min gosse; vi äro nu framme hos doktorn.»

Hjalmar vaknade, och då han förvånad och yrvaken skulle resa sig stötte han armen mot släden.

»Aj aj, min arm! Det gör så förfärligt ondt.»

Doktorn lyfte ner honom på trappan. Han var nästan kraftlös.

"Jag kommer hem så snart som möjligt,» sade doktorn till sin hustru.

»Går du hem då?»

»Ja. Adjö med dig så länge.»

Med den vänlige doktorn hjälp gick Hjalmar uppför trappan och infördes genast i en af de stora operationssalarna, där ett par läkare befunno sig.

»Hvad är det för en liten gynnare du för med dig, Elmegren?» frågade den ene af dem vid doktorns och Hjalmars inträde.

»Det är en gosse, som jag fann vid vägen. Hans arm är fördärfvad, och han hade väl gått och frusit ihjäl på vägen, om jag ej tagit honom med hit.»

»Hvarifrån är han då, och hvad har han gjort sig?»

»Han har klämt sig, säger han, men det där få vi tala om sedan, nu måste vi hjälpa honom.

I går kväll skedde olyckan, och jag tror ej att han sedan haft rocken af sig.»

»Är det möjligt! Kom då min gosse, så få vi se på din arm.»

Under det doktor Elmegren tog af sig ytterkläderna och band för sig ett stort, hvitt förkläde gick Hjalmar fram till operationsbordet, där de båda andra togo hand om honom.

»Aj då, det där ser tråkigt ut!»

Den ene läkaren knäppte upp Hjalmars rock och ämnade draga af honom den, men ett ångestskri från gossen kom honom att låta bli.

»Gör det mycket ondt?»

»Ja, så förfärligt.»

Nu var doktor Elmegren färdig.

»Vi få klippa sönder rocken, det blir ingen annan råd.»

Han tog en sax och började klippa.

»Snälla herrn förstör inte min rock; det är den enda jag har,» sade Hjalmar.

»Var inte ledsen för det, jag skall ge dig en mycket bättre i stället. Försök nu bara att vara lugn och stilla.»

Hans ord lugnade gossen, som stod stilla, medan hans enda rock föll i stycken till golfvet.

Äfven den förut söndriga skjortan klipptes i bitar, och snart var hela öfverkroppen naken utom venstra armen där trasorna voro fastklibbade af blod, som stelnat under natten.

»Nu blir det värre att få bort det där», sade doktor Elmegren och lade saxen ifrån sig.

»Det är bättre att lägga upp honom på bordet, så komma vi åt bättre.»

Gossen lades upp på det stora bordet, och så begyntes arbetet med den sårade armen. De smärtor han kände kunna lättare tänkas än beskrifvas. Om en liten stund svimmade han, och så fick han ligga, medan stycke efter stycke af ärmen klipptes bort. Från armbågen ner till handen var armen alldeles fördärfvad.

»Bara sylta af alltsammans», sade den ene läkaren. »Det är bäst att taga af biten jemt med armbågen, den är i alla fall till ingen nytta och gör oss bara besvär.»

»Benet är icke skadadt, och jag tror allt, att han kan få ha sin arm kvar», svarade doktor Elmegren allvarligt.

»Men betänk då hvilket arbete och så mycket besvär för pojkens skull. Det lönar sig inte.»

»Hans arm är honom kanske mer dyrbar än båda armarna för någon af oss.»

»Ja, det är ju möjligt, men jag betackar mig för arbetet med honom, om vi inte taga bort biten. Armen blir i alla fall till ingen nytta.»

»Jag skall sjelf åtaga mig besväret med honom. Han kan mycket väl bli bra utan amputation.»

Den tredje läkaren i laget skrattade.

»Det är första gången jag hört Elmegren vara emot att skära bort ett stycke af en människa».

»Han har blifvit omvänd, kära du», svarade den

andre, »nu skulle han knapt vilja se på ett experiment med en kanin eller en groda, bara af ömkan med det lilla kräket.»

»Rätt så, mina herrar,» inföll doktor Elmegren och rätade för ett ögonblick på sig, »jag vill icke ens se en groda lida, om jag kan slippa det, men är jag tvingad därtill, så vill jag, om det står i min makt, lindra deras smärta; huru mycket mer nu då, när det gäller en människa. Här är dock icke platsen att utsätta en embetsbroder för ironiska anspelningar. Hjälpen mig i stället att så godt vi kunna bispringa den stackars gossen.»

»Förlåt mig, Elmegren, jag menade ej så illa med mina ord, men jag har undrat på, hvad som så kunnat förändra dig, du som förr var en af vivisektionens och de vetenskapliga experimentens ifrigaste anhängare.»

»Det är snart förklaradt. Om du en dag, liksom jag fått, får stå vid ditt enda barns dödsbädd och se det plågas, utan att du kan gifva den minsta hjälp och utan möjlighet att rädda, då skall äfven du bli omvänd. Jag behöfver ej säga mer.»

»Nej, det är nog. Nu gå vi till verket och lappa ihop pysen här,»

»Tack. Det gläder mig att finna det äfven du kan finna det äfven du kan vara människa, fast du är läkare.»

Hjalmar började röra litet på sig, men då

de tre läkarne återgingo till arbetet med hans sönderklämda arm, försjönk han åter i dvala.

Det tog rätt lång tid att undersöka allt, skära bort alldeles förstörda bitar och sy ihop andra, men slutliten var ett säkert förband lagt om armen. Handen var icke sårad, men uppsväld och blå. Doktor Elmegren betraktade märkena.

»Någon har trampat på hans hand. Det skall bli intressant att få veta, hur han fått dessa svåra skador.»

»Vet du icke det då?»

»Nej; min hustru och jag åkte ifatt honom på vägen, ett par mil ifrån staden. Han gick barhufvud i kylan och ämnade sig till staden för att få hjälp. Det enda han omtalade var, att han blifvit klämd, då en dörr skulle stängas. Jag fruktar, att han varit utsatt för något våld, men han sof hela vägen sedan han kommit i släden, så att jag kunde ej fråga honom om något.»

Då Hjalmar åter vaknade till medvetande, låg han i en bekväm säng i en af sjuksalarna, och han kände sig mycket öfverraskad af detta. En af sköterskorna talade om för honom hvar han var och frågade, om han ville ha något att äta.

»Ja tack, jag är hungrig.»

Han fick mat, och sedan han ätit litet somnade han.

III.

Hjalmars mor sof icke mycket den natt, då hon och gossen blifvit misshandlade. Hon låg vaken på halmbädden och väntade med oro på mannen. Men han kom icke, och Hjalmar förblef äfven borta.

Så snart det blifvit morgon gick hon åter ut och letade efter gossen, men hennes sökande var fåfängt. Det fans icke en vrå i uthusen, som hon lämnade utan undersökning. Då hon förgråten och ängslig gick mot stugan igen, kom mannen borta på vägen. Med bäfvan frågade hon sig själf, hvad det nu skulle blifva. Hon såg bedröflig ut, där hon satt och väntade, att han skulle inträda i det låga hemmet. Blånader och sår hade hon öfver hela det svullna ansiktet, och blott med möda kunde hon gå, ty hon kände smärtor öfverallt. De båda mindre barnen hade fått mat och lekte nu sorglösa på golfvet.

Då fadern kom in, gingo de rädda till ett hörn af stugan. Han sade icke ett ord utan slängde sin mössa på skåpet, tog af sig fårskinspälsen och lade den på sängen, hvarefter han satte sig vid bordet. Hustrun var äfvenledes tyst.

Torparen hade på kvällen återvändt till krogen uppe i byn, där han druckit tills han ej

kunde gå hem. Då fick han ligga i ett hörn af rummet innanför krogsalen för att där sofva ruset af sig. Då han om morgonen vaknade, gick han ut till krögaren, fick ett par supar och begaf sig på väg mot hemmet. Han kom mycket väl ihåg hvad som där timat kvällen förut. Sedan han suttit tyst vid bordet en stund, frågade han:

»Hvar är Hjalmar?»

»Det vet jag inte. Han gick sin väg i går kväll och har inte kommit tillbaka.»

»Hvarför gick han då?»

»Därför att du slog och sparkade honom. Du har väl inte glömt hvad du gjorde?»

»Och för det skulle han bli ute hela natten?»

»Han gick väl till några barmhärtiga människor, som kunde gifva honom skydd för natten. Du slog honom inte måttligt. Det är ju en stor blodpöl utanför dörren.»

»Så kanske han efter detta kommer ihåg, att han inte bör öfvertalla far sin. Han är så stor, att han borde förstå att sådant inte duger här.»

»Men du borde äfven ha förstånd då du slår. Jag är rädd du fördärfvade hans arm, då du klämde honom mellan dörren.»

»Åh, han är väl inte så ömtålig heller.»

»Så säger du nu, men du vet inte hur hårdhändt du är vid sådana där tillfällen.»

»Jo för all del, det vet jag nog. Har du något kaffe!»

»Inte genast, men jag skall koka, om du vill ha.»

»Visst vill jag ha, eljes frågade jag väl inte efter något.»

Hustrun satte kaffekokaren på elden, och medan kaffet kokade ordnade hon litet i rummet.

»Har du gifvit oxarne foder?»

»Ja.»

»Har ingen från herregården varit här och sagt till om dagsverken?»

»Nej, inte har jag sett någon. Vill patron ha dagsverken nu?»

»Jag hörde så i byn.»

»Då komma de nog i dag.«

Hon hade knappast utsagt sista ordet, förrän en af herrgårdsdrängarne steg in. Sedan han hälsat och satt sig uträttade han sitt ärende.

»Bergkvist skulle gå upp till kontoret före middagen; patron vill tala med honom.»

»Vill han tala vid mig? Skall man nu gå upp till kontoret för att få order om dagsverkena!»

»Det vet jag inte. Han sade ingenting om dagsverkena nu.»

»Har det inte varit bud till de andra torparne?»

»Jo, de ha redan börjat.»

»Då är det väl något annat han vill mig. Men hvarför har inte jag fått bud om dagsverkena?»

»Hur skall jag veta det,» svarade drängen undvikande.

Madam Bergkvist bad honom vänta och dricka kaffe med, men mot vanligheten nekade han; det var inte tid, sade han, och så gick han genast.

Intet ord blef yttrat i stugan sedan drängen gått. Torparen drack kaffe och åt smörgås till, och sedan det var gjordt tog han på sig pälsen och mössan och aflägsnade sig.

Bergkvist var torpare under Edsberga herrgård och hade varit det i många år. Först tjänade han dräng vid gården, och när han gifte sig fick han ett torp. Supit hade han gjort ända sedan han var pojke, och när en af statkarlarnes döttrar, som då var piga vid gården, gifte sig med honom, var det många som sade henne, att hon nog komme att ångra sig. Han var känd för sitt vilda sätt då han var drucken, och ingen hade tänkt på, att någon af flickorna vid gården kunde vilja honom något. Men gift blef han, och nog hade den stackars hustrun fått ångra sig, att hon blef hans, det var då säkert. Fattigt och eländigt hade de redan från början, men sämre blef det efter hand för dem. Flera gånger hade han fått uppsträckning af inspektören för sitt supiga och slarfviga lif, men det gjorde ingen verkan på honom, han fortsatte som han börjat, och i honom hade krögaren sin trognaste kund.

Uppkommen till gården gick torparen in på kontoret för att höra, hvad man ville honom. I vanliga fall var det inspektören, som uppgjorde allt med arbetsfolket, men nu var patronen själf inne på kontoret.

»Patron har skickat bud efter mig,» sade torparen.

»Ja, det är alldeles riktigt; jag vill tala med Bergkvist. Hvarför går du och super dag efter dag?»

»Det gör jag inte.»

»Neka inte till det jag bestämdt vet är sanning. Du låter torpet vara utan vård. Hustru din och pojken få ju göra nästan allt arbete där.»

»De göra inte mer än de nödvändigt behöfva.»

»Nej, ty de hinna inte med mer, då du ej hjälper dem något.»

»Jag arbetar så mycket jag hinner.»

»Du arbetar högst litet, det vet jag. Pojken din skulle gå i skola, det har inspektoren sagt dig förut, men i stället håller du honom hemma, för att du själf skall få gå och supa.»

»Han var i skolan så länge de höllo på före jul.»

»Men efter jul har han varit där ett par dagar. Du är så god och skickar honom dit i morgon, i annat fall skall jag laga att han kommer dit.»

»Jag kan icke lofva säkert. Han sprang

bort i går kväll och jag vet inte när han ämnar komma igen.»

»Sprang han bort? Då körde du nog bort honom. Du slår visst din hustru också. Jag hörde nyss af Johan, att hon hade sår och blånader öfverallt i ansiktet, då han i dag var hos eder.»

»Pojkbytingen öfverföll mig i går kväll, och hon skulle hjälpa honom, men jag skall väl inte behöfva taga stryk af dem heller.»

»Men du talar inte om, hvarför han öfverföll dig. Jag förmodar han hade giltiga skäl därtill. Nu vill jag säga dig en sak, som du bör lägga på minnet. När pojken kommer tillbaka låter du honom genast börja skolan, och i morgon kommer du själf upp till gården och börjar göra dagsverken med. Och så blir du nykter och sköter torpet bättre än du gjort förut samt låter bli att slå din hustru och barnen, i annat fall får du gå ifrån torpet och det genast ändå.»

»Jag skall göra som patron säger.»

»Ja, det är nog bäst för dig det. Nu kan du gå hem igen, och kom ihåg att vi skola ha ögonen på dig.»

Bergkvist bockade sig tyst och gick. Då han kom hem var han arg och tvär och låg nästan hela dagen, men i god tid morgonen därpå gick han upp till gården för dagsverkenas skull. Han vågade ej annat, ty torpet ville han icke mista.

IV.

Två långa månader låg Hjalmar på lasarettet för sin skadade arm, och när den dagen kom, att han skulle lämna det, voro två fingrar på hans vänstra arm bortskurna och armen bar svåra ärr efter misshandeln.

Det hade blifvit värk i handen, där torparen trampat med sina grofva stöfvel, och trots doktor Elmegrens trägna och goda vård, hade man nödgats taga af de båda fingrarna, men själfva handen var dock räddad, och armen fick han behålla. Den gode doktorn hade en dag frågat Hjalmar om verkljga förhållandet, då olyckan skedde, och utan omsvep hade gossen omtalat det allt.

»Stackars gosse, du har då inte haft så ljusa dagar, men de skola nog bli bättre och gladare nu.»

»Bara mor visste hvar jag är, hon sörjer väl lifvet ur sig nu, stackarn.»

»Var inte ängslig för den saken du; den skall jag ordna om.»

Han var lugn, då han hörde detta, och dagarna på lasarettet gingo fort, ty han hade det så bra där. Icke behöfde han lefva på endast litet potatis och bröd med en tår klent kaffe till, som han fått hemma, utan här fick han god mat

så mycket han behöfde, och här sade ingen några hårda ord till honom och ingen slog honom.

Den dagen kom, då han måste lämna lasarettet. Doktor Elmegren kom dit strax före middagen, och en af lasarettsdrängarna följde honom, bärande ett stort paket på armen. Det innehöll kläder åt Hjalmar.

»Kläd på dig nu, Hjalmar. De här kläderna äro i stället för dem jag klippte sönder för dig.»

»Får jag allt det där?»

»Ja visst. Kläd dig bara.»

Öfverlycklig började Hjalmar kläda sig i de vackra kläderna. Där fans allt som fordrades. Skjortan var så mjuk och fin, ylletröjan så varm, strumporna så tjocka och präktiga, och kläderna sedan, ja, det var finare tyg i dem än i fars nya helgdagsrock, som han mindes att denne köpt sig för flera år sedan.

»Hvad tror du dina föräldrar skola säga, när du kommer hem igen?» frågade doktorn.

»Jag går inte hem mer; det blir då bara som förut, att pappa slår mamma och mig, och jag tar inte ett slag mera af honom.»

»Men hvad ämnar du göra då?»

»Jag skall försöka få arbete hos någon. Jag kan köra oxar lika bra som en stor dräng, och räfsa kan jag i höbergningen och köra lass med, om de vilja, men hem går jag inte.»

»Ja men du är inte riktigt bra i armen än, och det dröjer kanske ännu ett par månader

innan du kan göra något. Hur skall du då reda dig den första tiden?»

Hjalmar böjde sitt hufvud och teg. Han var nära att brista i gråt.

»Är det inte bättre att jag låter min kusk skjutsa dig hem till dina föräldrar igen?»

»Snälla goda herrn, skicka mig inte dit! Jag vill inte hem mera. Pappa slår mig fördärfvad, om han får tag i mig.»

»Hvad vill du jag skall göra då?»

»Låt mig gå min väg. Jag skall tigga af goda människor, tills jag kan arbeta och betala igen. Det fins nog några, som vilja gifva mig mat.»

»Ja, det fins många snälla människor; men om nu någon kommer och vill ha betalt, för att du varit på sjukhuset här.»

»Inte kan jag betala det nu, men i sommar skall jag arbeta så mycket jag orkar ooh spara hvartenda öre jag tjänar, och sedan skall jag gå hit med alltsammans.»

Nu grät han, ty han anade, att nu skulle en mörk tid börja igen, om han skulle kastas ut i världen att arbeta och slita. Han förstod ej, att om betalning skulle kräfvas af honom för den goda vård han åtnjutit på lasarettet, så skulle det taga mer, än han kunde förtjäna på ett helt år. Doktor Elmegren betraktade honom rörd. Så klappade han honom på hufvudet och sade vänligt:

»Gråt icke nu, Hjalmar, vi skola nog styra

allt till det bästa för dig. Du vill alltså på inga villkor återvända till dina föräldrar?»

»Nej, herre, jag vågar inte. Jag orkar ändå inte hjälpa mamma, då pappa blir full och slår henne.»

»Skulle du kanske vilja följa med mig hem och stanna hos mig?»

»Ack ja, det skulle jag så gärna vilja, men det kan jag väl inte få.»

»Jo, du kan få det. Om du vill lofva mig att alltid vara en snäll och lydig gosse och göra som jag säger, så skall du få komma till mitt hem och stanna där.»

»Jag vill göra allt som ni säger. Men kan jag då få arbeta, så att jag få betala för att jag varit här?»

»Det behöfver du ej tänka på; jag skall betala det för dig. Men om jag sedan reser långt bort härifrån, vill du då följa med mig?»

»Jag följer med hvart herrn vill, bara jag slipper gå hem.»

»Tag på dig rocken och mössan så gå vi härifrån. Och var nu inte ledsen längre.»

Hjalmar klädde sig och följde doktorn. Om några minuter satt han vid dennes sida i droskan och det bar af i rask fart från lasarettet.

Doktor Elmegren hade i många år varit förste stadsläkare i B. och åtnjöt stort anseende hos alla. De första åren hade han dock hållits för att vara en hårdhjärtad man, hvilken blott tänkte på sig själt och sin vetenskap. Men när

hans enda barn, hans Edgar, dog, blef han annorlunda. Sonen hade varit hans glädje, och fadershjärtat jublade öfver den lille. Han skulle bli en man af ära, en framstående, god man. Och så kom den lömske barnafienden difteri och tog honom bort. Hvilka kval fadern kände, då han stod vid den lille älsklingens dödsläger och såg honom ligga och plågas, det visste blott han själf. Om han bara kunnat hjälpa, om han kunnat lindra smärtan; men läkaren stod maktlös. Ingen hjälp var möjlig, och så en stilla kväll slumrade lille Edgar in för att icke mer vakna här på jorden. Sorgen höll på att alldeles bryta faderns kraft, och på en lång tid kunde han blott med möda ägna sig åt sitt kall. Hustrun var starkare än han, men nog kände hon sorgen lika djup och bitter. Från den dagen, då sonen dog, var doktor Elmegren som en helt annan man mot förut. Förr hade han kommit till de lidande blott såsom läkare, kall, afmätt och fåordig. Känslolös för alla tårar och smärtans rop hade han undersökt de sjuka, skrifvit sina recept och gifvit befallningar; men nu var han människa äfven. Sorgsen var han visserligen, men alltid hade han något tröstens ord både för de sjuka och för dem, hvilka ängsliga stodo vid sjuklägren. Han deltog i deras sorg, sökte ingifva dem hopp och tro, och med sin lugna förtröstan förstod han att ofta hålla modet uppe hos sina patienter. Och kunde han icke rädda dem han hade i sin vård, då beredde han så

mildt som möjligt deras anhöriga om, hvad som komma skulle uppmanande dem att vara lugna, ty de skulle se sina kära bortom grafven, där ingen död mera är.

I stället för att, som många andra, bli hård och kall genom sin egen pröfning och sorg, blef han god och öm, och på så sätt hade han vunnit något på sonens bortgång, och än mer, han hade åter lärt sig hoppas på ett återseende, ett skönare lif för evigheten. Detta hopp hade han för länge sedan lämnat, tills han vid sonens död var glad att åter få trygga sig till det.

Så hade sex år gått, och doktor Elmegrens rykte var icke blott den skicklige läkarens utan äfven den ömhjärtade människovännens. Han hade vid tiden för vår berättelse sökt stadsläkaretjänsten i K., där han skulle få betydligt mycket förmånligare än han hade i B. I närheten af K. hade han haft sitt barndomshem, och därför tyckte han det skulle vara roligt komma dit, hvarför han med glädje mottog underrättelsen om, att han erhållit den sökta platsen.

Under det vi gjort dessa erinringar hafva doktor Elmegren och den fattige torparpojken åkt till den förres hem. Då droskan stannade för dörren till det stora, granna huset, sade doktorn:

»Se så där ja, min käre Hjalmar, nu får du ej åka längre i dag. Kom nu så gå vi upp.»

De gingo in i huset, och gossen kände sig förlägen redan då de kommo in i tamburen, ty

han tyckte det var så fint. Doktorinnan kom ut emot dem.

»Du har gossen med dig!»

»Ja, här har du honom. Han vill på inga villkor till sina föräldrar igen, utan har mera lust att stanna hos oss.»

»Stackars liten, han fick nog af hemmet, då han var där. Kom in nu, Hjalmar. Vill du stanna här hos oss?»

Hon talade så mildt och vänligt, alldeles som doktorn själf, och gossen svarade förtroendefullt:

»Nog vill jag stanna här om jag får.»

»Ja, du får stanna hos oss, och när vi nu snart resa till en stad långt bort, får du följa med oss dit.»

Doktor Elmegren hade slutat sin praktik i B., och om ett par veckor skulle han afresa till sin nya plats. Hjalmar vande sig snart vid förhållandena i sitt nya hem, och hans hjärta var fullt af glädje öfver hur godt och trefligt han nu hade det. Men när tanken dröjde vid den kära modern, som kanske blef misshandlad nu som förr, kunde han ej hålla tårarna tillbaka. Så fann doktorinnan honom en dag snyftande i en vrå.

»Hvarför gråter du Hjalmar?»

»Jag tänker på mamma. Hon vet inte hvar jag är och sörjer nog öfver mig, och så kanske pappa slår henne äfven.»

»Var inte ledsen du. Doktorn har underrättat

din mamma om hvar du är, och så vet jag, att din pappa är tvungen att arbeta och vara nykter om dagarna.»

»Vet mamma, att jag är bra i armen också?»

»Ja det vet hon. Och hon har reda på, att du skall följa med oss bort äfven.»

»Blef inte pappa ond, då han hörde att jag inte ville hem mera?»

»Han vet inte om hvar du är. Det var bara din mamma som fick veta det.»

Så lugnade han gossen, och han var nöjd. Några dagar senare reste de till K.

V.

I torpet vid Edsberga var det ängsliga dagar de första veckorna efter Hjalmars försvinnande. Då gossen ej kom tillbaka började till och med fadern bli litet ängslig, men han tröstade sig med, att någon barmhärtig människa tagit barnet om hand. Byskolläraren klagade åter hos inspektoren, att torparens son ej kom till skolan, men hvad var att göra, då han ej stod att finna. Man frågade efter honom öfverallt i grannhället, men förgäfves.

»Han gick nog till mina släktingar i grannsocknen,» sade torparen, då inspektoren frågade honom hvad han trodde.

»Hur långt är det till dina släktingar?»

»Fem mil är det väl, kan jag tro.»

»Du får åka dit och höra efter om han är där, ty det är oförsvarligt att låta honom vara borta.»

»Inte har jag tid att åka så långt nu, när jag skall göra dagsverken hela månaden. Det går lika bra att skrifva till dem och fråga.»

»Nå så skrif då, och det redan i dag.»

»Ja, det skall jag göra.»

Omkring två veckor efter sedan Hjalmar gått från hemmet skref fadern till sina släktingar med förfrågan, om de sett gossen, men efter en vecka fick han ett nekande svar.

»Du jagade bort honom för alltid,» sade hustrun gråtande.

»Han kommer igen, du kan vara säker om det. Blir han hungrig och inte får tak öfver hufvudet, så blir det nog godt att veta hvar hemmet är.»

»Men du klämde sönder hans arm mellan dörren. Kanske har han gått undan i skogen och dött på något ställe där.»

»Du tiger med sådana där misstankar, så att ingen får höra det, ty det kan bli mig dyrt; och säger du något, så skall jag nog lära dig tiga snart.»

Hon svarade honom ej; hon grät blott och längtade. En dag, då mannen var ute på dagsverke, fick hon bud att komma upp till gården. I första hast kastade hon en schal öfver axlarna, tillsade barnen att vara snälla medan hon var

borta, och så sprang hon den snöiga gångstigen genom björkhagen, förbi statkarlarnes bostäder, och snart stod hon flämtande och trött inne på kontoret. Hon kunde aldrig begripa, hvad man ville henne, men hon fruktade att det var något ledsamt.

Patron satt själf i soffan och rökte.

»Jaså, madam Bergkvist kom så snart.»

»Ja, jag skyndade mig så mycket jag kunde.»

»Det var bra. Madam har inte hört något om pojken, kan jag tro?»

»Nej, ingenting. Jag tror han kommer aldrig tillbaka.»

Hon förde förklädessnippen upp till ansiktet och torkade bort ett par tårar.

»Än Bergkvist då, hvad säger han om det?« frågade patronen utan att låtsas se hennes sorg.

»Han är allt bra ängslig han också, fast han inte vill visa det så mycket.»

»Det är inte mer än rätt åt honom. Super han något nu?»

»Sedan gossen kom bort, har han varit ordentlig.»

Hon vågade ej omtala, att han sista lördagskvällen hade tagit hem ett stop bränvin från krogen.

»Vill ni nödvändigt ha gossen hem igen.»

»Om det inte händt honom någon olycka, och han finge det bättre borta än hemma, då kunde han få vara borta, men det är så förfärligt ledsamt, att inte veta det minsta om honom.»

»Jag vet hvar han är.»

»Goda, snälla patron, tala om det för mig! Han är väl inte död?»

Hon förde handen till hjärtat och bidade med återhållen andedrägt patronens svar.

»Lugna dig bara, han lefver allt, men om jag nu talar om hvar han är, så får madam inte säga något till Bergkvist om det, ty kan gärna gå och vara ängslig.»

»Bara jag får veta hvar han är, så skall jag aldrig säga ett ord därom.»

»Han blef funnen af en fin herre ute på vägen, morgonen sedan Bergkvist misshandlat honom. Hans arm var nästan sönderklämd, och det hade fadern gjort. Den där herrn tog gossen med sig till lasarettet i staden, och där är han nu.»

»Herre Gud, är han på sjukhuset! Hur skola vi kunna betala för honom där.»

»Det behöfver madam inte tänka på, det gör den där herrn. Han vill fostra upp honom som sin son, och det har ni väl ingenting emot?»

»Skall han då fostra upp honom till en fin herreman?»

»Ja, det gör han i så fall. Gossen får det så bra han kan önska sig det.»

Madam Bergkvist började gråta mycket bittert, liksom hade denna underrättelse förorsakat henne stor smärta.

»Hvarför gråter ni? Är det inte bra, att gossen får vård?»

»Ack jo, goda patron; för hans skull är jag mycket glad, men blir han en fin herrkarl, så glömmer han nog alldeles bort sin fattiga mor, och det kännes så tungt att tänka det.»

Denna hennes känsla hade patronen svårt att förstå, och han visste icke hvad han skulle säga.

»Ni har ju de två andra barnen kvar,» sade han slutligen.

»Ja, jag får vara nöjd med det. Bara Hjalmar kommer ihåg mig, så är det bra.»

»Ni låter doktorn taga gossen med sig då?»

»Är det en doktor, som vill ha honom?»

»Ja, och en god och snäll doktor ändå. Ni kan tacka Gud för detta, ty det blir gossens lycka.»

»Blir det hans lycka, då får han gärna följa med för mig.»

»Och nu säger ni ingenting åt Bergkvist och inte åt någon annan heller, det ville doktorn på inga villkor.»

»Nej, jag skall vara tyst.»

»Då är det bra. Nu behöfver ni inte vara ledsen för gossen. Frågar Bergkvist er om hvad ni gjort här, så kan ni säga, att jag frågade, om ni hört af harnet något.»

»Ja patron.»

Hon neg djupt och gick. Hemkommen tryckte hon de båda mindre barnen intill sig och grät, som om hjärtat ville brista.

»Hvarför gråter mamma?»

»För att Hjalmar är borta.»

»Kommer han inte hem snart?»

»Nej, han kommer aldrig hem mera.»

Då gräto barnen med henne, ty de trodde att brodern var död.

Det var moderskärleken, som tog ut sin rätt, då madam Bergkvist grät, och det var modershjärtat, som led, ty det fruktade, att det skulle glömmas. Hvem, utom en mor, förstår tillfullo en moders känslor för sitt barn. Hon kan lida och försaka, ängslas och förtvifla blott hon icke glömmes. Men när madam Bergkvist nu tänkte på, att hennes son en dag, kanske skulle komma i hennes väg och icke känna igen henne, icke vilja känna henne, måhända, då blef det henne tungt. Kanske skulle hennes son en dag som fin man gå förbi henne, utan att ens tänka på, att hon, den fattiga, trasiga kvinnan var hans mor, som burit honom på sina armar, då han var späd; som slitit och släpat mer än hon haft krafter till för att han skulle få bröd. Nej, hon ville icke tänka på dessa möjligheter!

Hon kysste de två hon hade kvar och gick till sitt arbete igen. Och midt under sorgen öfver att hafva förlorat honom jublade hon i sin själ öfver den lycka som nog skulle bli hans.

»Hvad gjorde du uppe vid gården i dag?» frågade Bergkvist, då han om kvällen kom hem.

»De ville veta, om vi hört något från Hjalmar.»

»Nu äro de ifriga, skall jag säga.»

»Ja, det undrar du väl inte på? Han är ju en människa ändå, och han har kanske dukat under i snö och kyla. Jag tror inte att Hjalmar kommer hem mer.»

»Det börjar äfven jag tro, men så är det då hans egen skuld.»

»Nej, det är din skuld; du skrämde bort honom.»

Bergkvist teg. Han drack en djup klunk ur bränvinsflaskan, som stod i skåpet, och gick sedan och lade sig, men den natten hade han ingen ro och kunde ej sofva.

Morgonen därpå, då han skulle gå på dagsverke, var han tyst och sluten, och han glömde alldeles bort att taga sig den sedvanliga supen, då det fans brännvin i huset. Och från den dagen var han sig icke mer lik. Drack gjorde han visserligen ibland, dock icke så mycket som förr, men sällan hade han ett ord att säga hvarken hemma eller borta. Frågade de andra torparne honom om någonting fingo de blott knapphändiga svar och gällde deras frågor den försvunne gossen, så svarade han icke alls. Ville hustrun honom någonting, så fick hon naturligtvis fråga honom ett par gånger innan han svarade.

Så gick månad efter månad, Bergkvist var likadan och från Hjalmar hördes intet, han var och förblef borta. Bland herregårdens och bygdens folk hade man efter hand glömt händelsen, åtminstone så mycket att man blott sällan talade därom, och till torparen sades aldrig något därom.

Madam Bergkvist var tyst och lugn äfven hon, men oaktadt hon visste, att allt var väl för sonen, kunde hon icke låta bli att gråta ibland. Och då torparen såg hustrun fälla tårar, gick han vanligtvis ut och styrde med något i uthusen.

Den sommaren arbetade han själf på torpet mer än någonsin tillförne. Förr hade hustrun och Hjalmar fått sköta om det mästa utaf arbetet, men nu begärde Bergkvist ingen hjälp. Från tidig morgon till sena kvällen var han i verksamhet, och allt mera sällan anlitade han bränvinsflaskan. Då skördetiden var öfver köpte han en ny ko vid marknaden i staden, och då han stält in henne i ett af de tomma båsen i ladugården frågade hustrun:

»Hvems är kon du har med dig hem?»

»Det är min egen.»

»Har du köpt den?»

»Ja, det är bra litet att ha bara en ko på torpet, då det kan föda tre, och i år fingo vi mycket hö.»

»Ack hvad jag är glad öfver den! Nu kunna vi få lite mer smör, så barnen få litet med också.»

»Jag tänkte just på det, då jag köpte kräket. Hon är en riktigt bra mjölkko.»

Det var icke ofta han talade så mycket. Hustrun vågade icke fråga honom om orsaken till tystnad, ty hon anade, att det var grämelse öfver hvad han gjort sonen, som åstadkom den

Vintern kom och julhögtiden stod för dörren. Dagen före julafton åkte Bergkvist till staden med fyra säckar hafre, och då han om kvällen kom hem, hade han med sig ett och annat för julhögtiden, men ej brännvin, och det förundrade hustrun till ytterlighet. Julafton gaf han både henne och barnen julklappar, och så läste han en predikan ur den gamla postillan, som låg på skåpet. Det var första gången på många år, som han rört den boken, men sedan denna jul läste han en predikan ur henne hvarje söndagsmorgon. En och annan gång talade han till hustrun och barnen, men helst teg han.

Madam Bergkvist började blifva ledsen för hans dysterhets skull och gärna hade hon velat yppa för honom, huru det förhöll sig med Hjalmar, men hon vågade icke för löftet hon gifvit patron. Till slut beslöt hon sig för att gå och fråga, om hon ej finge tala om det för honom. Hon träffade patronen genast. Han stod ute på trappan.

»Hvad har madam Bergkvist för ärende i dag?» frågade han.

»Jag skulle fråga, om jag inte kan få tala om för Bergkvist, hur det gick med gossen?»

»Tror madam att det skulle vara bra?»

»Ja, han är bestämdt mycket ledsen för gossens skull. Han säger nästan aldrig ett ord, och många nätter har jag hört honom gråta.»

»Super han något nu?»

»Nej, det har han icke gjort på mycket

länge. Han har en brännvinstår i en flaska hemma i skåpet, men har inte rört den på flera månader. Han har blifvit så förändrad.»

»Men om han nu sörjer öfver gossen och detta gör honom ordentlig, är det icke bäst, att han får vara i okunnighet om verkliga förhållandet? Får han veta hur det är, så tycker han kanske, att det ingenting är att sörja öfver, och så börjar han supa igen.»

»Kanske det. Men jag tror han sörjer ihjäl sig, om han får gå som han nu gör.»

»Vänta ännu litet med att säga något. Ser madam, att han börjar taga det allt för hårdt, så får hon väl säga honom sanningen.»

»Tack så mycket, snälla patron.»

VI.

På årsdagen efter Hjalmars försvinnande körde Bergkvist mycket tidigt till skogen efter ett lass ved. Det var redan skumt, då han återkom, och var då alldeles genomfrusen. Hustrun hade kaffe kokt och skyndade sig att laga litet mat för honom.

»I dag har det väl varit kallt att vara ute?» sade hon, då han satte sig vid bordet.

»Åh, ja, det har varit rätt bistert.»

»Du kan behöfva få något varmt nu; du gick utan att taga någon mat med dig.»

»Jag glömde det.»

Mer sade han icke utan drack sitt kaffe och åt sakta. Plötsligt reste han sig, sedan han druckit ur kaffet, och gick bort till skåpet där bränvinsflaskan stod. Hustrun skälfde till. Skulle han börja dricka nu? Hon såg ängsligt frågande på honom. Ett ögonblick skakade han flaskan, höll upp henne mot ljuset och såg på innehållet. Därpå tog han ur korken, men i stället för att föra flaskan till munnen gick han hastigt till dörren, öppnade den och tömde bränvinet i snön utanför samt ställde flaskan tillbaka i skåpet.

»Vill du ge mig litet mer kaffe», sade han därefter.

Madam Bergkvist skyndade att fylla hans kopp, och han drack ur den under tystnad. När han sedan suttit tyst några minuter, frågade han:

»Kommer du ihåg i dag för ett år sedan?»

»Ja då, far, hur skulle jag kunna glömma det!»

»Tror du att Hjalmar är död?»

»Jag vet inte. Det står i Herrens hand.»

»Om han är död, så har jag slagit ihjäl honom.»

»Säg inte så kära du.»

»Jo, det gör jag. Om du visste hvad jag lidit vid den tanken. Jag tror den lägger mig i grafven. Och det var bara för jag söp. Men nu har jag allt supit för sista gången. Jag vill ha de båda andra barnen kvar. Måtte Gud förlåta mig, hvad jag gjort.»

Han började gråta, och hustrun och barnen gråto med.

»Var inte så ledsen, pappa,» sade den yngste gossen, som nu var fem år.

Då tog han pysen upp på sitt knä och kysste honom.

»Tänker du nu vara nykter för alltid, far?» frågade hustrun.

»Ja, jag kommer aldrig att smaka en droppe mer, så visst Gud hjälper mig.»

»Men om du finge veta, att Hjalmar lefde, skulle du inte börja då igen?»

»Nej, det har tagit bort lusten. Den där dagen, då du sade, att det var min skuld, om pojken var död, den knäckte mig. Visste jag att han vore vid lif, så kunde jag åtminstone bli lugn igen, men nu har jag ingen ro. Nog har jag fått straff för min synd.»

Ånyo grät han bittert. Då kunde madam Bergkvist ej tiga längre.

»Men Gud är god, du far; Hjalmar är inte död.»

Då sprang han upp och fattade hennes hand.

»Talar du sanning, Emma?»

»Ja, Hjalmar lefver; han blef räddad af barmhärtiga människor.»

»Herre Gud, jag är då ingen mördare! Jag har inte slagit ihjäl min son. O Gud!»

Han föll på knä och knäppte sina händer samman, och hans läppar rörde sig, fast intet ljud kom öfver dem. Hustrun lät honom vara,

ty nu kämpade han sig igenom, kanske den svåraste stunden af alla.

Då Bergkvist åter reste sig låg ett uttryck af lugn och frid öfver hans bleka ansikte, och han tog sin hustrus hand i sin, bedjande:

»Kan du förlåta mig?»

»Ja så gärna, så gärna.»

»Och vill du tala om, hvad du vet om Hjalmar?»

Då talade hon om allt hon visste om deras son, och utför Bergkvists kinder runno ymniga tårar.

»Gud vare evigt tack och lof,» sade han, då hon slutat, »jag trodde, att jag slagit ihjäl honom, men det är icke så. Nu kan jag dock dö lugn en gång.»

»Och du vill fortfara att vara nykter nu?»

»Det är afgjordt för länge sedan. Jag smakar aldrig brännvin mer.»

Från den dagen blef Bergkvist gladare igen, men tyst och sluten var han oftast. Han skötte sitt torp med heder, var öm mot de sina och smakade aldrig bränvin. Nu hade han en annan längtan, den, att få återse sin son än en gång i lifvet. Mer begärde han icke, ty finge han det, skulle det sedan vara honom ljuft att dö, tyckte han.

VII.

Doktor Elmegren och hans hustru samt deras adoptivson, den fattige torparpojken, hade rest från B. och voro redan hemma i ordning i det nya hemmet i K. För Hjalmar blefvo de första månaderna där en tid af stark längtan. Så länge han var endast ett par mil från barndomshemmet, kunde han känna sig tämligen glad, men nu, när det var mer än femtio mil dit, kändes det honom tungt att vara borta därifrån. Men på samma gång var han nöjd och ville icke, trots all sin längtan, återvända till torpet vid björkhagen. Efter hand blef han lugn, längtan var ej mera så stark, och den kärlek som nu bevisades honom gjorde honom lycklig. Han var ingen elak gosse, oaktadt han fostrats i ett ringa hem, ty hans moder hade försökt att undervisa honom om det som var godt och sökt leda honom på dygdens väg. Blyg var han icke, det låg något af faderns djärfhet i hans lynne, och han hade ett godt förstånd.

Till en början hade Hjalmar trott, att han skulle få bli dränggosse hos doktorn, men i stället blef han nu fostrad som dennes son.

»Har du gått i skola något?» frågade doktorn honom en dag.

»Jag gick fyra terminer i byskolan hemma.»

»Lärde du dig något då?»

»Ja då, jag kan både läsa, skrifva och räkna.»

»Du skall få fortsätta att gå i skolan nu, och läs då duktigt, så att du lär dig mycket.»

»Jag skall försöka.»

Han inskrefs i elementarläroverket, och ehuru han till en början tyckte det vara svårt, klagade han aldrig, och bara han blef litet van vid den nya ordningen, tyckte han det var roligt att gå i skolan. Han hade fått lägga bort sin faders namn och inskrifvits i läroverket som Hjalmar Elmegren. Doktorn hade tillsagdt honom att ej för någon omtala sitt förra namn, och så lefde hans skolkamrater i den tron, att han var doktorns verklige son. Till denna tro bidrog äfven att han kallade doktorn pappa och doktorinnan mamma.

År efter år förgick. Hjalmar flyttade ifrån den ena klassen till den andra och gjorde goda framsteg i studierna. Han artade sig att blifva en präktig yngling.

Men det lurade en farlig fiende på honom, en fiende, med hvilken han skulle nödgas kämpa mången svår strid, och denna fiende var rusdrycksbegäret. Han hade ärft det från fadern, det låg i blodet, det tyngde på hans sinne och liksom rufvade på tillfälle att bryta ut, öfverrumpla honom. Och tillfället kom!

Doktor Elmegren var icke absolutist, ehuru han afskydde missbruket af rusdrycker. Det fans rusdrycker i hans hus, och han använde dem

sparsamt. Hjalmar hade dock ej fått något af dem, ty doktorn ansåg det vara bäst för honom att vara utan dem, och däri hade han rätt. Vid ett par tillfällen hade ynglingen dock druckit med, och det var då det hölls någon större bjudning i doktorns hus, eller då de voro bortbjudna till andra. Som en framstående medlem af societeten kunde doktorn icke undgå att årligen hålla ett par stora fäster, trots det att både han och doktorinnan mera älskade att lefva i stillhet för sig själfva. Väl hade Hjalmar vid dessa fäster druckit med, ehuru endast ett glas vin hvarje gång, men det verkade dock som en förfärlig frestelse i hans själ. Fienden hade sluppit lös och den stackars anfallne var nära att duka under genast. Han hade velat fylla sitt glas och tömma det gång på gång, om han fått, men han förstod väl, att det icke skulle gå an. Då måste han fly undan till sitt eget rum, och där kämpade han i ensamhet igenom de svåra striderna. Han mindes fadern, hvilken fördärfvad och grym man han var, just genom sitt drickande, och han ville ej bli honom lik. Under tårar ropade han till Gud om kraft, och frestelserna måste vika. Det var vid de första tillfällena, men det skulle komma flera och svårare.

VIII.

Hjalmar var aderton år. Han var nu i skolans högre klasser och ansedd som en af de bästa lärjungarne. Hans håg låg visserligen icke helt åt studierna, men han älskade dem dock. Helst skulle han velat fara ut på landet för att egna sig åt jordbruket. Att bryta upp mark, att odla fälten och tvinga skördar fram ur karg och oländig jord, det var något som han längtade efter, men han sade aldrig något därom åt fosterföräldrarna.

På vintern hölls en stor fäst i doktorns hem. Det fans dryckesvaror af alla slag, och nu var Hjalmar snart en man som borde kunna tömma ett glas med. Vid denna fäst drack han för första gången ett glas bränvin vid smörgåsbordet. Det var finaste sort, men det verkade dock lika förfärande, som det dåliga brännvin torpare Bergkvist druckit och blifvit så vild af. På några minuter verkade giftet på Hjalmar. Hans ansikte rodnade, hans blick blef skum och irrande. Det var honom svårt att med reda svara på de frågor, som ställdes till honom. Blicken hängde fast vid de slipade brännvinskaraffERNA på bordet. Ur stånd att längre behärska sig, fyllde han ett stort glas och tömde det.

Doktor Elmegren såg hvad sonen gjorde

och såg det feberaktiga, underliga i hans sätt, och i ett nu slog honom den tanken, att ynglingen ärft rusdrycksbegäret från sin far.

»Gå till ditt rum, Hjalmar. Jag kommer strax dit, jag vill tala i ensamhet med dig.»

Ingen hörde hvad han sade, mer än Hjalmar. Sonens skumma blick mötte fosterfaderns, och det låg något mörkt, nästan hotfullt i den.

»Får jag dricka ett glas till först?» frågade han med hes röst.

»Nej, nej, kära barn; gå genast till ditt rum!»

Hjalmar hade sans nog att lyda, men han hade mycken möda att gå stadigt öfver den stora salen.

»Hvad tog det åt Hjalmar?» frågade en af doktorns vänner.

»Jag fruktar han blef sjuk.»

»Ja, han såg mycket feberaktig ut.»

»Ursäkta mig några minuter, jag skall gå och se till honom.»

Då doktorn kom in i Hjalmars rum, fann han den unge mannen stående vid bordet. Hela hans kropp skakade som af frossa. Vid doktorns inträde vände han sig om. Från de skumma ögonen runno ymniga tårar. Han kastade sig på knä för fosterfadern och sträckte bedjande sina händer mot honom.

»Rädda mig, pappa! Rädda mig, eljes förgås jag!»

»Lugna dig min käre gosse, det blir nog bra.»

»Nej pappa, jag vill ha mer rusdrycker, jag vill dricka omåttligt. O, gif mig mer, så att jag får dricka eller rädda mig ifrån det!»

Doktorn lyfte upp honom och satte honom i soffan. Ett så förfärande begär hade han ej trott sonen hafva.

»Hvad går åt dig, Hjalmar?»

»Jag kan icke hjälpa det, pappa, jag tror jag går förlorad. Jag vill bara dricka mer, när jag fått något förut. Det ligger i blodet, tror jag.»

»Har du känt detta förfärliga begär förrän nu?»

»Ja, ett par gånger, men aldrig så starkt som nu. Det käns inom mig en röst, som manar mig att dricka mig alldeles redlös, jag vill skrika och svärja, ack, alla onda makter rasa inom mitt bröst. Kan icke pappa rädda mig?»

»Blif stilla här, medan jag går in på mitt mottagningsrum ett ögonblick. Du kan kläda utaf dig under tiden ty du behöfver komma i säng.»

»Kom snart tillbaka då, i annat fall kanske jag springer ut går till krogen.»

»Om en minut är jag åter här.»

Då doktor Elmegren återkom bar han ett glas i handen. Hjalmar satt i soffan, alldeles orörlig, med slutna ögon och kort, tung andhämtning.

»Kläd genast af dig,» sade doktorn.

»Skall jag nödgas gå till sängs nu?»

»Det blir bäst. Kläd af dig, så får du dricka det här sedan du lagt dig, det skall göra dig lugnare.»

Sedan Hjalmar lagt sig drack han ur det som fanns i glaset, hvilket fadern höll i handen.

»Hu, så beskt det smakade! Hvad var det?»

»Det var ett lugnande medel. Sof nu, så är du frisk, när du vaknar.»

Ett par minuter senare sof Hjalmar, och doktorn gick ut från hans rum. Han hade gifvit sonen ett svagt sömnpulver, och det verkade snabbt. När doktorn återkom till sina gäster, blef han omringad af nyfikna och ängsliga vänner, och frågorna riktigt haglade om honom.

»Han blef illamående, och jag lät honom gå till sängs. En liten förkylning, som bröt ut i stark hufvudvärk. I morgon är gossen frisk igen.»

Man beklagade, att den unge mannen skulle nödgas försaka aftonens glädje. Hans trefliga sätt och hans alltid visade artighet gjorde, att man tyckte om honom.

Morgonen därpå var Hjalmar bra igen. Enda följden af hans hastiga rus var en lindrig hufvudvärk.

»Du kan bli hemma från skolan i dag,» sade doktorn, som tidigt kom in till honom, »ligg så länge du vill, och när du sedan blir i ordning så kunna vi tala om det där onda, som du var utsatt för.»

»Hur är det med dig, gossen min?» frågade

doktorinnan, då fostersonen en stund därefter kom ut till dem.

»Jo tack, mamma, nu är det bra igen, men i går kväll var jag allt eländig och svag.»

»Må du ej duka under för det där begäret! Hvarför har du inte talat om det för oss förut?»

»Jag ville ej oroa eder med att omtala det, utan hoppades kunna besegra det i tysthet.»

»Känner du det onda komma öfver dig någon gång äfven om du icke smakat rusdrycker förut?» frågade doktorn.

»Vid ett par tillfällen har jag varit mycket frestad. Om jag går förbi en krog och hör stoj och larm där inne, så är det mig, som ville jag rusa in och deltaga i de vilda orgierna, och jag måste uppbjuda all min kraft för att kunna fly därifrån. Och äfven då jag suttit vid mina böcker, här hemma, har jag känt det, men då har det snart försvunnit, om jag gått in och pratat med pappa och mamma en stund.»

»Anar du då, Hjalmar, hvadan detta begär kommer?»

»Jag har läst om, att man kan få sådant i arf, och kanske är det ett arf efter min stackars far.»

»Just så. Jag har sett några sådana fall förut, men aldrig trodde jag, att min egen son, ty jag räknar dig vara min son, skulle lida af det.»

»Ja, det är hemskt, och jag börjar frukta mig själf. Hur skall jag kunna segra?»

»Vi skola göra allt vi kunna för att bistå dig i striden mot det dystra begäret, men första vilkoret för vinnande af seger är, att du själf vill bli fri.»

»O ja, pappa, jag vill inte bli någon drinkare. Af hela min själ afskyr jag denna last.»

»Då skola vi segra. Har du någon gång, då begäret kommit öfver dig, funnit något medel att förjaga det?»

»Ja, som jag sade nyss, då jag suttit här hemma, och det kommit, har det utan vidare svårigheter förjagats, då tanken fått förströelse, men eljes har jag haft heta strider. Något särskildt annat medel vet jag ej. Jo, det var sant; en gång kom det öfver mig, när jag gick förbi värdshuset nere i stadsparken. Då skyndade jag att köpa några äpplen i en kiosk, och medan jag åter blef det lugnt inom mig.»

»Där ha vi en hjälpare. Vi måste taga reda på alla medel. Nu skall jag gifva dig några regler, om du vill följa dem.»

»Det vill jag så gärna, snälla pappa, äfven om de äro svåra.»

»Om du blir bjuden att dricka så drick inte, äfven om frestelsen är stark; gå hellre ifrån ditt sällskap än att kasta dig i den förfärliga faran. Är du ute, då frestelsen kommer, så gör som du gjorde i parken. Köp litet frukt och ät och sök få din tanke i någon annan riktning. Tänk alltid öfver i frestelsens stunder, hvilka följderna kunna bli af, att du dricker, och du skall ha

större kraft. Kom ihåg hvad dryckenskapen åstadkommit i ditt barndomshem, hvad du själf fått lida för denna last, och ännu ett, kom ihåg, att den största sorg du kan göra oss, som älska dig så mycket, är att du blir en drinkare. Aldrig har jag själf sett dryckenskapens hemskhet och fara, så förfärande som nu, då vår käre son hotas däraf. För vår skull och för din egen, sök följa mina råd.»

»Jag vill söka att i allt rätta mig efter pappas anvisningar.»

»Gör det, Hjalmar, och du skall öfvervinna.»

Ännu många andra råd och förmaningar gaf doktorn sin. son, och denne gaf ett heligt löfte att göra allt för att besegra demonen inom sitt eget bröst.

IX.

Dagar kommo och gingo, och doktor Elmegren vakade med största omsorg öfver sin fosterson, ty han insåg mycket väl, att den unge mannen sväfvade i stor fara. Hjalmar tycktes dock icke så ofta plågas af rusdrycksbegäret, och hände det någon gång, så var han alltid redo att kämpa emot det. I hemmet kom det ej mer några rusdrycker på bordet. Icke därför att doktorn helt omfattade nykterhetsidéerna, men han ville icke fresta sonen genom att låta honom

se de farliga sakerna, ej heller ville han genom sitt exempel komma honom att tro faran mindre. Själf hade han gärna tagit sig ett glas vid måltiderna, men nu lade han bort denna vana. Kärleken kan uträtta otantligt mycket, och den kommer många människor att försaka till och med det, som de äro mycket fästade vid, hur mycket mer då, när det blott gäller en onyttig vana.

Hjalmar hade blifvit för sina fosterföräldrar, hvad deras lille Edgar en gång varit, och all deras kärlek hade öfverflyttat till fostersonen. Han liknade i mångt och mycket den bortgångne Edgar, och det var denna likhet, som först kommit doktorinnan att fästa sig vid honom.

Den dag kom, då Hjalmar skulle eröfra den hvita mössan. Det var både för honom och andra en stor dag. Med tålamod och ihärdighet hade han fortsatt sina studier, oaktadt han icke alltid kände så stor lust för dem. Ju mer han läste, ju mer lärde han sig att älska böckerna, och hans glädje var därlör stor, när han ändtligen kommit så långt, att han skulle få lämna skolbänken och på ett mera fritt sätt och efter val få fortsätta studierna, om han nödvändigt skulle fortsätta dem. Icke var det hans största lust att för all framtid få ägna sig åt dem, ty han älskade mer arbetet ute på landet, men han skulle följa fosterfaderns vilja, äfven om denne önskade se honom vid boken allena.

I triumf hade Hjalmar hemförts af de yngre kamraterna, öfverhöljd af blommor och med den

hvita mössan käckt på sned öfver de mörka lockarna. Innerligt slöts han i famn af fosterföräldrarna, ty nu var grunden lagd och Hjalmars betyg voro med de bästa, som denna termin utdelas.

På kvällen skulle de unga studenterna hafva en fäst på en af stadens finaste restauranter. Denna onda sed att hålla »studentsexa» måste naturligtvis följas, och alla de unga studenterna måste vara med. Dessa studentsexor äro ofta nog och sorgligt nog för många af dessa unga män liksom en invigning till ett lättjefullt och utsväfvande lif vid universiteten. Den dagen, på deras egen fäst, tro de sig hafva rättighet att lefva hur de vilja. Då skola de, om icke förr, höra champagnekorkarne smälla, och då skola de vid rykande bålar hålla tal, alldeles som äldre studenter. Hvilken sorglig slutfäst efter trägna, årslånga studier; hvilken dyster början af det nya lifsskedet, som skall bära så mycket allvar i sitt sköte. Bättre vore att vid familjehärden hafva en tacksägelsestund den kvällen och en bönestund för framgång i framför liggande sträfvanden.

Hjalmar Elmegren skulle vara med på studentsexan äfven han, det hade han af föräldrarne fått löfte till.

»Var på din vakt i kväll, Hjalmar,» sade fadern, då den unge studenten, glad och upprymd, var redo att gå.

»Jag skall nog akta mig, pappa. Blir faran för stor, så flyr jag hem.»

»Ja gör det. Jag väntar dig nykter tillbaka.»

Han gick, fast besluten att äfven denna kväll segra.

»Jag känner mig icke lugn i kväll,» sade doktorn till sin hustru sedan Hjalmar gått.

»Äfven jag har dystra aningar, men jag hoppas, att han skall öfvervinna.»

»Bäst hade det nog varit att låta honom stanna hemma, men på samma gång kan det ej skada att låta honom pröfva hur stark han är. Går han hem, då han frestas, så är jag nöjd med honom, och då tror jag, att vi för framtiden kunna vara temligen lugna.»

»Och om han skulle duka under?»

»Gud förbjude det! Då få vi börja på nytt igen. Jag ångrar litet, att jag lät honom gå, men, som sagdt, en pröfning är äfven af nöden.»

Emellertid hade de unga studenterna samlats på restauranten i sällskap med en del vänner. Vi förbigå förloppet vid måltiden, må det vara nog sagt, att stämningen var mycket animerad. Man hade hunnit till bålarna, champagnen och talen.

»Hvad tänker du på, Elmegren, skall du inte taga ditt glas?»

»Nej, jag vill inte ha något.»

»Är du sjuk?»

»Nej.»

»Och du ämnar inte dricka med! Är du alldeles galen, gosse?»

»Jag har orsak att låta bli i kväll. Låt mig slippa kamrater.»

»Har du orsak att låta bli i kväll? Jag tycker du har större orsak att dricka med. Du har ju blifvit student.»

»Kanske har glädjen öfver examen så öfverväldigat honom, att han inte vill dricka af fruktan för att blifva full vid första glas,» sade en kamrat, till hälften på skämt, till hälften hånande.

»Inte vid första glas; redan af lukten,» tilllade en annan, och hela den ystra skaran skrattade.

Hjalmar led förfärliga kval. Han tänkte på föräldrarna och på hvad följden skulle bli, om han drucke, och dock önskade han få dricka mycket, ja, mest af alla; men ingen af kamraterna förstod hans tysta strid.

»Fresta mig icke, kamrater, ty då går jag ifrån eder,» sade han allvarligt med darrande röst.

»Inga barnsligheter nu. Vi äro studenter, och de få inte vara några krukor.»

Hjalmar tog några steg mot dörren. Det var enda medlet att slippa undan. Svårt kändes det att bli hånad, utskrattad och ansedd som en mes, men han ville dock fördraga det.

»Du får inte gå! Var inte dum!»

De omringade honom, höllo honom kvar och drogo honom med sig till bålarna. Allt

motstånd var förgäfves. Då glömde han alla löften, alla goda föresatser, då var han sig själf icke mäktig, och med sjuklig ifver grep han det fylda glaset.

»Se så där ja, nu börjar du bli riktig igen.»

Hade de vetat hvad de gjorde, så hade de nog icke så tvingat honom kvar. Han hade ej tid att stöta sitt glas mot kamratens, han tömde det genast och höll åter fram det till den, som hade slefven i sin hand och skänkte i. Han fick mer, och nu skålade han med, dock fick han använda hela sin viljekraft för att icke genast dricka ur äfven det andra glaset.

»Det gör du rätt i, Elmegren; drick bara, det gör sinnet gladt.»

»I viljen det, kamrater, och jag kommer för detta drickandes skull att aldrig mer räkna eder som mina vänner. Felet är dock icke mitt i kväll.»

»Felet! Hvem talar om fel i kväll, tror du?»

»Skål!» svarade Hjalmar. »Nu dricka vi och glömma.»

Ett par timmar senare släpades Hjalmar af tvenne kamrater mot hemmet. Han var redlös. Sedan han börjat och ingen höll honom tillbaka, drack han utan besinning. Han sjöng med, höll tal, skämtade och skrattade, tills han icke mer hade den minsta reda på hvad som tilldrog sig. Då hade han sjunkit ned på en stol, med en matt rörelse hållit fram sitt glas och hviskat:

»Gif mig mera!»

Och de tanklösa unga männen hade fyllt glaset, hjälpt honom föra det till munnen och tjutit af förnöjelse, då han icke förmådde dricka ur allt. De voro stolta öfver att ha »supit honom full,» och de trodde sig själfva vara riktiga karlar, då de ännu kunde stå och vara med.

De båda vännerna, som godhetsfullt släpade hem honom, voro ingalunda tysta på gatan. De sjöngo och bråkade och svuro öfver, att Hjalmar inte kunde taga ett enda steg riktigt. De måste nästan bära honom. Doktor Elmegren hörde dem på långt håll. Han öppnade dörren och väntade, ty en röst i hans hjärta sade honom allt, redan på förhand. Han hade af oro ej kunnat gå till sängs, och nu fick han hem sin son, ack, så förstörd! Han hjälpte de båda studenterna att draga Hjalmar uppför trappan.

»Tack för eder hjälp,» sade den bedröfvade doktorn.

»Han blef bra mosig,» sade den ena ynglingen skrattande.

»Ja, alltför mycket ändå,» svarade doktorn.

»Han ville inte smaka en droppe först och ämnade gå ifrån oss, men vi höllo honom kvar och satte glaset i hans hand. Sedan gick det bra, bara han kom i gång. Han är ju student i dag.»

»Det hade varit bättre att han fått gå, då han ville.»

»Hvem kunde tro, att han skulle bli så full! Godnatt doktor. Lefve studentkåren!»

De hurrade och gingo, och doktor Elmegren var ensam med den redlöse. Doktorinnan kom äfven ut och hon fattade genast situationen.

»Ack, han föll ändå!»

»Ja, han tvingades af kamraterna. Vi måste hjälpa honom i säng.»

Det var för de kärleksfulla fosterföräldrarna ett sorgligt arbete att föra honom in, kläda af honom och få ned honom i bädden.

»Pappa,» hviskade Hjalmar oroligt och med ett sorgset tonfall i rösten, då doktorn bredde täcket öfver honom.

»Ja, min stackars gosse, jag är här. Sof nu, så få vi talas vid i morgon.»

Han sof redan, men det tycktes som om han i drömmen kände sin skuld och sin sorgliga belägenhet, ty han var mycket orolig.

»Hvad tror du nu?» frågade doktorinnan, då de kommit in i sin sängkammare.

»Jag tror ännu att Hjalmar skall bli räddad. I dag tvingade tanklösa kamrater honom att dricka, och nu gäller det att få honom i bättre sällskap.»

»Tror du att han får det vid universitet?»

»Han är icke där ännu.»

»Men han kommer väl?»

»Det beror på honom själf. Den saken lämnar jag åt honom att afgöra. Kanske vill han inte dit.»

»Och om han inte vill dit, hvad skall han då göra?»

»Nu stå många banor öppna för honom, och jag skall icke tvinga honom in på någon särskild. Han får gå den väg han vill, blott han går en hederlig. Jag bryr mig icke om, äfven om han blefve en simpel arbetare, blott han icke blir en drinkare, ty det vore förfärligt.»

»Ja, det är viktigast, att han räddas undan denna hemska fiende, dryckenskapen.»

X.

Hjalmar var sjuk dagen efter det han tagit sin examen, och doktorn tillsade honom att hålla sig i sängen. Den unge mannen hade icke mycket minne af hvad som timat kvällen förut. Den förfärliga hufvudvärken var dock minne nog. Men hvad som värre var, rusdrycksbegäret plågade honom mer än någonsin.

»Kan jag inte få en liten tår?» frågade han fadern, då denne en stund på förmiddagen satt inne hos honom.

»Begär det ej, Hjalmar, det blir din undergång.»

»Jag skall låta bli sedan, bara jag nu får något att dricka. Det käns som om hela mitt inre stode i lågor.»

Doktorn fyllde ett glas med friskt vatten och räckte honom.

»Här är den bästa dryck för dig. Om du vill kan du få mjölk äfven.»

»Nej nej, pappa, jag måste ha rusdrycker! Låt mig gå ut och skaffa något själf!»

»Du måste stanna inne, kära barn. Betänk att det blir ditt eviga fördärf, om du dricker.»

»Ja, lämna mig åt mitt öde, pappa! Låt mig gå och sjunka tillbaka i det elände, hvarur jag en gång rycktes, och än djupare! Låt mig gå samma väg, som min verklige far, han, som var rusdryckernas slaf. Jag är i alla fall förlorad, ty jag fruktar, att jag aldrig blir fri från detta hemska begär. Låt mig gå, pappa, jag blir dig blott till sorg i alla fall.»

Det låg så mycken djup smärta, så mycket dystert allvar i hans ord, att doktorn häpnade.

»Var lugn nu, kära Hjalmar; du är ännu icke riktigt kry efter gårdagens fäst; försök att hvila en stund till, så blir du bättre. Vill du bara bli räddad undan ditt begär, så kan du bli det.»

»Visst vill jag, men ack, jag är ju så svag som ett barn, när jag skall kämpa emot frestelsen. Inte kan jag lägga mig att sofva nu. Jag vill ut igen.»

»Lyd mig nu, Hjalmar, och gå icke upp. Om du vill så skall jag ge dig litet sömnpulver.»

»Ja, låt mig få det.»

Sedan doktorn hämtat pulvret och gifvit sonen

det, somnade denne snart och vaknade icke förrän det var nära kvällen. Doktorinnan tittade försiktigt in genom dörren, och då var Hjalmar nära färdigklädd. Hon gick in till honom.

»Hur är det med dig, Hjalmar?»

»Nu är det bättre, snälla mamma. Hufvudvärken är borta och oron är icke mera så stark, men jag är så torr i halsen, att jag nästan vill kväfvas af det.»

»Kom så skall du få godt kaffe och något att äta.»

»Nej tack, jag vill ingenting ha.»

»Kom nu och gör som jag säger, så skall du få se, att du blir bra sedan.»

»Han ville icke neka utan följde med henne. Hon nödgade honom att äta en half apelsin att börja med, och sedan smakade kaffet bra.

»Hvar är pappa?» frågade han då han suttit några minuter.

»Han är ute på sjukbesök, men han kommer snart hem.»

»Var han ledsen på mig?»

»Han var ledsen, för att du icke kunde motstå frestelsen i går, men ond var han icke.»

»Ja, vet mamma, de tvingade mig kvar, ehuru jag inte ville stanna.»

»Pappa sade det.»

»Hur visste han det?»

»De båda unga män, som hjälpte hem dig, skröto däraf för honom.»

»Jag flydde för sent. Jag skulle inte ha gått

till fästen, där jag visste att frestelsen inte skulle uteblifva.»

»Det var just hvad vi sade sedan du gått, men det var för sent då, och pappa tyckte, att du väl en gång kunde pröfva, hur stark du var att strida mot det onda.»

»Ack, jag var en riktig stackare. Först när de hånade mig och höllo mig kvar, ville jag rusa på och slå dem, men sedan kom det för mig, att jag skulle förvåna dem genom att dricka mest af alla. Om jag drack mest vet jag inte, men nog vet jag, att jag lider mest af alla i dag.»

Doktor Elmegren återkom hem, och han var glad att finna sonen så rask.

»Var inte ledsen på mig, för att jag föll,» sade Hjalmar, »jag kämpade emot i det längsta, men det var lönlöst.»

»Du kom för nära branten, det var hela felet. Jag var enfaldig, som lät dig gå. Nu måste jag allt gifva ännu en regel, som du bör följa mycket noga, om du vill segra.»

»Och det är?»

»Undvik så mycket som möjligt alla sådana sällskaper, där rusdrycker användas.»

»Den regeln har jag själf satt upp redan förut i dag.»

»Du har! Således har du större mod och bättre vilja, än när jag i förmiddags talade med dig?»

»Då var jag icke mig själf ännu. Jag vill bli räddad, och jag skall bli det.»

»Herren hjälpe dig! Faran blir större för hvarje gång du faller och bryter dina goda föresatser, ty efter hvarje rus blir din kraft svagare och begäret starkare.»

»Jag hoppas att det var mitt sista rus, som jag fick i går kväll.»

»Äfven jag hoppas det.»

»Och vi skola hjälpa dig att strida,» sade doktorinnan ömt och klappade sonen.

»Tack mamma, om mamma bara kunde göra något, men jag fruktar, att när jag kommer ut, lägges hela bördan på mina egna skuldror.»

»Nej du, det är icke så, äfven när du är borta från oss, skall jag hjälpa dig.»

»Hur är det möjligt?»

»Jag skall bedja för dig.»

»Det hade jag glömt! Ja, bed för mig, och kanske skall Gud gifva mig större kraft då.»

»Du kan vara säker på att han gör det.»

XI.

Doktor Elmegren begärde och fick tjänstledighet för sommaren, och de månader han var fri, skulle han jämte hustrun och sonen tillbringa vid en badort några mil från staden.

Icke för det att någon af dem var sjuk utan blott för att få njuta af den härliga barrskogsdoften, den rena och friska luften och den angenäma stillheten, som den lilla badorten erbjöd.

Det var ett härligt, fritt lif man förde där. Hjalmar kände sig bli allt mer kraftig gent emot sitt begär, och det angrep honom icke så ofta, som det gjort första tiden, sedan han druckit på sin examensdag. Det var icke någon stor plats, där de voro; ty det mesta folket stannade vid den större badorten R., som låg endest sex mil därifrån, men det var trefligt och sällskapligt bland dem som kommo.

Man roade sig på alla möjliga sätt. Där spelades bollspel, slogs krocket, företogs utflykter i skog och på sjö, och då vädret icke var vackert samlades man i societetssalongen, där andra nöjen funnos. Det utmärkta pianot anlitades flitigt, men man fick icke dansa, ehuru många af de unga nog önskade det. De äldre sutto och pratade, somliga spelade schack, andra bräde, och några af herrarna tyckte bäst om att få draga sig tillbaka till rökrummet, där de vid en cigarr sutto och fördrefvo tiden.

Hjalmar Elmegren hade blifvit en riktig gunstling bland de unga och vann allas vänskap. Han fick ofta tjänstgöra som ledaren vid deras lekar och utflykter. Af de unga damerna var det särskildt en, som nästan alltid var att finna vid Hjalmars sida. Hon var en vacker flicka, kvick och vänlig, men mycket kokett och alltför

yr. Hennes far var en rik godsägare från Skåne, och ofta måste han förmana sin dotter att ej vara så självsvåldig och tanklös.

Skulle ungdomen upp på det branta, höga berget, som höjde sig bortom björkskogen, nog var denna unga flicka påpasslig och tog Hjalmars arm, skulle de ut på en båtfärd, så var det säkert att hon rodde åran midt emot Hjalmars, äfven om hon icke behöfde det, och voro de ute och botaniserade, så bar hon hans portör, för att han mer obehindradt skulle kunna taga upp de växter han önskade.

Genom denna sin uppmärksamhet mot den unge mannen, kom hon de öfriga att få något att prata om, och Hjalmar kände sig ofta en smula förlägen, då hon helt och hållet ville lägga beslag på honom.

Men det fans en annan ung dam vid badorten, hvilken väl icke visade Hjalmar en sådan uppmärksamhet som den unga skånskan, men hvilken han i stället så mycket mer gaf akt på och intresserade sig för. Det var en prästdotter ända upp ifrån Östergötland. Hon kom ner till badorten i sällskap med en gammal sjuklig tant, och hon hade lofvat att under vistelsen där hjälpa och vårda sin sjuka släkting så godt hon förstod. Och sannerligen, hon fick mycket besvär med den gamla, af värk nedbrutna kvinnan. Skulle tanten ut, så måste hon stödja sig på den unga flickans arm, skulle hon sitta inne, så ville hon icke vara ensam, och då måste flickan åter offra

henne sin tid och hålla henne sällskap. Med underbart tålamod fördrog hon dock detta, och ingen skulle hafva varit mer kärleksfull och öm mot den gamla, än hon var. Hennes klara, blå och barnafromma ögon sågo hvad den gamla önskade, redan innan ett ord var sagt, hennes små hvita händer voro så raska att ordna om allt för att den sjuka skulle känna sig tillfredsstäld. Och ändå kunde det ibland hända, att hon fick höra:

»Dora, du tänker då inte mycket på hur det går med mig. Du vore väl aldrig hos mig, om du kunde slippa.»

Aldrig gaf hon ett hårdt svar, hon försökte se vänlig ut ändå, men nog kände hon ibland en liten smula bitterhet i sitt hjärta.

Denna unga flicka, Dora Ehrling, hade på Hjalmar gjort ett långt djupare intryck än den ystra skånskan, hvilken kanske var vackrare, men icke ägde detta kvinnliga behag, denna klädsamma tillbakadragenhet som Dora. Det var dock svårt för honom att komma i Doras sällskap, ty hon hade alltid tanten att »släpa på» som en badgäst sade, och för öfrigt kunde han knappast taga ett steg utom dörren utan att träffa Therese Borell.

Doktor Elmegren skämtade med Hjalmar öfver hans myckna sällskapande med fröken Borell och undrade på om han en gång tänkte bli jorddrott nere i Skåne.

»Nej pappa,» svarade Hjalmar, då fadern

framkastade dylika undrande ord, »det är för långt i söder, och det tyckes mig vara för varmt och oroligt där.»

»Hvart vill du då? Upp till nordpolen kanske?»

»Ah nej, inte så långt, men ett stycke i den riktningen ändå.»

»Får se då, om du inte blir fångad för södern.»

»Var lugn, pappa, jag låter inte fånga mig så lätt.»

XII.

»Vakna, Hjalmar; solen står redan högt på himmelen, och vi måste raska på!»

Det var doktor Elmegren, som med dessa ord väckte sonen en tidig morgon. Man skulle företaga en bergvandring, och det var vackert och behagligt att göra det på morgonen. Icke blott ungdomen utan äfven de äldre skulle med, åtminstone så många af dem, som vågade taga en riktig promenad.

Hjalmar var snart klädd och han fann föräldrarna äfvenledes i ordning, då han kom ut i salen. De hyrde en liten villa med några rum, där de kunde ha eget hushåll, och funno detta långt trefligare än att gå på hotellets restauration och äta.

»Är du redan färdig?» sade doktorn vid Hjalmars inträde, »då dricka vi en kopp kaffe och gå.»

»Vi hinna nog. Klockan är blott några minuter öfver fyra.»

»Det är sent ändå. Vi få väl säga dig farväl för morgonen nu, ty när vi komma ut, lägger fröken Borell beslag på dig, och sedan får man inte äran se dig förrän vi komma hem igen.»

»Hon skall slippa det i dag så sant jag heter Hjalmar. De börja prata om, att det är parti mellan henne och mig, och jag tycker inte om det.»

»Får se hur du reder dig.»

Vid societetshuset voro de flesta redan samlade då Elmegrens kommo dit. Själfva gubben Borell var med, och han var eljest svår att få med ut på några promenader; men han hade hört så mycket om den sköna utsikten från berget, att han nödvändigt skulle med. Fru Lyander, fröken Ehrlings tant, var också utkommen och ämnade försöka följa med, åtminstone ett stycke. Hon satt nedsjunken på en soffa och väntade att man skulle bryta upp, och Dora stod vid hennes sida.

»Ni kommer nästan sent», sade fröken Borell till Hjalmar.

»Vi ha god tid. Äro alla här, som ämna sig med.»

»Allesammans. Det var bara Ni, som höll på att försofva er.»

»Då marschera vi af genast. Nu blir det att visa om man orkar gå. Ingen får tröttna på vägen.»

Han vände sig om och såg öfver hvilka som voro där. Fröken Borell hade passat sig och kommit alldeles intill honom. Då Hjalmar mötte sin fars blick, läste han ett gladt löje däri. Men i dag skulle han inte bli fäst för den envisa skånskan.

Där borta stod fröken Ehrling och höll sin tant under armen. Hjalmar gick bort till dem.

»Skall fru Lyander gå med ut i dag?» frågade han vänligt.

»Ja, jag ville gärna med,» svarade den gamla knarriga damen, som i vanliga fall icke alls tålde unga herrar, men som af artighet måste besvara den vänliga frågan.

»Då skall jag bedja få bjuda er min arm, ty vägen är lång, och jag blir ett säkrare stöd för er än fröken Ehrling.»

»Ni är mycket artig, herr Elmegren,» sade fru Lyander och tog hans arm, medan fröken Ehrling belönade honom med en tacksam blick ur sina vackra ögon.

Fröken Borell måste söka sig en annan riddare, men hon var mycket onådig och talade ovanligt litet under promenaden.

»Gå inte långt ifrån oss, Dora,» sade fru Lyander, »herr Elmegren tröttnar kanske på mig, och jag orkar inte gå själf.»

Dora var lydig och följde sin tant, och Hjalmar

fick godt tillfälle att prata med dem. Den tillbakadragna unga flickan var långt trefligare än fröken Borell, hvilken senare blott ville att man skulle uppmärksamma henne och trodde sig vara själfva stjärnan i hela badsocieten.

»Nu blir allt fröken Borell ond på er,» sade fru Lyander till Hjalmar.

»Blir hon ond på mig; hvarför skulle hon bli det?»

»Därför att Ni försummar henne för min skull.»

»Jag känner icke alls någon förebråelse. Sannolikt äger jag, i likhet med alla andra, rättighet att söka det sällskap jag vill utan att begära fröken Borells tillåtelse.»

»Hon tycker nog inte det ändå.»

»Då blir det hennes ensak; mig angår det icke.»

»Han såg icke den lilla vackra rodnad, som brann på fröken Ehrlings kind, då han sade sig ej vara bunden af någon, men hade han sett den, så hade han kanske förstått, att hans ord gladde henne.

De voro uppe på berget. Den vackra furuskogen doftade friskare där uppe än nere i dalen, sjön låg så klar och lugn i det rena morgonljuset, och från björk och lönn nere vid stranden sjöngo foglarna sina fagra morgonhymner. Ute på fjärden speglade sig de små skogbevuxna holmarna i det klara vattnet och längst bort i fjärran syntes ett skepp ligga och gunga.

»Tröttsamt var det att komma hit, men det var dock mödan värdt,» sade fru Lyander, då hon satte sig på den mjuka mossan.

»Här är mycket vackrare än hemma i Skåne,» sade herr Borell och satte sig pustande bredvid den gamla frun.

De unga hade icke tid att sitta. De ville alla bort och se på »Jättens tandpetare,» som var det mest sevärda vid berget. Om man följde själfva bergkrönet ett stycke åt söder, så kom man snart till en väldig klyfta. Bergväggen stupade nästan lodrätt ner med några få små utsprång här och där. Det kunde väl vara omkring etthundra fot ner till den steniga bottnen, där en mängd lösa klippblock lågo hopade om hvarandra. Andra sidan af klyftan utgjordes af en trädbeväxt sluttning, hvilken man utan särdeles besvär kunde gå både uppföre och utföre. »Jättens tandpetare» var en hög stenpelare, som reste sig upp ur klyftan till samma höjd som den branta klippan och skild endast några fot ifrån denna. Sägnen förtäljde att denna pelare fordom användts som tandpetare af en gammal jätte, som då hade sitt tillhåll vid berget, och folktron omfattade med förkärlek denna sägen. Det sades, att då jätten en gång blifvit ond på en bonde, som kommit till skogen för att taga ved, bröt han af ena änden af sin tandpetare, stack ner den andra i jorden invid berget och placerade därefter bonden på den afbrutna toppen. Där fick bonden sitta och svälta ihjäl, ty

ingen vågade sig dit för att hjälpa honom, då jätten alltid höll sig i närheten, och bonden vågade icke göra ett försök att hoppa öfver till själfva klippan ej heller att klättra ner i klyftan, hvilket för resten var omöjligt.

»Tandpetaren» var platt på toppen, och där fans god plats för sex à åtta personer, men det var just icke många, som vågade sig dit, ty att på en smal planka balansera öfver afgrunden var mindre behagligt, och man nöjde sig vanligtvis med att betrakta pelaren från klippan.

En af de unga flickorna berättade, medan de sutto vid klippranden, sägnen om jätten och bonden.

»Den bonden var då riktigt feg, som inte vågade hoppa hit,» sade fröken Borell.

»Om du suttit där i hans ställe, så hade du nog handlat på samma sätt,» svarade hon som berättat sägnen.

»Så du pratar, det är väl inte mer än fem fot öfver dit.»

»Det är dock farliga fot,» sade Hjalmar allvarligt.

»Är Ni rädd, herr Elmegren?» frågade skånskan förargligt.

»Nej, jag är icke rädd, men jag skulle ej onödigtvis vilja hoppa öfver där.»

»Jag skulle inte alls vara rädd för att göra det.»

»Det är nog bäst att aldrig försöka ett sådant narraktigt hopp,» svarade Hjalmar varnande.

Hon såg på honom, men det var alls ingen ängslan i hans blick. Då kom det för henne, att det nu var ett passande tillfälle att pröfva huruvida han hade något djupare intresse för henne eller ej.

»Det hörs på Er, att Ni fruktar,» sade hon och reste sig. Innan någon anat hennes mening, hade hon tagit sats och hoppat öfver stenpelaren. Hon var nära att falla ner på andra sidan men lyckades dock hålla sig kvar. Dödsblek satte hon sig ned, och hon skrattade, ehuru det ljöd mycket tvunget.

»Se så lätt det gick.»

Alla de unga hade sprungit upp. Var hon då från förståndet, efter hon handlat på detta sätt. Hur skulle hon komma tillbaka? Skulle hon våga hoppa en gång till? Nej, hon hade sannolikt fått nog.

»Det där skulle Ni ej ha gjort,» sade en ung man.

»Hvarför det? Är Ni rädd, att jag skall falla ner?»

»Om Ni sitter stilla så faller Ni inte, men då kan det gå för Er som för bonden i sägnen. Rör Ni däremot på Er, så kan Ni lätt få svindel.

»Jag kan försöka hoppa tillbaka nu.»

»Ni skall inte bära Er barnsligt åt, fröken Borell,» sade Hjalmar lugnt och kallt. »Vänta en stund, tills vi hämtat en planka att lägga öfver klyftan.»

»Hvar skall Ni få den?»

»Om vi gå ner till bondgården, som ligger närmast, så få vi nog låna en.»

»Vid ladan nere i skogen såg jag flera plankor härom dagen, och det är inte långt dit,» sade en ung man.

»Kom då så gå vi dit och hämta en,» svarade Hjalmar.

De gingo och kommo om några minuter tillbaka med en lång grof planka. Efter mycket besvär lyckades de lägga en bro mellan klippan och pelaren.

»Nu kan Ni komma öfver igen, fröken.»

Hon satte foten på plankan, men då hon kom att se ner i klyftan, drog hon sig tillbaka.

»Jag vågar inte gå öfver den där smala plankan, då hissnar jag och faller ner.»

»Och Ni vågade hoppa nyss!»

»Jag såg inte ner då, och så är det svårare att komma härifrån och till klippan än från klippan och hit.»

»Se icke ner så går det bra. Vi skola hålla plankan stadigt.»

»Jag kan icke. Om någon kunde komma och taga mig i handen, så ginge det nog bra, ty då hade jag stöd.»

Ingen ville gärna riskera en promenad på denna bräckliga bro. Ynglingarna sågo på hvarandra. Hjalmars blick mötte Dora Ehrlings, och han tyckte sig läsa en bön däri.

»Håll i plankan så att hon icke vickar, så skall jag gå,» sade han.

Han gick med stadiga steg öfver till fröken Borell, som rodnade, då han kom.

»Om Ni nu håller i min hand och icke ser ner i djupet, så kan Ni väl komma öfver.»

»Tror Ni att plankan håller oss begge?»

»Ja för all del, hon kunde hålla ännu flera.»

Det var en skälfvande hand som lades i hans, och hon höll i med förtviflans kraft.

»Lugn bara,» uppmanade Hjalmar och drog den förut så öfverdådiga och djärfva, nu rädda och bleka flickan med sig. Plankan sviktade ett litet grand, fröken Borell gaf till ett rop och skulle hafva fallit, om icke Hjalmar hållit henne och dragit henne med sig. Då hon åter satte foten på berget svimmade hon.

»Hvad tagen I er till här?» frågade i detsamma doktor Elmegren, och alla de äldre kommo fram till ungdomsskaran».

»Vi hafva vågat lifvet på att gå öfver klyftan på plankan där,» svarade Hjalmar.

»Dårskap! Och du är med om dylikt?»

»Jag måste ju, då ingen annan ville.»

Med få ord förklarades allt. Då fröken Borell återkom till sans fick hon sig en rätt skarp läxa af sin far, hvilken tyakte, att hon gått alldeles för långt i öfvermod. Hon tycktes dock redan hafva glömt faran och hela det galna upptåget och skrattade åter lika kokett och sorglöst.

Hjalmar ledsagade fru Lyander utföre berget älven, och då de återkommo till societetshuset

tackade hon honom mycket vänligt. Alla kände sig uppfriskade efter den sköna promenaden och längtade till frukostbordet, äfven om minnet af »jättens tandpetare» icke ville gifva vika på en gång.

XIII.

Efter bergvandringen hade Therese Borell visat sig litet mera tillbakadragna och följde icke efter Hjalmar så träget som förut. Det såg ut som blygdes hon öfver sitt dåraktiga tilltag vid »jättens tandpetare.» Men egentligen var det icke blygsel, som höll henne mera stilla; det var en känsla af att den unge studenten ej brydde sig om henne, som gjorde henne en smula modfäld och bedröfvad. Hjalmar var emellertid rätt glad åt att vara litet mera fredad för henne.

Det fans flera präktiga segelbåtar till badgästernas förfogande. Ett litet sällskap af ungdom skulle ut och segla en dag, och Hjalmar var den, som var ledaren. Doktor Elmegren hade i K. en präktig segelbåt, och ofta var Hjalmar med honom ute på sjön, så att han var väl van därvid.

Man gjorde i ordning båten kvällen förut, ty redan tidigt på morgonen skulle man bege sig af, och målet för färden var en liten ö, som låg cirka en och en half mil ute i sjön.

»Ni följer väl med i morgon, fröken Ehrling?» frågade Hjalmar, då han kom upp från båtbryggan.

»Jag tror inte det. Tant kan inte reda sig ensam, och då måste jag stanna hemma.»

»Skulle Ni inte vilja vara med då?»

»Ack jo, så gärna.»

»Låt mig då ordna om det, så tror jag det skall gå bra.»

»Ni är mycket vänlig, herr Elmegren.»

»Ah, för all del, tala inte om det.»

Han skyndade sig till sin mor och bad att hon skulle se till fru Lyander, i fall Dora fick följa med på segelturen. Sedan han fått moderns löfte gälde det att beveka den gamla knarriga fru Lyander. Han fann henne i trädgården vid den lilla trefliga villa, där hon bodde.

»God afton fru Lyander,» hälsade han vänligt, »hur står det till i kväll?»

»Ah, är det Ni, herr Elmegren! Jo tack, jag känner mig rätt kry nu, fast det blir litet långsamt då man sitter ensam.»

»Ni har låtit fröken Ehrling gå ifrån Er?»

»Ja, hon behöfver nog få vara fri någon stund för att vara med ungdomen. Har Ni sett henne?»

»Jag tror visst hon var vid societetshuset.»

»Om hon komme hem snart ändå.»

»Hon kommer nog snart. Säg, fru Lyander skulle Ni kunna undvara fröken Ehrling i morgon?»

»Hur i all världen skulle det gå till, och hvarför skulle jag göra det?»

»De små grågröna, skarpa ögonen fixerade den unge mannen, som dock icke sänkte sin blick.

»Vi skulle ut på en segeltur och ville gärna ha henne med oss, men hon sade sig icke kunna blifva ledig, då jag i dag frågade henne därom. Hon ville icke lämna sin tant ensam, sade hon, men jag förstod, att hon nog ville följa oss, då de öfriga unga damerna skola med, och så tog jag mig friheten att gå hit och bedja Er låta henne få morgondagen för egen del. Min mor ville mycket gärna hålla Er sällskap i fröken Ehrlings ställe.»

»Hvarför kommer Ni och ber för Dora? Kunde hon icke göra det själf?»

»Det kunde hon nog, men jag tror inte hon vill det, ty hon förstår att Ni behöfver henne, och hon är nog rädd att göra sin goda tant ledsen.»

»Det bryr hon sig nog icke så mycket om.»

»Jo, det vet jag, att hon gör. Hon håller af sin tant, det är då säkert. Men låt henne följa med i morgon! Ni är välkommen på middag till mina föräldrar då, och mamma går gärna hit och hämtar Er.»

»Nog är allt det där mycket bra, men jag förstår ändå inte, hvarför Ni så enträget skall be mig låta Dora följa med i morgon.»

»Emedan jag tycker hon är en mycket still-

sam och snäll flicka och därför, att hon behöfver få vara med ungdomen litet. Om jag nu i kväll bjuder fröken Ehrling med, får hon följa oss då?»

»Ja, Ni är så envis, att man inte kan slippa ifrån Er. Ni var vänlig mot mig, då vi gingo upp på berget, och nu måste jag väl betala igen med samma mynt. Tala dock icke om för Dora, att Ni varit här, det vore ej bra.»

»Jag skall tiga därmed.»

Efter många tacksägelser för hennes vänlighet gick han. På vägen mötte han Dora.

»Lofva mig att följa med i morgon!» sade han.

»Om jag får för tant, så vill jag följa med.»

»Fråga henne i kväll och säg, att vi gärna vilja ha Er med.»

Då Dora frågade sin tant, om hon skulle få följa med på segelfärden, fick hon först intet svar. Hon trodde redan, att hon skulle nödgas stanna hemma, och då suckade hon.

»Hvem har bjudit dig med?» frågade fru Lyander, då hon suttit tyst en stund.

»Det har herr Elmegren, doktorns son.»

»Att inte han är upptagen af fröken Borell, utan har tid att tänka på andra äfven.»

»Jag tror inte, att han tycker riktigt om henne, sedan hon företog den där färden på berget.»

»Om du vill, så får du följa med i morgon. Jag skall gå till doktor Elmegrens på middag, och dit orkar jag att själf gå.»

»Tack goda tant! Det skall bli så roligt att vara med.»

»Försof dig inte i morgon då, ty jag tror de skola ut tidigt.»

»Jag skall allt vara vaken i tid.»

Och hon var färdig en god stund före det bestämda klockslaget. Hon kunde ej göra sig själf redo för den glädje hon kände öfver att få följa med, och hon förstod icke riktigt hvarför hon rodnade, då hennes tankar oupphörligt gingo till Hjalmar Elmegren, den lugne, och dock glade och vänlige unge mannen.

Det hade kommit för många för att de skulle få rum i en båt, och man måste därför dela sig i två partier och göra ännu en båt klar.

»Jag har ställt i ordning den här båten,» sade Hjalmar och hoppade ned i den redan färdiga. »Är det nu några som vilja med här så skynda på.»

De blefvo tre herrar och fyra damer i hans båt. En präktig, frisk vind blåste och lofvade dem god fart.

»Tag hvar sin åra så ro vi ut litet från bryggan, innan vi göra fast seglen,» sade Hjalmar till de båda unga männen, som jämte honom voro i

Så snart de voro utkomna hissades seglen, men de båda ynglingarne voro icke det ringaste vana på sjön, så att Hjalmar måste hjälpa dem.

»Hvem kan nu åtaga sig att sköta skotet till storseglet?» frågade han när de hade kommit i gång.

»Jag har icke varit med ute och seglat mer än en gång förr,» sade den ene unge mannen.

Det är lika illa med mig; jag har aldrig försökt sköta något som hör till en båt, utom årorna,» sade den andre.

»Hur skall jag då bära mig åt? Jag vågar inte lägga fast skotet genast heller.»

»Får jag försöka sköta det?» frågade Therese Borell och makade sig litet längre akterut.

»Har ni skött ett segel förr?»

»Nej, men jag ville lära mig.»

»Det blåser något skarpt i dag för att släppa skotet i alldeles ovana händer. Det blir visst bäst att vi vända om och få någon annan med i båten. Jag borde ha tänkt på det här litet förr.»

»Kanske jag får försöka sköta det?» frågade Dora Ehrling blygt och rodnande, då hon såg på Hjalmar.

»Kan ni det, tror ni?»

»Ja, jag brukar ofta vara med ute och segla.»

»Bravo! Då skola vi få en präktig färd! Lägg gärna skotet om bulten ett par slag, så att det ej blir för tungt. Se så där ja. Låt det gå öfver litet mer. Nu är det bra, och vi kunna sätta kurs rakt på ön.»

Therese Boroll blef i hast tyst, då hon hörde Dora säga sig kunna sköta skotet. Det var ju att bli öfverträffad i något, och det ville hon ej.

Vinden frisknade i rätt skarpt, men det gick bra att segla, ty det var sidvind. Den andra båten hade äfven lagt ut och kom efter.

»Få nu se, hvem som är bästa seglaren,» sade Hjalmar.

»Om det ville blåsa mycket värre,» sade Therese Borell och såg modig ut.

»Vi ha tillräcklig vind. Skulle Ni kunna lägga öfver focken ett litet slag, fröken Ehrling?»

»Får jag fästa de här skoten då?»

»Nej, gif mig dem under tiden.»

Hon utförde uppdraget till Hjalmars stora belåtenhet.

»Ni har varit med mycket på sjön, fröken?»

»Jag har ibland följt med ut på fiskeskutorna hemma, och pappa låter mig följa med mycket ofta, då han är ute och seglar.»

Allt gick väl. Man kom snart till ön, där man ämnade stanna tills efter middagen. Mat hade sällskapet med sig. Det var mycket vackert där ute. En enda bondgård fans på ön och dessutom en mängd fiskarestugor. Det gick bra att få koka kaffe i en af stugorna, och fiskargubben kom mycket familjärt till sällskapet och pratade, när middagen var färdig. Han inbjöds att smaka på hvad som fans, och gubben åt med god aptit. Under tiden omtalade han den ena trefliga historien efter den andra.

När middagen var öfver satte sig gubben på en stor sten och rökte sin pipa, medan de främmande sprungo och lekte.

»Det vore allt bäst om herrskpet stannade öfver här tills i morgon,» sade gubben plötsligt och knackade askan ur rökpipan.

»Hvarför skulle vi det?» frågade Hjalmar förundrad.

»Det blir storm, så vida jag inte misstar mig, men det brukar jag inte göra, och jag skall säga herrn att den här biten mellan ön och fastlandet är svår nog.»

»Tror Ni icke att vi hinna undan, om vi segla genast.»

»Kanhända. Men inte vill jag säga säkert, ty vi ha redan hög sjö, och vinden ligger på riktigt hårdt långt där ute.»

Och verkligen, sjön gick högt. Det pep och hven i luften, och vid stranden stänkte hela moln af skum högt upp.

»Skulle Ni inte kunna följa med i den ena båten, så vore det litet säkrare för dem?»

»Det kunde jag nog, men den andra då?»

»Den tar jag hand om själf.»

»Ja, vågar Ni, så låt det bli af snart. Om en halftimme är det för sent.»

»Alle man ombord!» kommenderade Hjalmar, och de lekande unga, skyndade fort till båtarna, sedan de fått höra orsaken till den hastiga affärden. Ingen ville stanna öfver natten.

»De som äro rädda att följa med mig kunna gå till den andra båten. Gubben är vanare på sjön än jag,» sade Hjalmar.

»Jag tror inte jag vågar vara med i Er båt,» sade Therese Borell.

»Byt med någon i den andra då. Är det någon mer som är rädd? Vi måste skynda.»

Fröken Borell gick till gubbens båt och en herre kom i hennes ställe till Hjalmars.

»Vill Ni äfven byta om båt?» frågade han leende Dora Ehrling.

»Nej, jag har ingen lust. Vi skötte oss bra hit, och vi skola nog reda oss hem äfven.»

»Det gläder mig att höra Er tala så.«.

De ämnade just lägga ut, då Therese Borell kom springande tillbaka.

»Jag vill vara i den här båten; den andra är mindre, och gubben säger, att den här är säkrare.»

Äfven en annan af flickorna från den andra båten kom.

»Hvem vill byta plats med dem? Det måste gå fort.»

Ingen ville, och själf kunde Hjalmar ej gå, ty han skulle sköta båten.

»Jag skall byta med Therese,» sade Dora Ehrling och steg upp.

»Nej, Er vill jag behålla här. Ni får inte gå.»

Två af de unga flickorna gingo, och så fick Hjalmar, utom sig själf, blott en man med i sin båt, eljest var det bara flickor.

De lade ut och sköto genast god fart.

»Kan Ni hjälpa mig äfven nu, fröken Ehrling?» frågade Hjalmar.

»Om Ni önskar, så vill jag försöka. Men tror Ni att vi böra göra fast focken nu?»

»Nej, det vore bäst om Ni ville taga det seglet om hand. Jag skall sköta om storseglet.» Nu gälde det att hålla rodret med säker hand och att ej låta seglet komma ur rätt läge. Båten hoppade från våg till våg, sköt ibland upp i höjden som en vattenfogel, den där just lyfter vingarna till flykt, och dök så åter ned mellan väldiga vattenberg.

»Vi måtte väl aldrig drunkna,» sade Therese Borell, blek i ansiktet som ett lik.

»Ni önskade ju bättre vind, och nu ha vi det,» svarade Hjalmar.

»Ja men nu är det för mycket. Kan Ni inte följa med vinden litet mer? Jag tror båten stjälper.»

»Vi hålla rätt kurs just nu, och vi ändra den inte, om det ej blir så svårt väder att vi måste länsa undan; men jag hoppas vi hinna hem innan stormen bryter lös på allvar.»

Fröken Borell kröp ned på botten i båten vid Hjalmars fötter, och där satt hon, skälfvande af rädsla. Nu var hon icke längre så kokett och stortalig. Ingen af de andra flickorna sade något, ehuru de voro bleka af rädda. Den unge mannen, som satt bredvid masten, var sjösjuk. Dora Ehrling satt lugn på sin plats och höll skotet med stadig hand. Då och då möttes hennes och Hjalmars blickar och så logo de båda. Det var som hade deras ögon talat ett tyst, men välförstått språk.

»Ha vi långt kvar?»

Det var fröken Borell som frågade.

»Vi ha gått en mil redan, och nu hoppas jag, att den där halfmilen skall gå bra.«

»Men vi ha det svåraste stycket kvar,» sade Dora, som hört Hjalmars ord.

»Det ser så ut. Så upprörd har jag inte sett sjön här någon gång förut. Är Ni rädd, fröken Ehrling?»

»Nej, icke det minsta. Så länge det är en säker hand att hålla rodret, fruktar jag icke.»

»Låt focken gå!» röt Hjalmar i detsamma, och den unga flickan släppte skotet af rädsla.

Det smälde till som ett skott, och seglet var slitet i trasor. En häftig stormil kom, och båten höll på att kastas öfver ända, men det lyckades Hjalmar att falla undan i tid.

»Vänd om och följ med stormen; vi drunkna!» skrek fröken Borell och ville gripa tag i roderstången.

»Ur vägen! Håll Er nere om Ni ej vill i sjön!»

»Är det möjligt för Er att komma hit, fröken Ehrling.»

Therese Borell kröp åter ner på botten af båten och höll sig fast så godt hon kunde, under det att Dora försiktigt närmade sig Hjalmar. De andra flickorna sutto mållösa af förskräckelse.

»Vågar Ni taga skotet för ena sidan? Jag tror att vi lättare reda oss så.»

»Gif mig det här på stormsidan. Ni behöfver vara litet ledigare för rodrets skull.»

»Stöd Er emot mig, så sitter Ni säkert. Ser Ni den andra båten?»

»Han är litet före oss. Där synes allt vara väl?»

»Jo, jag ser den nu. Hvad tror Ni, skola vi komma lyckligt i land?»

»Åh ja, det göra vi allt. Vi äro strax ur det svåraste. Udden därborta bryter vindens kraft betydligt. Om en half timme äro vi välbergade hemma.»

»Det har Ni rätt i, det svåraste är öfver. Vi ha ej just något att frukta nu.»

»Jag tror inte det; men fortfar det att blåsa så här, så ville jag då inte följa med öfver till ön en gång till i dag.»

»Fiskargubben trodde, att det blir mycket värre ännu. Tänk om vi seglat ikull, när focken gick.»

»Det hade varit förfärligt för de efterlefvandes skull, och kanske de flesta af dem, som äro med oss, frukta att dö.»

»Ni själf är icke rädd?»

»Nej, hvarför skulle jag vara det? Jag vet att det blir bättre sedan.»

»Är det då icke bra redan nu?»

»Jo, det är det på många sätt, men så som jag lärt mig förstå det närvarande lifvet, så tror jag ej att det ofta blir något riktigt helt med vår glädje, ty det blandas alltid någon galla i all fröjd; men bortom död och graf skall allt vara fullständigt och helt.»

»Ni är lycklig, som kan tänka och drömma så. Jag önskar att äfven jag kunde det.»

»Jag trodde Ni kunde det. Konsten är inte stor.»

»Vill Ni lära mig den?»

»Ja, hjärtans gärna! Handla redligt i allt, var ärlig mot Er själf och mot andra och låt aldrig den onda viljan få makt öfver Er. Var nöjd, äfven om Ni icke får allt som Ni vill, och först och sist, sätt Er tro och Ert hopp till Gud, och Ni skall få se, att äfven Ni tänker och drömmer så som jag gör.»

»Tack för lärdomen. Det var ändå inte så enkelt, allt det där.»

»Ha vi långt kvar till land nu?» frågade fröken Borell och såg upp. Hon hade förut suttit med ansiktet doldt i händerna.

»Nej, nu äro straxt framme. Ni kan mycket väl sätta Er litet bekvämare nu.»

Dora och Hjalmar sutto bredvid hvarandra, och utan att någon af dem tänkte därpå, hade Dora under samtalet lutat sig intill honom, och så sutto de, när fröken Borell vände sig till dem.

»Jag tror Dora fått sig en bekväm plats,» sade hon elakt.

»Jag måste sitta här för att kunna sköta skotet,» svarade Dora lungt och drog sig litet ifrån Hjalmar. Hon kunde dock ej hindra att hon rodnade.

»Det är ju klart, att Ni måste sitta så; jag

sade det inte för annat än att jag tyckte platsen vara bekväm.»

Hennes ord blefvo obesvarade, ty Hjalmar drog Doras uppmärksamhet åt annat håll.

»Se där står min far nere på bryggan. Han är orolig för vår skull.»

»Hvad skall tant Lyander säga då? Hon som är så förskräckt för sjön.»

»Vi få lugna dem med, att vi redt oss alldeles utmärkt.»

Båten lade snart till vid bryggan. När alla väl voro på land återkom talförmågan för dem, som på sjön ej vågat säga ett ord. Nu beklagade de sig öfver hur förfärligt rädda de varit. Hjalmar och Dora klagade dock icke. Fiskargubben kom bort till dem.

»Hade herrn lika dåliga sjömän i sin båt, som jag i min?» frågade han skrattande, medan han stoppade tobak i sin pipa.

»Ni hade väl bra hjälp emot jag! Alla herrarna voro i Er båt och alla damerna i min. Jag trodde, att det var en lek bara för eder.»

»Jo, det var detsamma som intet. Det var knappast de där herrarna vågade röra på sig eller hålla i skoten.»

»Det kan jag då inte klaga öfver. Den här lilla fröken — han visade på Dora — var inte alls rädd utan hjälpte mig med allt som fordrades. Vi redde oss bra.»

»Men focken strök.»

»Det var bäst att låta den gå; vi sågo inte uppi tid.

»Nåja, det var bra seglat i alla fall.»

Gubben tände pipan och hjälpte till att bära de genomvåta matkorgarna upp till societetshuset.

Doktor Elmegren var glad öfver, att de voro återkomna utan någon olycka, och när han i Hjalmars och Doras sällskap gick upp från bryggan, sade han till den senare:

»Följ nu med hem till oss, fröken Ehrling; Er tant är hos oss ännu.»

Dora följde med, och de hade en trefiig eftermiddag tillsammans i doktorns villa. Då fru Lyander och den unga flickan skulle gå hem gjorde Hjalmar dem sällskap, och fru Lyander var belåten med sin dag samt tackade för Hjalmars artighet.

»Du skall få se, att den där lilla vackra flickan slår an på Hjalmar,» sade doktorn till sin hustru, medan sonen var ute. »Han kan visst inte mera med den rika skånskan.»

»Det har han säkerligen aldrig kunnat, men han måste ju vara artig, då hon var så efterhängsen. Den lilla fröken Ehrling är mycket treflig.»

»Hjalmar är för ung att tänka på flickor ännu. Men för resten så får han därvidlag följa sin egen böjelse.»

»Jag skall ge akt på dem i morgon, då vi komma på supé hos herr och fru J.»

»Det kan du gärna göra.»

XIV.

Herrskapet J. skulle lämna badorten och hade fördenskull bjudit hela badsocieteten på afskedssupé. De bodde på största hotellet som fanns på platsen, och det var dyrt att där ställa till fäster, men det gjorde ingenting till saken vid detta tillfälle, ty herr J. var en rik man.

Den kvällen var Therese Borell lika glad och yr, som hon plägade vara, och hon koketterade för Hjalmar precis som förr.

»Tycker Ni inte, herr Elmegren, att det är trefligare att vara på land än ute på sjön?» frågade hon.

»Det beror alldeles på omständigheterna.»

»Jag menar, då det är så stormigt på sjön, som det var i går.»

»Åh, jag tyckte vi hade mycket trefligt i går, fast hemfärden var litet svår för somliga.»

»Då vet jag bättre nöje! Ni sjunger ju, eller hur?»

»Jo, som Ni vet så brukar jag göra det ibland.»

»Kom då, så skola vi sjunga ett stycke tillsammans.»

Hon satte sig vid pianot och slog an melodien till en mycket modern sång.

»Sjunger Ni den?»

»Ja för all del.»

Det gick rätt bra för dem, men fröken Borells röst var för skarp, då hon sjöng.

»Spelar Ni äfven?» frågade hon, då de slutat.

»Nej, jag kan icke, på grund af att jag saknar ett par fingrar på venstra handen.»

»Ja det är ju sant. Men säg hur har Ni förlorat dem?»

»Det skedde genom en olyckshändelse, då jag var gosse.»

Fröken Borell gick snart ifrån pianot, och då passade Hjalmar på att gå bort till Dora, som satt bredvid sin tant.

»Vill Ni sjunga en sång tillsammans med mig, fröken? Jag hörde Er sjunga en afton, och jag vet att Er röst är utmärkt.»

»Ack nej, jag sjunger dåligt. Jag har inte fått mycken undervisning, men om Ni önskar, så skall jag försöka.»

»Ni sjöng en liten romans den där kvällen, och förmodligen spelar Ni den äfven; låt oss försöka den.»

»Där ståndar i fjerran så fager en ö,
där trasten slår toner så ömma;
hon speglar sin bild i klarnande sjö,
när sippor vid stränderna drömma.»

Hjalmars och Doras röster smälte samman i skön harmoni, och när de slutat sången bröt ett jublande bifall löst; och de måste sjunga flera stycken sedan.

Supéen var utsökt fin, och ingenting saknades. Vinet var af finaste sort, och det var ej många, som icke drucko.

»Dricker Ni inte vin, herr Elmegren?» frågade fröken Borell, då hon såg Hjalmar gå förbi vinet.

»Nej, jag använder icke sådant.»

»Hvarför det då?»

»Jag måste låta bli för min hälsas skull.»

»Men för en gång gör det väl ingenting?«

»Jo, jag vågar icke dricka det minsta.»

Doktor Elmegren var för långt borta för att höra hvad som sades.

»I kväll kan Ni dricka ett glas med,» fortsatte fröken Borell frestande, i det hon fyllde ett glas och räckte Hjalmar.

Redan var han färdig att taga emot det, ty hon hade väckt det hemska begäret i hans själ, då Dora, som stod bredvid, inföll:

»Är det skadligt för Er hälsa, så bör Ni ej dricka något.»

Hjalmars hand sänktes, och hans blick mötte Doras.

»Alldeles så, fröken Ehrling, jag bör ej dricka något. Kanske Ni vill vara god gifva mig ett af de vackra äpplen, som stå bredvid Er?»

»Oändligt gärna! Ett äpple är mycket hälsosammare än ett glas vin.»

»Ni dricker icke heller?»

»Nej, det skulle aldrig falla mig in. Äfven

om det inte skadade hälsan så finge det ändå vara för mig, ty jag håller det för en synd att dricka.»

»Det är då för att kunna tänka och drömma så, som vi talade om i går, som Ni ej dricker vin?»

»Ja just för den skull.»

»Då är det ju nödvändigt äfven för mig att låta bli att dricka, ty jag önskar lära mig drömma så där som Ni.»

Han betraktade henne leende.

»Vill Ni lära Er drömma om ett högre och skönare lif än det hvardagliga och ofta tråkiga, då måste Ni verkligen för alltid låta bli att dricka, ty genom drickandet jagar man drömmarna på flykten. Men Ni har ju ändå orsak att låta vinet vara, då Er hälsa är klen.»

»Hör Ni nu fröken Borell,» vände sig Hjalmar till denna, »att om man skall vara lycklig, så bör man icke dricka.»

»Jag hör Dora säger det, men hennes teorier tror jag inte på.»

»Men jag skall komma ihåg dem. Därtill vet jag, att jag komme att lida af ett enda glas, och därför måste Ni ursäkta, att jag icke dricker med i kväll.»

»Stackars unge man, att Ni skall vara så svag,» sade hon med den mest förargliga ton, hvarpå hon drack litet af det perlande vinet.

»Ja men om Ni visste så stark jag är just i denna min svaghet, så skulle Ni ej kalla mig svag.»

»Det där förstår jag inte.»

Fröken Borell var retad, och då blef hon litet hänsynslös i tal och svar äfven. Hjalmar gick ifrån henne och var snart inbegripen i ett lifligt samtal med Dora Ehrling.

»Den där lilla flickan är guld värd,» hviskade fru Elmegren i sin mans öra och slog sig ned bredvid honom.

»Hvarför säger du så?»

»Jo hon räddade nyss Hjalmar från att dricka, då fröken Borell frestande höll vinglaset framför honom.»

»Och han lydde fröken Ehrling och lät bli?»

»Hon tycktes bara behöfva se på honom för att få honom stark.»

»Det var då underligt. Ja ja, du mins hvad vi sade i går kväll. Hvem vet hur det är!»

När Hjalmar i sina föräldrars sällskap gick hem den kvällen, hade han besegrat sitt rusdrycksbegär, fast han varit nära att falla, men han hade äfven gifvit sig fången åt bättre känslor. För första gången kunde han säga att han älskade någon annan än sina föräldrar och med en annan sorts kärlek, och den han älskade var Dora Ehrling.

»Tyckte du det var trefligt på fästen?» frågade fadern honom vid hemkomsten.

»Mycket trefligt.»

»Ja fröken Borell är också glad och underhållande att vara tillsammans med.»

»Vore ingen trefligare än hon, så skulle jag hellre stanna hemma ensam än gå ut i sällskaper.»

»Tycker du så? Än fröken Ehrling då?»

»Hon är just en flicka i min smak. Men godnatt nu pappa; jag är förfärligt trött.»

Doktorn skrattade, när sonen skyndsamt försvann in i sitt rum.

XV.

Vid Hjalmars och hans fosterföräldrars afresa från badorten visste den unge mannen, att en snäll och treflig liten prestdotter skulle tänka på honom med kärlek och saknad samt otåligt invänta underrättelser från honom. Han hade fäst sig mycket vid henne, och en dag hade han sagt henne, att han höll henne hjärtligt kär. Rodnande och blygt hade Dora äfven tillstått, att hon höll mycket af honom, och så lofvade de unga tu hvarandra sin tro. Icke för någon enda sade de dock ett ord om detta, utan när Hjalmar reste hem, hade han i all hemlighet sagt henne farväl så länge.

»Och du skall icke glömma mig?» hade hon oroligt frågat, och med sin tårdränkta blick sett upp till honom.

»Nej Dora, jag skall alltid minnas dig, och så snart jag kan kommer jag och hämtar min

brud, om du icke tröttnar att vänta på din vän.»

»Jag skall troget vänta, och jag skall bedja för dig och mig, min Hjalmar.»

»Då skall du äfven bedja, att jag må bli frälst från mitt dystra fädernearf.»

»Ditt fädernearf; vill du bli frälst ifrån det?»

»Ja, jag önskar bli fri ifrån det. Du förstår det icke nu, men bed dock, att jag må förlora det.»

»När du så vill skall jag göra det, äfven om jag icke förstår din mening.»

»En gång skall jag säga dig det, och då skall du icke förundra dig öfver min önskan. Lef väl, min Dora, och var mig trofast, ty din kärlek skall hjälpa mig att arbeta på min frigörelse.»

Hela ungdomsskaran var samlad vid societetshuset för att bjuda den afhållne Hjalmar farväl.

»Ni skulle dröja litetet längre,» sade fröken Borell, då han tryckte hennes hand till afsked.

»Ja skulle önska jag kunde det, men då mina föräldrar resa, är det bäst att jag följer dem hem.»

Hon trodde säkerligen att det var för hennes skull han ville stanna, och hon såg sig omkring med en blick, som tycktes vilja säga:

»Se nu, att han har svårt att skiljas ifrån mig.»

Hon hade nämligen i förtroende sagt till ett

par af sina väninnor, att hon anade det Hjalmar höll henne kär, och detta rykte var snart ute bland alla. Föga anade de, att det var den älskliga Dora, som utgjorde dragningskraften för doktorns son. Hon var bland de sista som räckte honom handen till farväl. Nära var det att tårarna brutit fram, då hon stod vid hans sida.

»Farväl Do...... farväl fröken Ehrling. Tack för den gångna tiden och all trefnad vi haft tillsammans. Jag hoppas vi möts igen.»

Den lilla handen darrade, när den slöts i hans, men intet ord kom öfver Doras läppar. Hon vågade ej tala af fruktan att bryta ut i snyftningar. Ingen, utom hon, anade egentliga betydelsen af Hjalmars ord, då han önskade att de måtte mötas igen.

Droskan sattes i rörelse, näsdukar viftade och månget farväl ropades efter de afresande, men Hjalmar hörde ej mycket därpå. Hans blick sökte Dora, som stod långt bakom de andra unga och vinkade honom ett sista farväl. Vägen gjorde en krökning vid berget och skogen stängde utsikten till societetshuset. Således förbi, slut på sommarens fröjd. Med en suck lutade Hjalmar sig tillbaka i vagnen.

»Jag tror du kände det litet tråkigt att skiljas från dina sommarvänner,» sade doktorn.

»Ja det är allt säkert, vi ha ju haft så trefligt hela tiden.»

»Och fröken Borell var visst mycket ledsen?»

»Jag bryr mig litet om hur ledsen hon var. Hon har ofta förstört nöjet för oss.»

»Och jag som trodde, att hon varit den trefligaste af alla, fast du sagt annorlunda ibland. Då har jag misstagit mig ändå.»

»Det var till och med ett stort misstag.»

Doktorn frågade icke mer och med rask fart gick färden mot staden. Vid hemkomsten var det mycket att styra med, fast våningen var i ordning.

»Nå Hjalmar, skall du resa till universitetet nu?» frågade doktorn en dag, då Hjalmar gick och klagade öfver att det var långsamt.

»Det vet jag ju inte än. Är det pappas önskan, att jag skall resa dit?»

»Jag har ämnat låta dig själf bestämma det. Tiden är inne att välja dig en lefnadsbana, och du känner bäst själf, hvad du tror dig lämplig till.»

»Om jag skulle afgöra efter eget tycke, så skulle jag helst önska att få taga till spaden och plogen, tror jag.»

»Skulle du vilja bli landtbrukare?»

»Ja, jag känner mig skapad för det. Ofta då jag suttit på skolbänken, har jag önskat mig ut till åker och äng, fast jag låtit all sådan längtan fara, ty jag älskar äfven att äga några kunskaper.»

»Men din håg för landet är större än för boken?»

»Uppriktigt sagt, ja. Jag har nog tänkt på

framtiden och tänkt med allvar ändå, men är det pappas vilja, att jag skall fortsätta och studera, så gör jag äfven det med glädje.»

»Är det icke bättre att gå till universitetet?»

»Jag fruktar för att gå dit. Om jag kommer bland alla dessa studenter, hvilka ofta nog glömma studierna för nöjet, så är det stor fara, att jag bland dem dukar under för frestelsen att dricka, och skulle så gå, då är jag sannolikt förlorad, ty där har jag inte pappa och mamma, som stå skyddande och vakande hos mig.»

Det hade doktor Elmegren ej tänkt på, och han insåg väl, att sonen nu talade förståndigt.

»Men inte kan du något i åkerbruk. Du var ju som liten gosse med, men det var så ringa, och jag vet inte heller hvar du skulle få någon lämplig plats. Du kan väl inte taga plats som simpel bonddräng heller.»

»Nej, det vore omöjligt. Icke för det, att jag skulle känna det förnedrande, ty det är ett hederligt arbete, men jag duger inte till det. Jag har dock tänkt på något annat. Kunde jag inte få resa till något landtbruksinstitut och studera ett eller ett par år, så kunde jag sedan få plats som inspektor på någon större egendom.»

»Det var en god idé. Har du lust därför och känner att du skulle trifvas därmed, så får du det. Vid landtbruksinstitutet skall du ej mötas af sådana frestelser som vid universitetet,

och när du får sysselsätta dig med något, som du verkligen intresserar dig för, så skall arbetet skydda dig då du frestas. Direktören vid A. landtbruksinstitut är min gode vän, och jag skall skrifva till honom och anmäla dig till inträde. Du får då äfven en god familj att umgås i.»

Så beslöts att Hjalmar skulle resa till A. och studera landtbruk, och det gladde honom att få gå den vägen. Det hade varit en annan tanke, som äfven mycket inverkat på honom vid valet af lefnadsbana, och det var tanken på Dora. Ginge han till universitetet, så skulle han där nödgas tillbringa många år, innan han kunde tänka på att gifta sig, men ginge han till landtbruksinstitutet, så skulle dessa år förkortas betydligt, ty så snart han efter genomgången kurs finge en god plats, kunde han äfven reda sig ett eget hem, och han längtade efter att snart få hämta sin brud.

Hans saker voro nedpackade och allt klart för afresan. Från direktören vid A. hade kommit ett mycket hjärtligt och gynsamt svar, och Hjalmar var välkommen. Doktor Elmegren hade för sin vän direktören omtalat det ärfda rusdryksbegär, som fanns hos Hjalmar, och bedt honom att mycket noga vakta den unge mannen för faran. Äfven däri stod direktören gärna till tjänst och lofvade göra allt han kunde för att hålla Hjalmar ifrån frestelserna.

»Så res då, Hjalmar, och gör ditt bästa,» sade fosterfadern, då han vid afskedet omtamnade sonen.

»Jag skall arbeta med glädje, och jag tror, att allt skall lyckas väl.»

»Var på din vakt, att icke den lede fienden öfvervinner dig.»

»Ack ja, det skall jag vara. Jag vill icke för allt i världen duka under mer.»

»Det skulle blifva oss en svår sorg, om du gjorde det. Må Gud hjälpa dig.»

»Må han hjälpa! Bedjen äfven I för mig, att krafterna ej må svika. Ju flera som bedja, ju bättre är det.»

»Är det då någon som redan förut beder för dig?»

»Ja, det är en, som dagligen kommer ihåg mig i bönen.»

»Hvem är då det?»

»En annan gång skall jag omtala det.»

»Jag förstår dig nog, du hemlighetsmakare. Det är någon, som du i sommar träffade vid badorten.»

»Och pappa är inte förtretad därpå?»

»Åh nej, bara du talar om hvem det är.»

»Låt mig slippa det, tills jag kommer hem nästa år.»

»Jag får väl lof att vänta så länge då. Farväl nu, käre son. Glöm inte dina föräldrar.»

Efter det hjärtligaste afsked reste Hjalmar för att lära sig bli landtbrukare.

XVI.

Två år stannade Hjalmar vid landtbruksinstitutet, och när han återkom därifrån var han beredd att söka sig plats, där han själf kunde förtjäna sitt bröd. Under sin tid vid A. hade han ej haft några svårare frestelser att dricka, ty i direktörens hus, där han mycket umgicks, såg han aldrig rusdrycker, och direktören gjorde allt för att hålla honom ifrån de unga män, som drucko. Icke heller hade Hjalmar haft någon lust att vara med ute. Tanken på Dora höll honom borta från de platser, där frestelserna voro nära till hands. Träget ägnade han sig åt studierna och fann mycket däri.

Han skref ofta till Dora, och de bref han erhöll från henne andades alltid en varm och hängifven kärlek.

Vid första studieårets slut, då Hjalmar kom till föräldrarna, omtalade han för dem sin kärlek till Dora, och de voro belåtna öfver, att han gjort ett så förståndigt val. När sedan det andra året äfven var afslutadt, och han i alla afseenden hade segrat, var glädjen stor.

»Hur vill du hafva det nu, Hjalmar?» frågade doktorn. »Vill du att jag skall köpa dig en landtegendom, så att du genast får börja på egen hand, eller vill du söka dig en plats för att först få pröfva hvad du duger till?»

»Jag vill hellre det senare, ty jag tror inte det vore förståndigt att genast taga en egen gård i besittning, ehuru jag är mycket tacksam öfver pappas godhet.»

»Ämnar du inte gifta dig nu då?»

»Inte ännu; jag är ju inte ens förlofvad än. Jag hade tänkt att nu resa till Östergötland och förlofva mig, och först nästa år har jag ämnat gifta mig.»

»Då har du kanske äfven beräknat fira julen i din fästmös hem?»

»Ja, jag ville allt bra gärna göra det. Jag har aldrig varit i Doras hem, och det skulle vara mig en stor glädje att tillbringa högtiden där.»

»Men då bli vi ensamma här.»

»Jag vet det, och om pappa önskar ha mig hemma då, så stannar jag väl och reser i stället till Dora mellan julen och nyåret, ehuru jag helst skulle vilja öfverraska henne och komma på julafton.»

»Har du talat med henne något om förlofning?»

»Ja, jag har skrifvit till henne därom, och hon har intet däremot; men tiden ha vi ej närmare bestämt.»

»Det skulle allt vara bra roligt, om hon ville komma hit och hälsa på oss också.»

»Skall jag kanske skrifva och bedja henne komma?»

»Kunde hon inte följa med då du reser tillbaka efter förlofningen?»

»Jag tycker det skulle ej möta några vidare hinder. Om jag nu reser dit till jul och sedan tar henne med hit till nyåret, blir det bra?»

»Tror du då att hon kan vara färdig att följa med så genast?»

»För en liten visit på en vecka eller så kan det väl inte behöfvas några vidare besvär.»

»Du vill visst bra gärna dit till jul, och vi få väl nöja oss med att vara ensamma här hemma. Men du låter bli att stanna där öfver nyåret också. Vi vänta dig hem dagen före nyårsafton, och icke blott dig utan fröken Ehrling äfven.»

»Vi komma alldeles säkert, om inga oförutsedda hinder ställas i vägen.»

»Det kan blott vara om någon däruppe blir sjuk, men då vänta vi dock att du kommer.»

»Ett annat hinder finnes äfven. Om hennes föräldrar skulle vara emot vår förbindelse, hvilket jag dock hoppas de ej äro, så kommer jag ensam, och kommer genast hem igen.»

»Jag tror inte, att du behöfver frukta något afslag; men du bör tala om för dem, att du blott är vår fosterson, ty i annat fall skola de kanske anse dig oärlig. Du behöfver ej blygas för, att du föddes i ett fattigt hem, ty det är ingen skam.»

»Nej, jag blyges ej däröfver, och min tanke har också varit att uppriktigt säga dem allt.»

De båda månader, som voro kvar till jul använde Hjalmr för studier, och under tiden för-

sökte han få någon anställning för det kommande året. Det lyckades honom äfven att få en bra plats på ett större gods i Skåne. Således var det bekymret borta. Ett par dagar före julafton afreste han till Östergötland för att söka upp sin brud. Han hade ej sagt henne ett ord om sin ankomst. Det skulle bli henne en riktig öfverraskning.

XVII.

I Broviks prästgård var man i full fart med att göra i ordning till jul. Man hade slaktat, brygt och bakat och gjort många andra förberedelser för högtiden. Dock var det ännu ett och annat att ordna med inom hus. Det var dagen före julafton. Kyrkoherde Ehrling satt inne i sitt rum och arbetade på nya predikningar, ty han ville ej använda de gamla, ehuru han hade många att välja på.

Dora hjälpte flickorna i köket, och hon var likaså väl hemma i allt arbete där som någon af dem. Hon hade knutit en liten ljusblå duk öfver hufvudet och hade ett stort, hvitt förkläde framför sig. Modern, en liten fryntlig och glad gumma, var också med, och det gick raskt undan med hvad de hade för händer.

»Du kan gå upp och städa litet i gästrummet,» sade fru Ehrling till en af pigorna. »Ifall

någon främmande skulle komma, så är det bra att ha rummet i ordning.»

»Hvem tror mamma skulle komma hit?» frågade Dora. »Gustaf kommer inte hem, och farbror Axel är också borta på annat håll i år.»

Gustaf var Doras ende broder, och han var nu i Upsala, där han studerade.

»Nej, i år få vi inte se Gustaf,» sade modern sorgset, »men vi kunna ju ha rummet i ordning ändå. Kanske kronofogden stannar hos oss, när han kommer till julottan.»

Kyrkoherden kom ut i köket. Han hade tändt sin långpipa, och då plägade han gå ut i köket och prata litet med fruntimren en stund.

Ute snöade det, och det led på eftermiddagen. Kallt var det just inte, fast föregående natt varit rätt kylig och ortens väderleksspåman föutsagt, att julveckan skulle bli förfärligt kall.

»I dag tänken I visst låta mig vara utan eftermiddagskaffe,» sade kyrkoherden, då han kom ut.

»Det blir färdigt om några minuter,» svarade Dora, »och om pappa är snäll, så skall han få smaka på fina pösmunkar jag bakat.»

»Tror du, att de äro riktigt goda då?»

»Ja, det kan pappa vara säker på. Om självva biskopen komme, så skulle jag våga bjuda honom smaka dem.»

»Då har du väl bakat dem extra fina i dag.»

»Det är ju jul nu, och då skall man ha allting godt.»

Kyrkoherden hade gått fram till fönstret och såg på de dansande, hvita snöflingorna, som sakta föllo mot jorden. Borta på vägen kom någon åkande.

»Jag kan undra hvem det är, som är ute och åker i dag?»

»Kommer det någon på vägen?»

»Ja, det kommer en släde där borta.»

»Då är det väl någon bonde, som varit till staden.»

»Nej, bönderna bruka inte två hästar för släden, och det har den där, och så är det en fin skjuts, inte annat jag kan se.»

»Kanske är det länsman, som är ute i tjänsteärenden.»

»Det är för skumt för att kunna känna igen dem. Men hvad i all världen, de komma hit! Hvem kan det vara?»

Fruntimren sprungo äfven fram till fönstret, men de hade ingen aning om hvem den pälsklädde herrn i släden var.

»Gå ut och möt dem du pappa, de åka nog upp till stora trappan. Tänd taklampan i salen, Dora. Jag gör i ordning kaffet under tiden.»

Fru Ehrling började syssla med kaffet, och Dora sprang in i salen, dit äfven kyrkoherden gick för att i hast få på sig en snyggare rock än den han hade. Dora hade ej hunnit tända lampan och kyrkoherden kom ej ur salen, förrän den resande, efter att ha knackat, steg öfver tröskeln.

»God afton,» hälsade en klangfull röst.

»Guds frid och välkommen till vårt hus,» svarade kyrkoherden vänligt.

Men vid den främmandes hälsning hade Dora, som just fått lampan färdig, vändt sig om med en glödande rodnad öfver det täcka ansiktet, och så — i ett nu låg hon vid främlingens bröst.

»Hjalmar!»

Hon kunde ej säga mer. Han höll henne fast i sin famn och såg med ett lyckligt leende ned på henne.

»Min Dora, så ser jag dig då åter.»

Kyrkoherden kom sig ej för att säga ett ord, och då frun i detsamma kom in, blef äfven hon stående alldeles förbluffad. Hvad gick åt flickan, efter hon bar sig åt på ett sådant sätt?

»Är du från förståndet flicka!» kom sig kyrkoherden ändtligen för med att säga, och liksom hade Dora först då kommit till besinning, lösgjorde hon sig sakta ur främlingens armar och stod där inför sina föräldrar, som en skuldmedveten brottsling.

»Herr kyrkoherde,» började främlingen, »tillåt mig först presentera mig, så få vi sedan förklara Doras för eder så underliga beteende. Mitt namn är Hjalmar Elmegren, och jag är son till doktor Elmegren i K.»

»Mycket roligt att höra, men hvad har ni med Dora att göra, efter hon handlat på ett så opassande sätt?»

»Förlåt henne det! Glädjen öfver att återse

mig kom henne att glömma huruvida det var passande eller ej, att så hjärtligt hälsa mig välkommen.»

»Glädjen att återse Er! Hvar har Ni sett Dora förr? Åh, nu kommer jag ihåg; det var Ni, som för ett par år sedan var vid samma badort som Dora och min svägerska, och det är om Er flickan talat så ofta.»

»Alldeles så, vi träffades vid en badort för ett par år sedan, och nu har jag kommit för att se Dora igen. Ni får lof att ursäkta mig, att jag så objuden kommer till Ert hem, men jag ville öfverraska Dora, det är hela orsaken.»

»Men jag förstår ännu icke riktigt allt det här. Äfven om Ni ville resa hit och öfverraska oss, så skall väl inte flickan flyga Er rakt i famnen för det.»

»Äfven det är lätt förklarligt, herr kyrkoherde. Då vi den där sommaren voro tillsammans, lärde vi älska hvarandra, och då blir återseendets glädje stor, då man varit skilda så länge.»

»Har min dotter lärt älska Er och ingått någon förbindelse med Er, så borde hon ha omtalat det för sina föräldrar, tycker jag.»

»Vi hade kommit öfverens om, att hon skulle försöka hålla det hemligt, tills jag komme för att af Er begära henne till min maka.»

»Och, — — — —»

»Och nu har jag kommit för att göra det,» afbröt Hjalmar.

»Detta förändrar ju i någon mån saken. Ni

är välkommen i vårt hus, ehuru väl jag ej känner Er. Tag af ytterkläderna och sitt ner, så få vi sedan ytterligare tala med hvarandra.»

Dora hade under deras samtal stått tyst. Hon visste icke riktigt hvad hon skulle taga sig till. Nu gick hon med sin mor ut i köket, lämnande de båda herrarne ensamma i salen.

»Dora,» sade modern, då de utkommit i köket, »hur har du kunnat tiga med detta i hela två år?»

»Älskade mamma, förebrå mig det inte. Jag ville ej bryta öfverenskommelsen med Hjalmar.»

»Men hvem vet, hvad han egentligen är för en man.»

»Han är en hederlig man, därpå behöfver mamma ej tvifla. Det kan mamma också fråga tant om, och hon skall säga detsamma.»

Kyrkoherden och Hjalmar hade emellertid ånyo börjat samtala om det vigtiga ämnet, och utan omsvep omtalade Hjalmar i korthet hur det förhöll sig.

»Tro mig, herr kyrkoherde, hvad som dref mig att bedja Dora tiga med detta, var något som Ni ej skall klandra hvarken henne eller mig för.»

»Hvad var det då?»

»Jo, som jag sade Er, är jag blott fosterson till doktor Elmegren. Efter min verklige far hade jag ärft ett förfärande rusdrycksbegär, som hotade att totalt fördärfva mig. Jag har stridit emot detta begär, jag har under ångest och

smärta kämpat emot det för att bli fri, och nu tror jag att jag är det. Hade jag däremot dukat under, så skulle jag aldrig hafva bedt Er gifva mig Dora till hustru, ty att bli en drinkares hustru måtte vara förfärligt. Då, om jag dukat under, hade jag sagt Dora allt och bedt henne glömma mig, och hon skulle hafva burit sin tysta sorg med mod utan att hennes föräldrar behöft lida. Och därtill skulle då ingen kunna hafva förevitat henne, att hon en gång varit förlofvad och det blifvit slut.»

Kyrkoherden såg förvånad på den unge mannen. Det där öppenhjärtliga sättet, denna sanningsenlighet, borgade för att han hade en god karakter.

»Och Ni tror, att Ni nu är räddad ifrån detta begär, så att det ej mer återkommer?»

»Ja, jag tror det. Sedan jag lärde mig älska Dora, har jag känt mig stark, och jag kan väl säga, att hon varit mig en kraftig hjälp i striden mot mig själf. Hennes hjärtevarma uppmaningar att kämpa för det goda och rena, samt medvetandet om, att hon höll mig kär, hafva hjälpt mig att öfvervinna.»

»Ni är ärlig, som säger mig allt detta.»

»Skulle jag månne vinna mera genom oärlighet? Nej, äfven om jag nu skulle framstå i en sämre dager för Er, så är jag dock glad att jag uppriktigt sagt Er hvad som angår mig.»

»Min unge vän, Ni har icke ställt Er i en sämre dager, Ni har tvärtom vunnit mitt för-

troende genom Er ärlighet. Ni kommer för att begära min dotter till Er hustru, och förmodligen vill Ni genast ha svar.»

»Jag vore tacksam om jag finge det, ty på Ert svar beror det, hvar jag skall tillbringa min jul, och mycket af min framtid beror äfven därpå. Därför vore det bäst om Ni nu genast ville gifva mig svar, det må nu bli jakande eller nekande.»

»Ni är en hederlig man, och som jag förstår äro Edra afsikter allvarliga, och därför säger jag icke nej. Då Ni kom, och jag såg hur Dora mötte Er, fruktade jag att det icke var väl beställdt, men nu har jag funnit att allt är som det bör. Tag därför i Herrans namn min enda dotter, och må jag aldrig behöfva ångra, att Ni fick henne.»

»Tack herr kyrkoherde, Ert svar gör mig lycklig, och var viss om, jag skall alltid uppbjuda all min kraft för att bli Ert förtroende värdig, och min bästa sträfvan skall bli för Doras lycka.»

»Jag tror Er, och jag är viss om, att Ni med Guds hjälp skall lyckas.»

»Och har Ni något emot, att Dora och jag förlofva oss i morgon?»

»Nej, det är bäst så.»

Fru Ehrling kom nu in med kaffet, och Dora följde henne. Kyrkoherden reste sig.

»Se här min gumma, får jag för dig presentera vår blifvande svärson, inspektor Elmegren.»

»Är det redan afgjort?»

»Ja, det är afgjort mellan oss,» svarade Hjalmar i kyrkoherdens ställe, »och jag hoppas att icke Ni säger nej.»

»Har gubben min lofvat så lofvar jag. Men en sådan öfverraskning i jul kunde vi då aldrig tänka oss.»

»Öfverraskningar äro ju roliga då de icke äro dåliga, och därför kommer icke denna att störa julglädjen.»

»Nu har jag lofvat bort dig, Dora,» sade kyrkoherden, »och jag tänker du är inte ledsen för det.»

»Ack nej, älskade pappa, jag är så lycklig öfver, att du ej nekade mig bli Hjalmars.»

Det blef glädje i prästgården, sedan allt var förklaradt och allt i sin ordning. Länge dröjde det icke förrän de gamla insågo, att Hjalmar var en god ung man, och kyrkoherden fann ett stort nöje i hans sällskap.

Julaftonen var glad och fridfull. Den firades på gammaldags vis, och högtidligt var det i prästgården. Dora var idel solsken, men så hade hon också orsak att vara det.

Hjalmar hade med sig julklappar både åt Dora och hennes föräldrar, och kyrkoherden beklagade, att de icke hade någonting att gifva honom igen.

»Jag har fått den bästa julklappen af alla,» svarade han glädjefullt; »jag har fått Dora, och mer begär jag inte.»

»Och jag har fått dig,» hviskade den lyckliga fästmön och smög sig intill honom.

Då logo de gamla, och de kände i sina hjärtan en förvissning om, att deras dotter skulle bli lycklig för framtiden.

XVIII.

Blott efter många böner fick Dora tillåtelse att följa med Hjalmar till K. för att hälsa på hos doktor Elmegrens, och hon hade ej löfte att stanna borta mer än högst en vecka. Denna vecka gick mer än hastigt för de båda lyckliga unga. När Dora återvände hem var det så ödsligt och tomt, tyckte hon.

»Har du haft mycket roligt?» frågade kyrkoherden, så snart hon fått af sig ytterkläderna.

»Ja då, jag har haft förtjusande roligt. De voro så snälla och goda och bådo mig hälsa så hjärtligt hem.»

»Hvad sade Hjalmar nu då? Var han nöjd med att du reste hem så snart?»

»Han måste ju vara det. Vi tyckte nog det var tråkigt att skiljas, men han kommer snart hit igen.»

»Du menar väl inte, att han redan tänker på bröllop?»

»Jo pappa, det gör han. Midsommardagen bestämde vi som vår bröllopsdag, och hans

föräldrar tyckte också det vore bäst att inte vänta längre.»

»Får han då så stor lön, att han verkligen kan gifta sig redan då?»

»Ja för all del. Och när året är slut ämnar doktorn köpa en egendom åt honom, så han slipper vara i tjänst hos andra.»

»Det där låter ju mycket bra. Tror du också att det blir så?»

»Visst tror jag det. Doktorn sade själf, att han skulle köpa oss en egendom.»

»Men om nu Hjalmar råkar ut för sina gamla frestelser och börjar dricka, säg Dora, hvad skall du då taga dig till?»

»O, tala ej så pappa! Låt oss nu tro att han öfvervunnit för alltid. Att frestelser kunna komma, det betviflar jag ej, men det är ju icke nödvändigt att falla i dem för det.»

»Och dock står själfva faran kvar. Jag tror att Hjalmar af hela sin själ önskar bli fri från det onda, men det fordras mer än vilja för att komma ifrån det. Ett ögonblicks svaghet, och han kan blifva en drinkare för alltid. Jag har tänkt mycket på honom medan du varit borta.»

»Ja, snälla pappa, det har också jag, och därför har jag bedit för honom; jag har lagt alltsammans i Guds händer, och jag tror att han skall bönhöra.»

»Har äfven Hjalmar satt hela sitt hopp till Gud?»

»Det vågar jag icke säga, men jag vet

dock, att han har stor tröst af, att jag beder för honom.»

»Ja, vi få trösta på Herrens hjälp, och jag hoppas att allt skall gå väl.»

Det blef nu för Dora att börja arbeta med det hon skulle ha med sig till det nya hemmet. Hon var så flitig med att sy och väfva, och modern hjälpte henne litet ibland. Hur kärt detta arbete var för den unga flickan! Allt var ju till Hjalmars och hennes hem. Hon drömde om den lycka, som skulle bli deras, hon sökte föreställa sig hurudant hon skulle få det i sitt eget hem, och under allt detta längtade hon innerligt till den dag, då hon skulle stå brud.

Då hennes bror, Gufstaf, på våren kom hem, hade han mycket roligt med henne, för att hon så snart skulle gifta sig.

»Hur tycker du att en så liten flicka, som du är, skall kunna sköta ett eget hus?»

»Det behöfver du inte vara ängslig för; jag gör mitt bästa, och då blir det nog bra.»

»Får jag vara med på ditt bröllop?»

»Om du är snäll, så får du det, men inte eljest.»

»Ja ja, kanske din inspektor inte tycker om att få mig till svåger, och då är det bäst att jag reser igen före midsommar.»

»Det hörs då, att du inte känner Hjalmar.»

»Nej, det är sant, jag känner honom inte. Du har icke talat om för mig, hur han ser ut, men jag förmodar han har någon likhet med

inspektoren på riddargodset på andra sidan fjärden. Liten och tjock, med stora, vattniga, utstående ögon, ljust, linaktigt hår, samt ett ansikte, som bra nära liknar den förgylda kulan på kyrktornet. Därtill en gäll, pipig röst, som kan narra katten att springa ihjäl sig af förskräckelse. Har jag inte gjort mig en riktig föreställning om min blifvande herr svågers utseende?»

Han skrattade, och Dora måste skratta med.

»Fy då, Gustaf, så elak du är! Du tror visst att han ser förskräcklig ut.»

»Det har jag inte sagt, kära barn, jag bara försökte tänka mig till hans utseende. Nå, så tala om för mig nu, hur han verkligen ser ut.»

»Det skall jag göra. Han är högväxt och ståtlig.»

»Ja, det är ju klart.»

»Nej, om du skämtar så där, så säger jag inte ett ord mer.»

»Då skall jag tiga medan du berättar.»

»Han har mörkt, nästan svart hår, hög och bred panna, mörkblå, skarpa ögon, rak näsa, något lång haka, och så har han mustascher.»

»Han måtte se bra ut, kan jag förstå. Men du glömde tala om hur munnen ser ut. Den är väl mycket bred, och läpparna tjocka som på en neger, eller hur?»

»Nej du, då är allt din mun mera lik en negermun än hans.»

»Hå hå, nu börjar lilla inspektorskan bli

ettrig igen. Jag vågar väl inte fråga mer om honom då utan får vänta tills han kommer hit, då jag själf får se hur han tar sig ut.»

Så där pratade de och gnabbades med hvarandra hvarje dag, men ovänner voro de därför ej, ty de båda syskonen höllo hjärtligt af hvarandra och skämtade blott ibland.

XIX.

Hjalmar hade tillträdt sin plats som inspektor på herregodset i Skåne. Till en början hade han litet svårt att reda sig, men bara han blef van vid arbetet och förhållandena gick det bra.

Ägaren af den ståtliga herregården var en gammal militär, och därtill var han baron. Han fordrade att hans underlydande skulle visa honom stor aktning och vördnad. Då Hjalmar kom mottogs han rätt nådigt, men blef äfven uppmärksamgjord på, att han borde ihågkomma hvar hans plats var, samt den respekt han var skyldig baronen. Den unge mannen log åt den andryge possesionaten, men naturligtvis var han mycket artig. Dock förtröt det baronen, att den nye inspektoren icke smikrade honom för hans adelskap och hans stora egendomar.

Så länge Hjalmar var ogift skulle han bo i ett par rum på självfva herregården, men sedan

hade han inspektorsbyggnaden, som låg en liten bit därifrån invid parken.

»Det är icke vanligt, att vi låta våra tjänare umgås i familjen,» sade baronen, då de skulle bestämma hur det skulle bli, »men ettersom herr Elmegren är ogift, så få vi väl göra ett undantag från regeln, så länge.»

»Jag är Er mycket tacksam, herr baron, och jag hoppas Ni ej skall behöfva ångra den ynnest Ni visar mig.»

Baronen kände sig belåten med detta svar, och så blef Hjalmar en medlem i denna fina familj, där hvarje annan medlem trodde sig vara nästan så god som en liten kung. Baronessan var en stor, tjock fru, mycket pratsam och lika skrytsam som sin herre och man. Hon hade alltid så mycket att tala om sina höga anor och kunde klart bevisa, att hon härstammade från Gustaf Vasa, någonting som utgjorde hennes största stolthet.

»Käns det inte bra tråkigt att veta sig vara af ofrälse börd, herr Elmegren,» frågade hon en dag vid middagsbordet.

»Nej, jag har aldrig känt det så,» svarade Hjalmar. »När man från barndomen gjort sig förtrogen med sin ställning och sin börd, så tänker man inte därpå.»

»Jag tror ej jag skulle kunna lefva, om jag icke visste mig tillhöra en så gammal fräjdad släkt, som min är.»

»Fru baronessa är så van vid att tänka

såsom en adelsman, att därför till och med föreställningen om de oadliga blir litet tung och obehaglig.»

»Hur menar herr Elmegren?»

»Jo, jag menar att blotta tanken på att man kunde vara af ofrälse börd blir fru baronessan obehaglig.»

»Alldeles så. Ni förstår mig, herr Elmegren, och jag värderar Er därför. Vår förra inspektor kunde jag ej med riktigt; han kunde eller ville aldrig förstå mig och tycktes vara mycket förbittrad öfver, att han själf icke var adelsman.»

»Är man blott nöjd med sin ställning så behöfver man icke känna sig bitter i sinnet öfver, att man ej blef något bättre än man är. Vi kunna ju icke alla födas till adelsmän, men vi kunna ändock lära oss tänka och handla så, som det anstår en verklig adelsman.»

»Tror Ni verkligen det?»

»Ja; i annat fall skulle jag nödgas antaga, att vi ofrälse skaptes med mindre möjligheter att tänka sundt och handla redligt, och det kan icke vara så.»

»Men min tanke är dock, att förhållandet är just sådant. Vi som härstamma från de stora män, hvilka gagnat fosterlandet och gifvit glans åt själfva historien, vi hafva naturligtvis ärft något af våra förfäders stora tankar och deras hugstora sinne, ty deras blod flyter ju i våra ådror; men hur skulle de, som äro barn af folket, kunna tänka och handla så som vi. Det är

omöjligt! I detta fall är Eder tanke icke sådan den bör vara. Hvad vi af våra förfäder ärfva i andligt hänseende, blir alltid det karakteristiska för oss.»

»Jag vill ej inlåta mig på denna fråga, ty uppriktigt sagt, så har jag ej nog satt mig in i den för att kunna diskutera den.»

»En följd af Er börd och Ert art från fäderna.»

»Kanske det.»

»Icke kanske, utan alldeles säkert.»

Hjalmar teg. Han kände det obehagligt att samtala i den stilen, och dock gaf detta samtal honom en osökt anledning till många allvarliga tankar. Var verkligen det, som mest karaktäriserade en människa, fädernearft? Har han då efter sina föräldrar ärft sin innerliga längtan efter att blifva god och sann? Hade han efter dem ärft sin lifsåskådning och sitt hjärtas rika, veka känslor? Det enda han tyckte sig hafva fått i arf var det rusdrycksbegär, som ännu någon gång plågade honom, och som han hade all möjlig möda att öfvervinna. Men kanske fans det hos modern något af hans egen karaktär, något af hans trängtan efter att blifva nyttig och verklig i allt. Slutligen, efter mycket tänkande kom han till det resultatet, att vi efter fäderna ärfva möjligheterna för vår egen karaktär och vårt sinnelag, men att det beror på oss själfva samt på de exempel vi ha för oss, hurudana vi skola blifva. Dock insåg han mycket väl

att ett ärft namn icke kan spela någon roll därvid, ty oaktadt det fina namnet födes adelsmannen lika så väl som den oandlige med möjligheter för både godt och ondt. Det rätta adelskapet består icke i ett klingande namn och ärfves icke, det vinnes genom att söka det rätta och rena, och när man funnit det, genom att handla efter dess gudomliga lagar.

Och när Hjalmar kommit till detta resultat fann han äfven, att han i sitt hjärta ägde lika mycken adel, som den stolta och egenkära baronessan.

Baronen hade fyra barn, af hvilka dock endast två voro hemma. Dessa två voro ett par elaka, okynniga och bortskämda pojkar. Den största pröfning Hjalmar hade, var, att då han skulle tala med någon af dessa pojkar, måste han säga »herr baron,» men han fann sig i sitt öde, tänkande på, att ett år dock snart skulle gå, och sedan var han åter fri.

Vid barornens bord användes vin vid nästan alla måltider och naturligtvis bjöds äfven inspektoren att dricka. Första gången var han nära att glömma sig, då han såg vinet gnistra i glasen, men hastigt ihågkommande sina föräldrar och Dora, sade han:

»Nej tack, herr baron, jag får icke använda några sådana stimulerande drycker.»

»Hvarför får ni inte det, om jag får lof att fråga?»

»Min far har såsom läkare på det strängaste förbjudit mig all användning af alkohol.»

»Är Ni sjuk då?»

»Ja, jag är inte riktigt frisk, och om jag dricker så förvärras det onda.»

»Bah, det är endast om Ni använder sådant vin, som användes i sämre hus. Detta är äkta vara, så att Ni kan mycket väl dricka det.»

Hjalmar rynkade ögonbrynen, och det sjöd inom honom. Sämre hus! Var då hans fosterfaders hus ett sämre sådant? Han var färdig att gifva ett skarpt och elakt svar, men han behärskade sig i tid.

»Ni torde ursäkta mig, herr baron, men icke ens äkta viner är jag tillåten att använda. Om jag nu dricker och sedan blir sjuk, så kan jag icke sköta min plats och blir blott till besvär. Därför är det bäst, att jag låter det vara.»

»Som Ni vill då. Jag tvingar ingen att dricka af mina fina, spanska viner, då de ej förstå hur utmärkta dessa viner äro.»

Hjalmar hade segrat i den heta strid han kämpade inom sig själf. Han hade nästan trott, att ej ens frestelsen skulle återkomma, och nu kom den dock, vacker och behaglig och mycket lockande, men dock lika farlig. Dock, ingen frestelse är så stark, att den ej kan öfvervinnas, om man verkligen vill öfvervinna.

Sedan den dagen blef Hjalmar icke mer bjuden att dricka, då han kom till måltiderna. Baronen sade blott, att det fans tillräckligt med vin, så att inspektoren endast behöfde säga till,

då han kände sig frisk nog att dricka ett glas. Men Hjalmar betackade sig dock, och det var hans lycka, att han hade mod att säga ifrån.

XX.

Skåne är rikt på herregårdar, och den, på hvilken Hjalmar Elmegren blifvit inspektor, var en af de största och vackraste. Det fans många andra i samma trakt, men Hjalmar hade ej brytt sig om att taga närmare reda på, hvilka ägarne till dem voro. Han hade nog af sitt arbete, och sin fritid använde han till studier, och äfven till att drömma sina ljusa, vackra drömmar på.

Han var lycklig i hoppet om att få Dora till sig, och endast detta gjorde vistelsen hos baronen dräglig för honom. Mången gång blef han rätt ogrannlaga behandlad af dessa människor, hvilka i sin adelsstolthet trodde sig själfva vara de enda, som ägde något egentligt människovärde.

Det började våras, och med våren syntes allt ljusare och gladare. Då skulle där hållas en stor fäst på herregården, ty baronens äldste son väntades hem. Inspektoren fick mycket att göra vid förberedelserna, mer än han kunde hinna med, och då allt icke gick med den fart baronen önskade, blef det att klaga på de ofrälse för deras tröghet och oförstånd. Hjalmar låtsade

dock ej höra förargliga ord, utan gick lugn och tyst vid arbetet, och detta förargade än mer den gamle baronen.

»Skola vi bjuda inspektoren till fästen?» frågade baronessan en dag sin man.

»Kanske kunde vi göra det på försök. Om han inte uppför sig, som han bör, så kunna vi nog hitta på något sätt att i hast aflägsna honom från sällskapet.»

»Jag undrar om han har sådana kläder, att han kan vara med, utan att vi behöfva skämmas för honom?»

»Åh jo, det har han allt. Han synes mig vilja vara fin, och han söker allt att af oss lära så mycket som möjligt, hur man bör uppföra sig.»

Sålunda beslöts det, att Hjalmar skulle få den äran att vara med på fästen, och han inbjöds högtidligen af baronen själf. Man gaf honom äfven i förbigående en vink om, att det skulle komma mycket fint folk, så att man måste vara klädd på ett passande sätt.

Den stora dagen kom, och gästerna samlades efter hand. Hjalmar kom upp något sent, ty ända in i det sista hade han varit upptagen af anordningar. Han behöfde icke känna sig det ringaste förlägen i det förnäma sällskapet, ty han hade varit med bland lika fint folk förr än nu, men hvad som harmade honom var, att baronen ej tycktes tänka det minsta på att presentera honom för gästerna. Han fick stå där

ensam och okänd, och flera af de främmande kastade frågande blickar på honom. Lugn stod han och betraktade alla dessa personer, af hvilka hvar och en tycktes tro sig vara mycket stor och märkvärdig. Där fans både grefvar och baroner, samt andra storheter, kända dock endast i en trång krets. Hjalmars höga, smärta gestalt passade väl för omgifningen. Frackkostymen passade honom utmärkt, och många af de unga männen i datta sällskap skulle hafva känt sig glada, om de hade sett så ståtliga ut som han. Men de ägde i stället något, som han saknade — ett fint namn.

»Hvem är den unge herrn, som står där borta?» frågade en af damerna baronen, i det hon såg bort till Hjalmar.

»Åh fru grefvinna, det är blott min inspektor.»

»Han ser ut som en verklig adelsman.»

»Men det är han dock icke; han är son till en doktor i K.»

»Hvad heter han?»

»Elmegren.»

»Åh, är det doktor Elmegrens son. Ni måste presentera mig för honom. Doktor Elmegren är en af min fars bästa vänner och jag känner honom. Det skall bli roligt att göra hans sons bekantskap.»

»Är det möjligt att doktorn är Er fars gode vän? Det skulle jag inte ha trott.»

»Jo, doktor Elmegren är en mycket ansedd

vetenskapsman, och min far skattar honom högt. Jag förmodar att sonen är lika präkiig som fadern.»

Hjalmar blef presenterad för grefvinnan, som sedan länge samtalade med honom. Då hon blef upptagen af någon annan, stod Hjalmar åter tyst och betraktade det brokiga vimlet.

»Är det möjligt; träffar jag herr Elmegren här?» hördes en munter röst bakom honom, och då han förvånad vände sig om, stod han ansikte mot ansikte med fröken Borell.

»Ni här, fröken! Hur angenämt att få återse Er ännu en gång.»

Nu var han inte riktigt sanningsenlig, ty han kände det icke angenämt, enär han vid hennes åsyn genast ihågkom den sommar de gemensamt tillbringat vid badorten. Han kunde dock icke vara oartig nu utan ville hålla god min i elakt spel.

»Har Ni kommit ända ner till Skåne?» fortsatte fröken Borell. »Hvad gör Ni här?»

»Jag är anstäld som inspektor här på gården,» svarade Hjalmar utan att blinka.

»Som inspektor!» Hon krökte litet föraktfullt på läppen. »Jag trodde Ni var bjuden hit som gäst till baronen.»

»Så är det äfven, min fröken. I kväll är jag baronens gäst, fast jag eljest är hans inspektor.»

»Men skulle Ni ej bli läkare, liksom Er far?»

»Nej, jag föredrog att egna mig åt landtbruk och nu är jag ute för att praktisera litet, innan jag börjar på egen hand.»

»Det är då blott för att praktisera landtbruket, som Ni är här?»

»Ja,» svarade han kort.

Han kunde ej riktigt med henne. Nu syntes hon halft generad för honom, då hon visste att han var en af godsets tjänare. Således var hon äfven högmodig. Ännu något mer till den lista af odygder, som han förr tillskrifvit henne. Det var ej blott de adlige, som tyckte sig kunna visa fina later mot dem de trodde vara sämre än de själfva, utan äfven sådana, som ej ens ägde ett vackert namn och många anor. Men han hade aldrig bedt om hennes vänskap, och han ämnade äfven visa, att han ej mycket brydde sig om, hvad hon tänkte och tyckte.

Då han händelsevis kom att lyfta upp sin vänstra hand fick fröken Borell syn på hans förlofningsring. Hon ryckte till.

»Ni är förlofvad, tror jag?»

»Ja, sedan sistlidne julafton.»

»Verkligen! Och Ni ämnar kanske snart gifta Er?»

»Vid midsommar.»

»Åh, så snart. Har Ni Er fästmö här i närheten?»

»Nej, hon har sitt hem i Östergötlane.»

»Vågar man fråga hvad hon heter?»

»Ni mins väl Dora Ehrling, som vi voro

tillsammans med vid badorten den där sommaren? Det är med henne jag är förlofvad.»

»Men den där lilla obetydliga flickan!»

»Ja, just med henne, hur obetydlig hon än må vara.»

Det låg en viss skärpa i hans röst, som kom henne att rodna, och hon fick inte tid att säga något till ursäkt för sina sista, föga passande ord, ty grefvinnan D. vände sig ånyo till Hjalmar för att fortsätta sitt förut afbrutna samtal med honom. Fröken Borell satte sig så, att hon skulle höra, hvad de sade.

»Ämnar Ni gifta Er snart? Jag ser Ni är förlofvad,» sade grefvinnan.

»Då får Ni icke glömma att med Er fru komma på visit hos oss. Det är icke lång väg till oss, och då min far kommer hem från utlandet, där han nu vistas, vill han nog gärna se sin väns son hos sig. Ni är för öfrigt välkommen när som hälst.»

»Jag är Er mycket tacksam för Er vänlighet, och om min tid under året ej blir alltför upptagen, så skall jag med glädje komma. Men, fru grefvinna, Ni må komma ihåg att jag är blott en man af folket och därtill för närvarande blott inspektor på en herregård.»

»Hvad i all världen skulle det göra då? Har Ni kanske den uppfattningen om människorna, att Ni kanske tror det vara opassande, att adligt folk umgås med oadliga?»

»Nej, jag har det icke, men man har här

försökt öfvertyga mig om, att vi oadliga äro i alla afseenden mycket sämre än de, som haft lyckan ärfva ett namn.»

»Det skulle inte förvåna mig, om man här gjort det, men låt mig försäkra Er, att vårt värdfolk i det fallet hör till undantagen. De hafva en alltför inskränkt uppfattning om hvad verkligt adelskap är, och aldeln i allmänhet gillar icke deras mening.»

»Det är mig kärt att höra Er tala så, ty Edra ord taga ifrån mig en bitter fördom mot adeln. Jag tror ej mycket på det adelskap som ärfves, men väl på det som en god vilja och en ädel sträfvan skänka äfven åt den fattigaste och obetydligaste.»

»Detta är äfven min åsikt. Ett troget arbete i framåtskridandets tjänst gifver ett skönt adelskap åt den arbetande. Men säg mig nu, är det icke Er mening att stanna här längre än till årets slut?»

»Jag tror icke jag kommer att göra det. Jag antog platsen här för ett år blott, ty sedan ämnar jag köpa mig en egen gård.»

»Kom då till Skåne, ty här fins många egendomar till salu, och det skulle bli oss ett nöje att få Er till granne.»

»Tyvärr kan jag icke afgöra det nu. Min far har lofvat mig ombestyra köpet af en gård åt mig, och han får välja hvilken trakt han vill.»

»Om det varit för ett par år sedan, så kunde

Ni ha köpt någon af min aflidna mans gårdar, men nu äro de sålda redan.»

»Hvad, är fru grefvinnan enka?»

»Visste Ni inte det? Jo, min man dog helt hastigt för ett par år sedan, då han var ute på en resa.»

»Det visste jag ej. Således har Ni sorg, ty jag räknar ej sorgetiden efter en, som man älskar, till blott ett år.»

»Jag kommer alltid att sörja honom. Numera lefver jag blott för min lille son, och jag är glad åt, att jag kan vistas hos min far, ty där är en stilla tillflyktsort för mig.»

Fröken Borell satt och förargade sig öfver, att hon ej kunde komma åt att deltaga i samtalet, men hon måste finna sig i sitt öde. Mot henne hade aldrig grefvinnan D. visat någon särdeles vänlighet, och nu fann hon ett, som det tycktes, stort nöje att samtala med Hjalmar.

Baronen behöfde icke skämmas för sin inspektor den kvällen, han kunde snarare känna sig stolt öfver att hafva en så fin och bildad man som tjänare på sitt gods.

Fröken Borell försökte under aftonens lopp flera gånger att närma sig Hjalmar för att få språka litet mera med honom, men han undvek henne alltid mycket skickligt. Han hade ingen lust att tala med henne, ty han hade hos henne tyckt sig märka ett visst förakt för hans Dora, och det retade honom. Detta var sista gången han sammanträffade med henne, ty ehuru hennes

fars gods ej låg långt från baronens, var han dock aldrig där och han fick ej heller tillfälle att någon mer gång se henne hos baronens. Och lika glad var han ändå, ty han fann henne blott besvärlig. Så snart han hos någon af sina bekanta märkte tecken till högmod, kunde han icke längre fördraga denne, och hos fröken Borell fann han icke blott tecken, han fann henne vara mycket högmodig och därtill enfaldig.

Äfven denna kväll frestades Hjalmar att dricka, men han lyckades öfvervinna sitt begär. Ju mer han kämpade emot, ju starkare kände han sig, och det var honom en stor glädje att känna huru det onda alltmer tycktes vika ifrån honom. Då han sent på natten åter satt ensam i sitt rum, kände han sig belåten med sin afton, ty han hade handlat just såsom han önskat, och han hade en ny seger att anteckna. Hoppet om att en gång fullständigt nedgöra sin fiende var större än någonsin.

XXI.

Inspektorsbyggningen, som Hjalmar skulle bebo efter sitt bröllop, var icke så stor, men där var rum nog att han skulle få ett trefligt hem. Han hade ställt i ordning allt på bästa sätt och möblerat allt efter sin egen smak. Dock hade han möblerat så enkelt han tyckte sig kunna,

ty vistelsen i Skåne skulle ju icke vara längre än ett halft år, och när sedan flyttningen kom, skulle det blott bli mera besvär att ha mycket och fina möbler.

En vecka före midsommar reste han till K. och därifrån företogs färden till Östergötland i fosterföräldrarnes sällskap.

I Broviks trefliga prästgård firades bröllopet. Dit hade kommit en liten skara vänner till både Hjalmar och Dora, och högtidligt och trefligt var det. De båda unga voro så lyckliga och glada, och deras anhöriga njöto äfven de af brudparets fröjd. Fru Lyander var med, och hon passade på att säga Hjalmar, att det egentligen berodde på henne, att han fick Dora.

»Hur så, min bästa fru Lyander?»

»Jo, om jag inte låtit Dora vara så mycket i Ert sällskap, då vi voro vid badorten, så hade det aldrig blifvit något bröllop af; men jag förstod genast, att Ni tyckte om henne, och då var det ju bäst att inte sätta sig emot det.»

»Ni var mycket snäll, som tänkte så. Jag fruktade nog mycket den sommaren, att Ni skulle lägga hinder i vägen för oss.»

»Det tänkte jag också göra, ty jag antog till en början, att Ni skulle ha den där skånska flickan, jag mins nu inte hvad hon hette.»

»Fröken Borell. Nej, det hade jag aldrig tänkt på.»

»Men hon var alltid i Ert sällskap.»

»Det var då inte mitt fel och inte var det min önskan heller.»

»Ja, i alla fall så har jag del i Eder lycka.»

Hjalmar satte sig icke emot detta påstående, utan lät henne tänka hvad hon ville.

Doktor Elmegren och kyrkoherden voro goda vänner från första ögonblicket de sågo hvarandra. Redan första dagen de voro tillsammans talade de om de ungas framtid och uppgjorde planer om, huru de borde styra och ställa. På bröllopsdagen tog kyrkoherden, då de hade en ledig stund, doktorn under armen och sade:

»Här är så mycket löt och blommor inne, att man rakt kan förgås af doften. Vi gå ut i trädgården och prata en liten stund. Kom så taga vi hvar sin pipa med också.»

De gingo in i hans arbetsrum, där han från hyllan nedtog ett par väldiga pipor, af hvilka han räckte doktorn en. Sedan de stoppat dem med tobak, gingo de ut i trädgården, där de i ett hörn satte sig att röka och prata.

»Bror kanske inte plägar röka pipa?» frågade kyrkoherden.

»Inte ofta. Det kan vara någon gång då jag är borta. Jag röker sällan någoting. Dock kan det hända, att jag drar några bloss på en cigarr, då jag tycker det är långsamt.»

»Jag tycker om min pipa. Hon är mig ett riktigt sällskap, och jag tycker det går lättare att tänka, då jag röker. Kanske är det bara inbillning, men jag tycker dock så.»

»Det är vanan som gör det. Jag tror inte att rökandet klarar tanken, men när man blifvit van att ha pipan i munnen, då man sitter och arbetar, så gör sig nog den känslan gällande, att man arbetar och tänker lättare, då man röker.»

»Ja bror har nog rätt. Det är vanan som gör det. Begäret att röka är dock icke så farligt som rusdrycksbegäret, så att man behöfver ej vara rädd äfven om man röker sin pipa.»

»Och dock kan det bli farligt. Visserligen rusar ej tobaksröken, men blir man slaf under begäret så är det lika illa, och ett omåttligt rökande skadar hälsan.»

»Omåttlighet är alltid skadlig, hvad det sedan är man är omåttlig i.»

»Det är alldeles riktigt.»

»Hur tror bror det skall gå för Hjalmar, med hans rusdrycksbegär? Kan han för alltid öfvervinna det, så bli barnen sannolikt mycket lyckliga.»

»Nu ängslas jag ej mera så mycket för honom, ty Dora skall bli ett kraftigt stöd i striden mot det onda.»

»Men tror du inte att begäret ändå kan taga öfverhanden?»

»Visserligen tror jag det kan, men är Hjalmar ärlig i striden, så skall han öfvervinna.»

»Har du, som läkare, träffat några andra med ett sådant ärft begär?»

»Ja, jag har sett några, och de hafva, så vidt jag vet, allesammans dukat under. Hjalmars

ärfda svaghet för rusdrycker är ej at svåraste slag, ty i så fall skulle jag ej ha godt hopp om hans räddning.»

»Tänk hvilket ansvar de föräldrar ådraga sig, som lefva så, att deras barn efter dem ärfva en dylik förbannelse.»

»De hafva stor skuld, det är sant, och dock tror jag en stor del af skuldbördan kan läggas på barnen själfva. Mången gång skulle de kunna undfly det onda och kanske för alltid räddas, om de i frestelsens dagar endast använde den motståndskraft, som finnes hos dem; men de flesta tyckas, då begäret kommer öfver dem, glömma att de äro själfständiga varelser, och med den underhaltigaste tanklöshet hängifva de sig åt lasten.»

»Du tror således att människan inom sig har kraft att bekämpa äfven de ärfda, onda begären?»

»Ja, jag tror det alldeles säkert.»

»Men upphäfva vi icke genom en sådan tro Herrens ord: 'Fädernas missgerningar straffar jag på barnen allt intill tredje och fjärde led,' och göra på så sätt Gud till lögnare?»

»Nej, på intet vis. Detta gudomliga, men förfärande ord står dock oangripet kvar. Utan att tala om de många ärftliga sjukdomar, som härja bland människorna, så kan man väl säga, att äfven dessa hemska begär, hvilka hota att att taga ifrån de arma offren både själfständighet och vilja, äro straff nog, äfven om de kunna

öfvervinnas. Jag vill ej tänka mig Gud så obarmhärtig, att han lämnat dessa människor med ärfda onda anlag och passioner utan kraft att besegra dem. Jag håller i stället före, att själfva det onda begäret är det af honom pålagda straffet, men den kraft, som hjälper de till synd frestade att öfvervinna, är en särskild af Herren gifven gåfva just för det ändamålet.»

»Enligt denna din åsikt kan man då dela Guds straff på barnen för fädernas i två olika afdelningar, den ena: de kroppsliga sjukdomarna, den andra: de onda begären och lidelserna.»

»Du kan lägga ännu en afdelning därtill: de sinnessjukdomar, som ärfves från fäderna, däri äfven inräknad idiotismen.»

»Men är icke Gud hårdare mot dem, som han straffar med kroppsliga lyten och sjukdomar eller med sinnessjukdom eller idiotism, än mot dem som blott ärfva onda begär och lidelser?»

»Nej, snarare tvärtom. Jag har, sedan jag först märkte Hjalmars farliga frestelser, tänkt mycket på denna sak, och jag har till och med gjort de ärftliga begären till ett specielt studium, och därvid kommit till ett resultat, som kanske skall synas dig litet underligt. Vi tänka oss, att Gud straffar barnen för fädernas synd, och det är så. Och äfven om vi skulle vilja upphäfva oss mot detta antagande och säga att Gud icke är så grym, så stå dock dessa ärfda anlag, passioner, begär och sjukdomar, kvar såsom ett bevis för vårt förra antagande. Men nu tror jag

ej. att det är Guds vilja att blott straffa, utan vid sidan af straffet ställer han möjligheten af räddning; och detta afser icke blott kroppen utan äfven själen, icke för tiden blott utan äfven för evigheten, och vi kunna säkerligen sätta själen och evigheten i första rummet. De barn, som straffas med kroppsliga lyten eller sjukdomar, hafva ofta en svag viljekraft och svagare andliga begär. Om de hade blifvit friska och färdiga till kroppen, skulle de sannolikt hafva dukat under för de frestelser och begär, som då troligen kommit i deras väg, men nu tvinga dem sjukdomar och lyten att hålla sig från det syndiga och lastfulla, och de lära sig under plågans dagar att fly till Gud och mottaga hans frid för den längtande anden. Så räddas de för evigheten just genom det lämpliga kroppsliga straffet här. De däremot, som fått passioner och begär som straff, hafva också utrustats med större andlig kraft, och jag är öfvertygad om, att om dessa ville använda de medel som stå till buds i striden mot det onda, de allesammans skulle segra. Det är ju möjligt, att den ena fått strängare och svårare straff än den andra, men jag tror icke alls, att någon fått så mycket, att det behöfver utestänga honom från den eviga saligheten.»

»Nå, men idioterna och andra sinnessjuka, som ärft sina sjukdomar?»

»De kunna räknas på samma sätt, som de kroppsligen lidande.»

»Tror du då att idioter och andra sinnessjuka personer skola inkomma i Guds himmel?»

»Ja, de som fått det onda i arf, ty det är blott om dem vi tala. Äfven böra vi ihågkomma, att hvad jag här framhållit gäller såsom regel, enligt min tro, och att undantag visserligen kunna finnas.»

»Jag har verkligen aldrig tänkt mig saken på detta sätt, och dock inser jag nu mycket väl, att det kan vara som du säger. Men månne icke föräldrarnas skuld förminskas, om Guds mening med straffen är den at dig framhållna?»

»Vid en ytlig blick på förhållandnna skulle det kanske synas så, men i verkligheten är föräldrarnas skuld densamma, ty de äro ju skuld till alla dessa sina efterkommandes lidanden, och mer skuld kunna de därvid icke hafva. Naturligtvis kunna de sedan genom dåliga exempel och handlingar leda sina barn in på onda vägar och komma dem att tanklöst bortkasta motståndskraften mot frestelserna, men detta blir då ett nytt brott, från det första helt och hållet skildt.»

»Jag skulle dock åter vilja göra den invändningen, att det synes mig orättvist af Gud att straffa en mer, en annan mindre, och säg mig, är då icke de kroppsliga sjukdomarna ett strängare straff än de andliga begären och passionerna? Från de senare kan man blifva fri, eller rättare, dem kan man kufva, men kroppsliga lyten bli kvar lifvet igenom.»

»Detta beror på, att du nu sätter kroppen i första rummet och anden i andra. Du såsom varande präst, borde ju kunna undervisa mig i denna sak snarare än jag dig. Dock skall jag säga dig mina tankar i allt, ty jag förstår att det gör dig nöje i att höra dem. Jag vet redan att du går in på det påståendet, att Gud icke kan vara orättvis. Jag vidhåller att de andliga straffen äro de svåraste, ty de hafva mer afseende på vår egentliga varelse. Hvad är kroppen? En boning för anden. Kroppen skall dö, anden skall alltid, ja evigt lefva, och har nu anden ett lyte, så måtte det väl vara förfärligare än om kroppen är eländig. Och att Gud gifver olika svåra straff, det förundrar dig nog icke, ty olika synder måste väl olika bestraffas. Men jag ser ännu ett antagligt skäl för Gud att gifva en ett kroppsligt straff. Ofta blifva dessa straffade barn en varning för de syndande föräldrarna att ej mera fortsätta på de orätta vägarna, och för att inverka på dem fordras under olika omständigheter olika företeelser. En fader, som ser sitt barn kroppsligen sjukt och vet sig själf vara orsaken till dess lidande, skall kanske i medvetandet däraf blifva en bättre människa, och barnets nöd var enda medlet att rädda honom. Vi få ju i så många afseenden tjäna hvarandra, och så äfven i dessa fall. Andra fäder kunna räddas genom mindre och med andra måste strängare medel tillgripas, och det förfärligaste som kan tillgripas är väl då någon får se, att hans barn

har ärft ett andligt lyte, som hotar att göra hela dess evighet mörk. Nu förstår du min tanke om saken.»

»Ja, jag förstår fullkomligt din mening. Hjalmars straff för faderns dryckenskap är då ett af de svåraste, men ändock ej det värsta af dem, ty han kan räddas.»

»Han kan räddas, men hade han ej kommit i andra händer än faderns, så är det mycket ovisst hur det kunnat gå. Hans begär är dock ej det starkaste jag funnit. Jag tror säkert, att han öfvervunnit det svåraste.»

»Äfven jag vill tro det.»

De hade varit så inbegripna i sitt samtal, att de alldeles glömt bort bröllop och annat. Piporna hade slocknat och aftonen sänkte sig öfver jorden redan. Kyrkoherden tände ånyo sin pipa och reste sig.

»Vi gå omkring ett slag i trädgården,» sade han, »det är väl snart tid att gå in till supéen.»

Det blef dock ingen promenad af, ty Hjalmar kom ut på trappan och ropade åt dem.

»Vågar du gå ifrån Dora?» sade doktorn skämtande.

»Ja, jag undrade hvart pappa tagit vägen och måste ut för att leta upp eder.»

»Vi ha suttit borta i ett hörn och pratat om dig. Du skall veta vi gamla ha mycket att tänka på, när våra barn skola gifta sig.»

Han såg så lycklig ut, doktor Elmegren, och då han kom in satte sig bredvid sin hustru, sade han:

»Vet du, det är en riktig förnöjelse att vara här vid den vackra prästgården.»

»Ja, jag önskar vi fingo stanna här länge.»

»Det är omöjligt, ty plikten kallar mig snart hem.»

»Vill du inte resa hem ensam och låta mig stanna?»

»Nej tack du, jag vill inte vara ensam hemma. Huru tycker du det skulle gå?»

»Då log hon, ty hon visste att hon var honom mycket kär.

XXII.

De dagar doktor Elmegren och hans fru voro vid Brovik voro vackra, klara dagar. Den yppiga sommargrönskan, blommornas doft, den rena, sköna luften, allt bidrog till att de ville stanna så länge som möjligt. Den ena dagen voro de ute och seglade i kyrkoherdens ypperliga båt och besågo det stora gamla riddargodset, som låg på andra sidan fjärden, den andra företogo de en vandring utåt skogen. Så voro de på besök hos några af kyrkoherdens vänner i bygden och dagarna gingo ilande fort.

Både doktorn och Hjalmar kallades af sina plikter söder ut, och de måste därför bryta upp. Afskedet från de kära i prästgården var hjärtligt och för Dora var det rätt bittert. Dock måste

det ju vara så, ty nya lefnadsförhållanden lågo nu för henne. Ändtligen voro de då på väg, doktorn och hans fru till sitt kära gamla hem, Hjalmar och Dora till det nya, som de nu gemensamt skulle bygga.

I Broviks prästgård blef det tomt och tyst, sedan de rest. Kyrkoherden gick ensam och grubblade omkring i trädgården, och det var omöjligt att komma riktigt i arbetsordning igen på ett par veckor. Frun grät då och då en tår i smyg, ty hon saknade Dora mycket, och Gustaf trifdes inte längre hemma.

»Det är ju alldeles på tok så långsamt här är,» sade han, »om jag kunde, så reste jag genast till Upsala igen.»

»När du reser blir det ännu mer tomt för oss,» svarade fadern.

»Om inte Hjalmar och Dora bodde så långt bort, så kunde man ändå resa och hälsa på hos dem, men nu drogo de i väg ända ner till Skåne.»

»Ja, de kommo allt bra långt bort.»

Hjalmar o. Dora hade emellertid anländt till sitt hem och välkomnats af baronen och baronessan, hvilka med några nedlåtande ord uttryckte den förhoppningen att Dora måtte komma att trifvas.

Redan före sin afresa hade Hjalmar skaffat en tjänsteflicka till hjälp åt Dora, så att de nu vid sin hemkomst funno hemmet i ordning på allt sätt.

»Här är nu ditt hem, min Dora,» sade Hjalmar,

då de gått igenom de fem rummen och stannade i förmaket. »Må du nu känna, att det verkligen är ditt hem. Som du ser, så är det ej synnerligen storartadt, men för den tid vi stanna här, ansåg jag det duga så som det är.»

»Käraste vän, det är ju så trefligt, som vi kunna önska det, och jag begär visst intet bättre än detta.»

»Jo, min älskade, vi skola få det bättre, så snart jag hinner få en egen gård. Man känner sig i alla fall beroende, så länge man ej har sitt eget att sköta och kan ej få allt, som man vill ha det.»

»Du vet ju ändå, att lyckan ej ligger i att äga några stora gods utan i att äga ett godt hem, där kärleken fått hemvist, och det ha vi ju nu.»

»Du lilla förståndiga flicka! Det är som du säger, lyckan ligger i att äga kärlek, och då reder man sig godt, äfven om hemmet är litet.»

Stilla och nöjda lefde de under sommartiden i sitt lilla hem, och de voro så innerligt nöjda. Där hölls en stor fäst på gården på sensommaren, men den gången blef icke Hjalmar inbjuden. Baronessan menade, att han nog kunde få vara med, men det var värre med hans fru, ty man visste ju inte om hon passade bland så nobla gäster, som då skulle komma. Inspektoren och hans fru voro dock ingalunda missbelåtna med att få stanna hemma hos sig själfva.

»Vi ha det mycket trefligare hemma, än om

vi vore med bland dessa högmodiga, egenkära människor,» sade Hjalmar till Dora, då de om kvällen sutto och pratade.

»Ja, vet du, jag längtar inte att få vara med der uppe hos baronens. Jag är mycket lyckligare här.»

Dagarna gingo, och det blef höst. Den hemlängtan Dora till en början känt hade försvunnit, och nu var hon helt inne i de nya förhållandena. Hon fick vara bra mycket ensam, ty Hjalmar hade mycket att göra ute under skördetiden, men tyckte hon det var långsamt om dagarna, så var det så mycket trefligare, då aftonen kom och Hjalmar återvände från arbetet ute. Till föräldrarna skrefvo de ofta, och lika ofta fingo de bref. Då underrättelser kommo från K. eller Brovik var det liksom små högtidsstunder för de unga i inspektorshuset.

Rusdrycksbegäret kände Hjalmar sällan något af, men nog kändes det, att de förfärliga frestelserna ibland ville insmyga sitt gift i hans hjärta. Så kom han en höstkväll hem, blek och upprörd. Hela eftermiddagen hade han nödgats vara ute, trots att det regnade och var kallt. Han hängde upp den genomvåta öfverrocken i tamburen, och då Dora efter vanligheten kom emot honom, kysste han henne utan att säga ett ord.

»Käre, hvad går åt dig i kväll?» frågade hon, häpen öfver hans tystnad och blekhet. »Är du sjuk?»

»Nej, älskade lilla vän, jag är alldeles frisk.»

»Då är du bestämdt ledsen. Hvad har händt?»

Hon drog honom med in i det lilla förmaket, där de oftast plägade sitta.

»Säg mig, Hjalmar, hvad är det med dig?»

Han satte sig i soffan och hon tog plats bredvid honom. Då lutade han sitt hufvud mot hennes skuldra och suckade.

»Men Hjalmar, du gör mig ängslig. Säg då något!»

»O Dora, jag frestas så förfärligt att dricka. Hela eftermiddagen har jag plågats af denna frestelse, och det var hardt när, att jag gått och skaffat mig rusdrycker. Jag hade behöft vara ute längre i kväll, men jag vågade inte.»

»Stackars min vän! Var dock icke så ledsen, ty med Guds hjälp skall du segra.»

»Ja, må han skydda mig nu! Det var länge sedan jag var så ansatt af begäret som nu. Kanske kommer det sig af att jag varit ute i regnet. Jag har frusit litet, ty det är rätt kallt, och oupphörligt hviskade det till mig: 'Drick litet, så blir du varm!' men jag ville inte; ack nej, jag vill inte!»

Dora slog sina armar om hans hals och kysste honom.

»Jag skall se till, att vi få mat så fort som möjligt. Får du äta litet och bli varm, så skall frestelsen försvinna. Försök att rikta dina tankar på något annat. Du skulle skrifva ett bref till din far. Gör det nu medan jag kokar the.»

»Ja, lilla Dora, jag skall försöka.»

Han gick till skrifbordet i det angränsande rummet, och Dora skyndade att hjälpa tjänsteflickan göra i ordning aftonmåltiden. Då Dora åter kom in, fann hon Hjalmar sitta med hufvudet lutadt i händerna och stora tårar droppade ner på det nära fullskrifna papperet.

»Hur är det, Hjalmar?»

»Jo, nu är det öfver, Dora. Äfven nu har jag segrat, men, min Gud, så tungt det var. Nu är jag dock lugn igen och hoppas få vara det länge, länge. Det var underligt; genast jag började skrifva till pappa, var det, som om en vänlig hand fläktat bort frestelsen från min själ, och jag kunde inte annat än gråta. Nej, jag vill aldrig dricka, äfven om jag frestas tiofaldt svårare än nu, ty jag vet, att det skulle göra mina goda föräldrar stor sorg, och än mer, jag vet att det skulle jaga bort lyckan från mitt eget lilla hem. Hur glad jag är, att jag har dig, min Dora, att fly till, då jag känner mig svag och i fara. Du förstår att göra allt väl, och kan du ej mer, så söker du dock som nyss att leda min tanke in i en rätt riktning där jag åter får en hållpunkt för den.»

»Och jag är glad att jag har dig, och att du är bevarad. Kom nu, aftonvarden väntar.»

De gingo in i matsalen och snart glömde Hjalmar både rusdryckerna och sina obehagliga frestelser.

XXIII.

»Kom genast. Din fader är döende. Låt intet hindra dig.
Din moder.»

Så lydde det korta telegram, som Hjalmar erhöll en morgon, ett par veckor före jul. I all sin korthet var det förfärande.

»Pappa döende,» stammade den unge inspektoren med skälfvande röst. Hvarje bloddroppe hade vikit från hans ansikte, då han läste de få orden. Utan att först gifva sig tid att meddela Dora den dystra underrättelsen skyndade han in till baronen.

»Herr baron. Ni måste låta mig resa hem genast. Min far ligger för döden.»

»Det var tråkigt att höra, men jag kan tyvärr inte låta Er fara nu. Vi ha en mängd räkenskaper att ordna de här dagarna före jul.»

»Kan inte! Ni måste låta mig resa! Betänk att han är döende.»

»Jag hör ju hvad herrn säger, men det kan inte hjälpas. Ni kan ingenting uträtta vid hans sjuksäng och jag vill ej uppskjuta arbetet med räkenskaperna.»

»I så fall blir det för Er att skaffa någon annan för det arbetet. Jag reser hem om ett par timmar.»

Baronen var lika kall. Han tycktes ej förstå Hjalmars sorg.

»Jaså, Ni reser,» sade han med sin vanliga ton. »Vet Ni då inte, att Ni är i min tjänst ännu, och om Ni utan min tillåtelse lämnar tjänsten så förverkar Ni Er lön.»

»Tala inte om sådant lappri nu, min herre. Jag bad Er vänligt om frihet för att kunna skynda till min faders dödsbädd, men då Ni nekar mig går jag ändå, äfven om det skulle gälla mer än min lön.»

»Gör som Ni behagar. Man får inte begära, att Ni skall kunna uppföra Er så, som det anstår en adelsman, då Ni ju är bara en man af folket.»

En vredens rodnad flammade på Hjalmars panna vid dessa förnärmande ord. Hade det varit vid ett annat tillfälle skulle han ej ha brytt sig därom, men nu var det helt annat.

»Om Ni ej kan begära, att jag skall uppföra mig som en adelsman, så har man kanske rättighet fordra att Ni, som är en af dessa lyckliga, visar litet humanitet och mänsklighet; det har ju, brukar Ni påstå, alltid varit ett utmärkande drag hos adeln. Jag fruktar dock storligen, att det blott är tomma ord. Ni må nu säga hvad Ni vill om de stackars oadliga, så reser jag dock.»

»Gå!»

»Med största nöje.»

Baronen pekade stolt på dörren och med högburet hufvud lämnade Hjalmar rummet. Han

hade hvarken tid eller lust att fortsätta samtalet. Då han kom in till Dora, såg hon genast, att något underligt var å färde. Hon fick dock icke fråga honom, hvad som stod på förrän han sade:

»Gör dig genast i ordning, Dora; vi resa med förmiddagståget till K.»

»Skola vi resa till K? Hvad har då händt?»

»Pappa är sjuk, ja döende, och mamma väntar oss hem genast.»

»Är han döende! Har han råkat ut för någon olycka?»

»Det vet jag inte, telegrammet var så kort. Om vi resa nu så komma vi till K. klockan tio i kväll. Du kan väl bli i ordning?»

»Ja, jag kan vara färdig på en liten stund. Har du sagt till om häst?»

»Nej, jag skall gå och göra det nu.»

Han skyndade ut igen för att bedja kusken hafva häst och släde i ordning. Kusken stod i stalldörren och tycktes vänta honom.

»Vill Blomberg vara snäll och göra i ordning häst och släde på en half timme. Jag måste ner till järnvägsstationen innan tåget går.»

»Baronen var nyss nere själf och tillsade, att jag inte skulle låta inspektoren få någon häst i dag, så det vågar jag ej nu.»

»Var han verkligen så obarmhertig!?»

»Är inspektoren tvungen att resa då?»

»Min far ligger för döden och väntar mig, men baronen ville ej låta mig få ledigt. Nu reser jag utan hans tillåtelse.»

Kusken var en gammal god man, och han, så väl som allt det andra tjänstefolket, tyckte om Hjalmar för hans vänlighet och rättvisa; ty han var alltid mån om att styra allt till det bästa för dem.

»Om inspektoren går och gör sig i ordning, så skall jag gå och skaffa skjuts ändå,» sade Blomberg. »Det är ju förtärligt elakt af honom att handla så där.»

»Kan Blomberg skaffa skjuts?»

»Ja, lita på det, jag skall skaffa lika bra skjuts som baronens, äfven om inte släden blir så fin.»

»Hvad gör det, bara jag kommer iväg. Blomberg skall inte bli obelönt för sin vänlighet, var viss om det.»

»Tala inte om belöning. Om en half timme skall skjutsen vara framme.»

»Tusen tack, kära Blomberg!»

Kusken aflägsnade sig inåt parken, och Hjalmar skyndade in igen. En half timme senare körde en släde fram till dörren. Blomberg hade varit till en torpare och fått dennes son att i hast iordningställa skjuts, och det rönte intet hinder.

»Tror Blomberg, att vi hinna fram till tåget i tid?»

»Ja, säkrare, än om vi fått baronens häst. Den där hästen är bästa springaren i trakten, hur underligt det än kan låta.»

»Fäll hade vi ingen, men täcket är rent och

varmt,» sade torparpojken till Dora, då hon skulle sätta sig i släden.

»Tack snälla vän, det är lika bra som en fäll.»

»Nu åka vi,» sade Hjalmar. »Farväl Blomberg. Jag vet inte hur snart jag kommer tillbaka, men det gör ingenting, förmodar jag.»

»Adjö. Må inspektoren finna sin far bättre, då han kommer fram.»

»Jag hoppas så.»

Pojken smackade på hästen, och det bar af i svindlande fart utåt vägen. Det var som hade hästen haft vingar.

»Han skenar väl inte?» frågade Dora.

»Nej, var inte rädd, frun. Jag behöfver bara hålla in tömmarna, så stannar han. Han är det snällaste kreatur som fins; men springer gör han som ingen annan.»

»Och du är inte rädd för att köra honom?»

»Hästen och jag äro de bästa vänner. Om jag försökte köra honom genom eld, så ginge han. Far har lofvat att jag skall få den här hästen efter honom, om jag inte går på dans eller super.»

»Har han lofvar dig det? Super inte din far?»

»Nej, han låter nog bli, men se min bror är en stackare. Så snart han kommer till sta'n så går han på krogen.»

»Lyd då din far och var nykter, då du växer upp; det har du bästa nyttan af.»

»Så säger mor också, och jag tänker göra det.»

Vägen var jämn och fin. Snön låg så vacker öfver ängar och fält. Morgonen var kylig, och andedrägten stod som en rök ur den eldiga hästens näsborrar.

»Kör du inte för fort nu?» frågade Hjalmar, då det utan uppehåll gick i skarp traf.

»Han får springa som han vill. Blir han trött så saktar han nog farten, men det brukar inte vara någon konst för honom att löpa så här ända till sta'n.»

Och gossen hade rätt. Det såg ej ut att vara någon konst för hästen att springa.

I god tid voro de i staden och körde direkt till järnvägsstationen. Hjalmar gaf gossen en blank tvåkrona.

»Detta är för dig själf. Jag betalar din far för lånet af hästen, då jag kommer tillbaka.»

Med glad förvåning såg gossen på myntet, som för honom var en stor skatt. Sedan han tackat körde han sin väg.

XXIV.

Doktor Elmegren låg nedsjunken i de mjuka kuddarna, blek, med infallna kinder samt tung och ojämn andhämtning. Han hade förkylt sig, då han en dag var ute på sjukbesök, och innan

han hunnit tänka därpå låg han i svår lunginflammation. Han kände själf att det skulle bli hans sista sjukdom, och de embetsbröder, som stodo vid hans bädd, sade detsamma.

Doktorinnan satt ängslig och förgråten vid den älskade makens sida. Han försökte lugna henne, men han dolde ej för henne sin tanke, att allt snart skulle vara förbi. Att dölja det ansåg har ej rätt, menande, att det blott skulle göra slaget så myckot svårare.

Han var redo att gå öfver tidsgränsen. Med lugn och frid kunde han se tillbaka på det lif, som snart skulle vara slut, ty han hade ärligt sträfvadt, och om han i sin ungdoms öfvermod hade felat, så kände han, att allt nu var förlåtet, allt tillgifvet och försonadt, och utan fruktan skulle han kunna träda fram inför den evige domaren och säga: »Se här är jag Herre. Svag och skröplig var jag, men genom din nåd försökte jag göra det bästa jag förstod.»

Det led mot aftonen. Inne i sjukrummet var det skumt och tyst. Fru Elmegrens snyftningar, som hon förgäfves sökte återhålla, och den sjukes rosslande andetag var det enda som störde tystnaden.

»Tror du att Hjalmar och Dora hinna fram, innan jag måste säga farväl?» frågade doktorn med hviskande röst.

»Ja, jag tror de komma i kväll. Hjalmar har inte svarat på telegrammet, men han hade väl inte tid därtill. Att de komma är säkert.»

»Jag ville så gärna se Hjalmar än en gång innan jag dör.»

»Tror du då verkligen att det skall bli döden? Ack min älskade, skall du lämna mig ensam så snart!»

»Klaga icke öfver Guds vilja, älskade maka. Vi få vara tacksamma för den långa tid vi njutit en så stor lycka med hvarandra. Jag går hem och får se vår lille Edgar åter, men jag lämnar vår andre son kvar åt dig. Vår Hjalmar skall taga vård om dig. Gråt ej mera nu. Kanske ses vi snart igen.»

»O ja, må jag icke behöfva dröja här ensam någon lång tid.»

»Du får ej längta så och önska att snart få följa. Låt dig nöja med den allsmäktiges vilja.»

»Ja, jag vill göra som du säger; men det tyckes mig så bittert, allt detta.»

»Det är blott som det bör vara. Låt ditt hjärta trösta på Guds nåd, och då skall du icke klaga. O, om Hjalmar vore hemma ändå!»

»Han kommer snart. Försök nu att sofva litet och hvila.»

Doktorn försökte somna, men den ofta återkommande hostan höll honom vaken. Ett par läkare kommo för att se till den sjuke embetsbrodern, men de kunde intet göra. Doktor Elmegren sade dem farväl och tackade för godt kamratskap under den gångna tiden. Tårögda aflägsnade de sig. De visste väl att de icke skulle återse honom lefvande här i tiden.

Ändtligen var klockan tio. Den sjuke väntade med oro. Då hördes bjellerklang utanför, och doktorns ögon vändes mot dörren. Några ögonblick till, och Hjalmar låg på knä vid sängen, med faderns hand sluten i sina.

»Pappa, älskade pappa, hur är det?»

»Min kära gosse, jag måste gå ifrån eder. Jag har fyllt mitt värf och hvilan återstår.»

»O nej, säg att det icke är allvar! Pappa får icke lämna oss nu!»

»Jag måste. Det fins ingen räddning för mig, men var tröst, Hjalmar, allt skall dock bli väl.»

Hjalmar snyftade. Han kunde icke säga ett ord, ty sorgen sammansnörde hans strupe. Äfven Dora hade nu hunnit in och knäböjde vid Hjalmars sida.

»Mina barn! Hur glad jag är, att jag ändå fick se eder igen innan jag dör. Nu kan jag nöjd och lugn följa den eviges röst, när han kallar.»

»Tag trogen vård om din mor, Hjalmar, när jag är borta. Du är vår son, och jag lämnar henne i dina händer. Kan jag göra det tryggt?»

»Ja pappa.» Hjalmars röst nästan kväfdes af gråt, »jag skall vårda mamma så ömt det står i min makt. Min kärlek och tacksamhet till eder är min borgen.»

»Och ett annat löfte skall du äfven gifva mig. Om du ansättes af de gamla frestelserna så låt dig icke besegras utan var en man och

kämpa dig igenom utan att falla. Vill du lofva mig det?»

»Så sant som Gud hjälper mig, så skall jag segra. Jag lofvar högtidligt, att förr dör jag än smakar rusdrycker.»

»Ditt löfte är heligt. Ja, jag känner att du skall hålla det. Från den himmel, där jag skall vara, skall jag se ned till eder, mina kära, och jag skall göra det med glädje, då jag ser eder vandra ljusets och sanningens stigar. Gud lede eder. I hans heliga beskydd lämnar jag eder.»

Han hade ansträngt sig att tala och föll flämtande ned på kudden igen. Hjalmar och Dora reste sig. Doktorinnan föll gråtande i sonens armar.

»Ack Hjalmar, han går ifrån mig, han lämnar oss. Hvad skola vi göra?»

»Lugna sig, käraste mamma, låt icke sorgen så taga öfverhand. Det duger ej, och det gör det blott svårare för pappa. Vi måste trösta på Gud.»

De satte sig alla tre kring bädden. Den sjuke låg där flämtande, med slutna ögon och blott då och då seende upp på sina kära. Han orkade icke tala mer, men han syntes nöjd och ett saligt lugn hvilade öfver de bleka dragen. Så gick natten, långsamt, trögt, ängsligt, utan att någon förändring inträdde. En liten stund, kanske en timma, tycktes doktorn vara inslumrad. En blekröd strimma på himlen, långt borta i öster, bådade en ny morgon, men det märktes

ej inne i sjukrummet, där lampan brann med dämpadt ljus. Då såg doktor Elmegren plötsligt upp.

»Hvar är du Hjalmar?»

»Här pappa!»

»Nu kallar mig rösten från evighetens strand. Farväl dyre son. Svik ej de löften du gifvit mig. Glöm ej din far, som höll dig så kär. Farväl Dora, du, som blef min dotter och blef mig kär som en sådan äfven. Skydde Gud edert hem.»

Han talade med lugn röst och hördes ej det ringaste ansträngd. Hjalmar och Dora kysste honom.

»Tack, tack mina barn. Så där. Hvar är du, min älskade maka? Håll min hand i din. Ja, så, just så. O, nu är allt frid. Förtvifla icke då du ej mer ser mig. Skilsmessen är så kort ändå. Kyss mig nu för sista gången. Tack för din kärlek, tack för din tro. Du har varit mig dyrbar och huld, och du hjälpte mig på den goda vägen. Jag säger dig ej farväl för evigt utan blott farväl så länge.»

»Min make, min make; du får icke dö ifrån mig!»

Hon kysste hans bleknade läppar gång på gång, och han log emot henne.

»Allt är frid, o så ljuf frid!»

Det kom som ett jubel från hans hjärta, fast orden blott hviskades fram.

Så låg han stilla. En sista svag tryckning

af den älskade makans hand, en lätt suck, och det var förbi. Doktor Elmegren var icke mer, han hade gått in i den eviga friden, gått att möta sin lille Edgar igen.

Men ännu när solen gick upp låg den efterlämnade makan kvar på på knä vid det kallnade stoftet. Hon grät icke mer, hon bad, och bönen tycktes göra henne lugn. Hjalmar och Dora sutto äfven kvar där inne. Då en blyg solstråle trängde in mellan den nedfälda gardinen lade Hjalmar mildt sin hand på moderns arm och sade:

»Kom nu mamma. Låt oss lämna pappa i ro. Han sofver så stilla och ljuft. Han är bergad och lycklig.»

Fru Elmegren stod upp, bredde lakanet öfver den dödes ansikte och följde med de unga ut. Men när hon kommit ut i det angränsande rummet svimmade hon.

»Mamma tar det förfärligt hårdt,» sade Hjalmar till Dora, då de lyft upp den sanslösa och lagt henne på en soffa för att återkalla henne till lif.

»Hur skulle hon kunna annat. O, så förfärligt sorgligt.»

»Ja, pappa är borta. Vi få aldrig mer höra hans kära röst, aldrig se in i hans vänliga ögon. Han har gått ifrån oss.»

Och de snyftade bredvid henne, som dock kände sorgen allra bittrast, ty det var hennes älskade, trofaste och ömme make, som gått bort.

XXV.

Naturligtvis stannade Hjalmar hemma öfver begrafningen. Tung var sorgen öfver den älskade faderns bortgång, men den måste dock bäras. Fru Elmegren var de första dagarna nästan förtviflad, men hon lugnade sig litet efter hand. Hjalmar styrde med allt, som fordrades för begrafningen och i hemmet fick Dora styra, så att den stackars sörjande enkan ej behöfde ha några bekymmer därom.

Begrafningsdagen kom. En sista, lång blick på den kära, som låg där så kall och stel, och locket skrufvades på kistan. Med dof, vemodig klang dånade kyrkoklockorna sin stämningsfulla hymn, under det liktåget sakta skred fram mot kyrkogården. Vid de öppna järnportarna lämnades slädarna och man fortsatte till fots fram till grafven. Fru Elmegren stödde sig på Hjalmars arm. Hon var blek, men icke en tår fuktade hennes ögon. Med stel blick såg hon, hur kistan sänktes ned i den mörka grafven, kring hvilken det djupgröna granriset låg som en bred sorgekrans på den hvita snön. En stor folkskara hade kommit ut för att se på begrafningen, och i stor, men tyst nyfikenhet trängdes nu skaran kring grafven.

»Af jord är du kommen!» tonade prästens

allvarliga röst, och vördnadsfullt blottades många hufvud. Det var ett rätt långt, men vackert tal prästen höll den dagen, men ovisst är, om fru Elmegren hörde något af de lofprisande orden öfver den älskade hädangångne. Hon stirrade blott på grafven, där hennes glädje nu var sänkt, där hennes trofaste vän hvilade så tyst och kall. Hjalmar snyftade som ett barn.

Prästen hade slutat. Den aflidnes alla vänner trängdes kring grafven för att kasta en sista blick på kistan och hviska fram ett skyggt farväl. Fru Elmegren gick också fram till randen af grafven. De andra drogo sig tysta och deltagande tillbaka. Hon kastade ner sin stora, fina blombukett, och den dånade till mot kistlocket.

»Farväl du innerligt älskade.»

Mer kunde hon ej. Den återhållna tåreströmmen vällde fram, och hon var nära att digna ner vid grafven.

»Kom nu, älskade mamma; vi böra ej dröja här längre i dag,» sade Hjalmar.

Med mildt våld drog han henne med sig bort till den väntande släden, och åkte hem.

Tomt och hopplöst syntes hemmet för dem alla, men hvad kunde de göra för att få bort dysterheten? Intet!

Hjalmar hade icke hjärta att lämna modern ensam öfver julhögtiden, det hade nog blifvit henne för smärtsamt, och så stannade han kvar i K., baronen fick sedan säga hvad han ville därom.

Det var så mycket att ordna med, och Hjalmar var jämt upptagen hela dagarna.

»Följer mamma med mig och Dora hem nu?» frågade Hjalmar en dag. »Här blir för ödsligt för mamma att stanna.»

»Jag vill inte lofva dig det nu. Du vet ännu ej hvar du kommer att slå ner dina bopålar. I Skåne stannar du väl inte?»

»Nej, där har jag ingen lust att vara.»

»Köp dig hellre en egendom uppe i landet.»

»Kan jag då köpa någon?»

»Ja visst kan du det, Din far insatte dig i alla en sons rättigheter, och du har således ditt arf. Och om han ej brytt sig om att göra det, så vet du väl att både han och jag älskar dig, som vår son, och jag vill liksom den käre döde, att du skaffar dig en egen gård.»

»Tack snälla mamma. Jag kan då se mig om efter en passande egendom?»

»Ja, gör det så snart du hinner med det. Dora och jag stanna här tills du kan resa till din gård och göra allt i ordning.»

Hjalmar såg efter i tidningarna, om det fans någon annons om egendom till salu, och det fans många. Han läste igenom ett par, men så stannade han vid en, som tycktes göra ett mäktigt intryck på honom.

»Edsberga gård, naturskönt belägen i en af Vestergötlands vackraste trakter, är till följd af ägarens död till salu.»

Så började den temligen långa annonsen,

som Hjalmar med största uppmärksamhet genomläste. Den gården kände han till. Han visste, att det var en präktig egendom, och han behöfde ej resa upp för att se den, innan han kunde göra ett anbud.

Han skref genast till inspektoren, hvilken med omgående gaf honom alla de upplysningar han begärde.

»Tycker mamma jag skall bestämma mig för den gården? Det var där jag hade mitt första barndomshem.»

»Om du själf anser den bra, så köp den. Kanske är det den bästa, som fins att få.»

»Gården är utmärkt, och priset är ej heller högt. Men kanske jag bör köpa en mindre gård?»

»För pengars skull behöfver du ej köpa någon mindre, och vill du ha Edsberga så köp den.»

»Jag skall vänta med att bestämma mig tills jag kommer tillbaka från Skåne, dit jag måste resa i morgon.»

»Du tar väl inte Dora med dig dit ner nu?»

»Nej, hon får stanna hos mamma. Jag tänker det blir inte mycket mer för mig att uträtta än att göra upp räkningen med baronen och ombestyra flyttningen af våra tillhörigheter, och det kan jag nog göra själf.»

XXVI.

Hjalmar reste till Skåne. Vid sin framkomst tog han gästgifvareskjuts från järnvägsstationen till herregården.

Huru förvånad blef han ej, då han fann inspektorsbyggningen låst öfverallt, gardinerna nedtagna från fönsterna och rummen tomma. Han tog upp nyckeln till tamburdörren, låste upp och gick in. Alla rummen lika tomma, allt lika ödsligt. Han kunde ej fatta, hvad som händt. Då han reste var hans hem snyggt och trefligt, och tjänsteflickan skulle ha allt i ordning under hans och Doras bortvaro. Och nu fans där hvarken tjänsteflicka eller något annat.

Han gick ut och stängde dörren och ämnade sig upp till baronen för att få reda på hvad meningen var med allt detta, ty att baronen här hade sin hand med med i spelet, därom var han öfvertygad. Kusken kom gående från parken, och Hjalmar stannade för att möjligtvis af honom få de första underrättelserna.

»Goddag Blomberg. Hvad ha de hatt för sig här?»

»Jo, här ha underliga ting händt.»

»Jag kan nästan förstå det. Är det i följd af min resa?»

»Det var en sak det. Här blef hett för litet

hvar, då Ni rest. Baronen var så uppretad, att jag knappt sett maken, och jag var den, som fick känna det först. Han grälade förfärligt, för att jag skaffat inspektoren skjuts, och jag miste min plats för besväret. Om en månad måste jag flytta.»

»Blef Blomberg verkligen afskedad?»

»Ja, och det utan prut ändå. Väl var det, att han måste säga upp mig två månader i förväg, i annat fall hade han väl kastat mig och min familj i snödrifvan genast. Nu har jag då några veckor på mig.»

»Har Blomberg redan fått sig en annan plats?»

»Nej, jag vet inte alls hvart jag skall taga vägen med hustru och barn.»

»Om Blomberg vill, så skall han få plats hos mig. Jag har redan en kusk, men det fins andra platser, som äro lika bra.»

»Det skulle vara min största glädje att få tjänst hos inspektorn.»

»Kan Ni reda Er här tills i mars månad, ty förr kan jag ej få allt ordnadt?»

»Min svåger i sta'n tar emot oss så länge.»

»Då är det afgjordt, och jag skall underrätta Blomberg vidare sedan. Men säg mig nu, hvem har tagit bort mina möbler ur huset?»

»Dem lät baronen kasta ut i gamla vagnsboden ett par dagar efter det Ni rest, och pigan körde han i väg.»

»Hvart gick hon då?»

»Hon bor hemma hos sina föräldrar. Han kunde inte göra henne något, ty hon hade ju ingen skuld i, att inspektorn reste.»

»Och alla mina möbler stå i vagnsboden?»

»Nog äro de där, men inte stå de alla, utan ligga huller om buller. Jag skall säga, baronen brydde sig inte mycket om hur de blefvo ditkastade, bara de kommo dit. Då han blir ond skyr han ingenting.»

»Kan Blomberg visa mig hur det ser ut i vagnsboden nu?»

»Det vågar jag inte, men inspektorn kan gå själf, dörrn är öppen. Annars synes det nog bra genom fönstret bakom.»

»Jag skall se in genom fönstret. Ännu en sak, Blomberg; vet han hvar jag skall kunna få bo de här dagarna, som jag måste stanna här? Det är icke lönt att tänka, att det uppe på gården skulle finnas rum för mig nu.»

»Och lika svårt blir det hos de andra. Ingen af gårdens folk vågar ta emot inspektorn nu, och vi ha det nog för trångt hemma. Men vill inspektorn hålla till godo med som vi ha det, så är han välkommen till oss.»

»Hjärtligt tack. Får jag blott en bädd så är jag nöjd.»

»Då går jag hem och säger till gumman, att vi få främmande.»

Han tog Hjalmars resväska och gick. Hjalmar själf styrde sina steg till den gamla vagnsboden, där han såg in genom fönstret. Där stod

pianot öppet, och en mängd andra saker voro kastade ofvanpå det. Där låg hans skrifpulpet omkullslagen och lutad mot denna stod den höga salsskänken, antagligen med hela sitt innehåll förstördt. Andra möbler, stolar och bord voro uppstaplade på hvarandra. I ena hörnet lågo kökssakerna, i ett annat alla Doras och Hjalmars kläder. Utan hänsyn hade de kastats på golfvet.

»Och detta har baronen gjort, han som tror sig vara så förståndig och så högsinnad. Men jag skall låta honom veta, hvad dylika tilltag kosta.»

Han talade högt för sig själf, medan han med raska steg gick upp mot baronens stora, fina hus, där han ämnade söka förklaring på allt.

XXVII.

Baronen stod vid fönstret i ett af sina ståtliga rum och såg när Hjalmar kom öfver gården.

»Nu är han återkommen, den pliktförgätne inspektoren,» sade han till baronessan.

»Vet du, jag tror inte vi taga emot honom,» svarade den stolta damen gäspande. »Han kanske blir brutal igen, och det är obehagligt. Låt betjänten säga honom hvar hans tillhörigheter äro att finna, och att han bör taga bort dem med snaraste. Du har ju ingenting att tala med honom om eljes?»

»Jo, det är ett och annat som jag måste ha reda på, och så vill jag höra hvad han har att säga.»

I detsamma anmälde betjänten, att inspektor Elmegren önskade tala med baronen.

»Låt honom komma in.»

Baronen satte sig i en bekväm stol, och då Hjalmar inträdde låtsade han icke märka det. Några ögonblick stod Hjalmar tyst, men då baronen ej tycktes få klart för sig, att det var någon främmande i rummet, måste han göra honom uppmärksam därpå.

»Har herr baron några minuter af sin dyrbara tid att egna mig?»

Med stolt förakt såg baronen upp.

»Jaså, är det Ni? Har Ni verkligen kommit tillbaka? Hvad vill Ni nu?»

»Först får jag bedja om ursäkt för min långa bortvaro. Min far dog dagen efter sedan jag kommit hem, och det var mig omöjligt att återvända hit förrän nu.»

»För all del kom inte med några ursäkter; det är alldeles för sent.»

»Nåväl, jag lämnar dem därhän. Må vi då genast göra upp våra affärer.»

»Vi ha icke alls några affärer att uppgöra. Det enda är, att Ni skall underrätta mig om ett och annat angående min gård; ty det är litet i böckerna, som jag ej förstår. Och när Ni har visat mig det, kan Ni gå genast.»

»Ah, så litet är det icke att uppgöra! Med

nöje skall jag undervisa Er i det Ni ej af böckerna förstår; men sedan ha vi nog något att tala om. Ni torde säga mig, hur Ni vågar tränga in i mitt hem och sköfla det så, som Ni gjordt.»

»I Ert hem! Jag skulle tro att inspektorsbyggnaden tillhör mig, och att jag har fullkomlig rättighet att rödja ur den, tills den nye inspektoren kommer.»

»Ni har verkligen rättighet att göra med huset hvad Ni behagar, men då det är en annans bostad, så har Ni ej rätt att förstöra dennes tillhörigheter. Ni har gjort Er skyldig till hemfridsbrott, och det kan kosta Er mer än Ni tror.»

»Min herre, Ni torde ihågkomma, att Ni vikit från Er plats utan min tillåtelse, och då var det icke Ert hem längre, hvarför min handling på intet sätt är lagstridig.»

»Misstag, herr baron. Ni kunde neka mig min lön då jag reste utan Ert löfte, men Ni visste lika väl som jag, att min mening ej var att rymma; och hvad jag nyss sade står fast. Ni har gjort Er skyldig till hemfridsbrott. Och i fråga om att vika från min plats, så torde Ni ihågkomma, att vi aldrig gjort något kontrakt, ej heller kommit öfverens om någon uppsägningstid, utan jag hade rättighet att gå när jag ville.»

»Jag vill ej disputera med Er. En man ur de samhällslager Ni tillhör har ej förstånd nog att se saken i dess rätta ljus.»

»Och en man i Er ställning borde ha förstånd

nog att handla så som artighetens och rättskänslans första bud fordra, men Ni har handlat sämre än en af Edra torpare skulle ha gjort.»

»Det är bäst att Ni genast aflägsnar Er härifrån.»

»Icke ännu. Hvar har Ni gjort af mina möbler, mina kläder och andra tillhörigheter?»

»Jag vill minnas att alltsammans placerades i gamla vagnsboden. Om Ni ser efter så finner Ni nog det som är Ert där.»

»Mycket trefligt. Men jag går ej ensam till den där boden och hämtar det som är mitt. Ni bör själf följa med och taga ett par vittnen med Er, ty för hvarje sak, som på något sätt är förstörd, kommer jag att af Er fordra ersättning. Det är ingen vanlig lek Ni haft för Er den här gången.»

»Skulle jag ersätta Er för det där skräpet, som ligger i vagnsboden? Aldrig i tiden! Tag Ni reda på Edra saker själf och packa Er sedan här ifrån så fort som möjligt.»

»Mitt skräp blir Er kanske dyrbart, herr baron, och Ni vunne mer på att tala litet höfligare än Ni gör. Jag vet mycket väl hur stor min skuld är, men Ni tycks ej veta Er. Kom ihåg att jag lagligen kommer att beifra min rätt, om Ni ej på annat sätt vill gifva mig rättvisa.»

»Gör som Ni behagar. Kanske man nu får be Er gifva de upplysningar jag önskade. I morgon vill Ni det väl icke. Hvad Edra egna anspråk beträffar, så bryr jag mig alls icke om dem.»

»Hur skulle en adelsman som Ni kunna förnedra sig så djupt, att han brydde sig om en mans af folket anspråk och och rättigheter!»

»Alldeles så; jag vill ej förnedra mig så djupt.»

»Men jag vet en, som skall tvinga Er därtill och ännu mer; en som är starkare än till och med en så kallad adelsman, och denne starke — är Sveriges rikes lag.»

»Och den är på Er sida?»

»Han är på rättvisans sida, och Ni skall nog få lära Er, hvad det vill säga.»

Hjalmar var förargad på dennn högmodige och inskränkte man, som tycktes tro det vara sin rättighet att handla precis som han ville, äfven om det var brottsligt. Han följde med till kontoret och gaf på några minuter upplysning om allt, som rörde egendomen. Intet fans att anmärka, ehuru baronen nog önskat det. Då Hjalmar var färdig att gå, sade han:

»I öfvermorgon skall jag komma och taga reda på det, som tillhör mig, och vill Ni då icke bli humanare än i dag, så mötas vi än en gång, men då inför domaren.»

»Som Ni vill. Nu kan Ni gå.»

»Jag gör det med nöje. Farväl.»

Baronen besvarade ej hans afskedsord utan gick in i ett annat rum.

»Högmodige stackare,» sade han för sig själf. »Han har intet namn, inga anor, ingenting som ger honom det ringaste värde, och ändå vågar

han sätta sig upp emot mig, ja emot mig, en man af landets ädlaste släkter. Han skall få se annat, om han bråkar, denne vanvetting.»

Hjalmar gick tankfull ner till kuskens boställe. Där blef han vänligt bemött, och man bjöd honom det bästa huset förmådde. Bland dessa enkla, anspråkslösa människor var det långt trefligare än uppe hos baronen, där det visserligen fans mycken lyx och prakt men mycket litet mänsklighet. Här, i arbetarens låga boning lyste det sanna adelskapet fram, kärlek och ödmjukhet samt en god vilja att göra det bästa.

»Kunde inspektorn komma öfverens med baronen?» frågade Blomberg.

»Nej, det var omöjligt. Han vill ej förnedra sig till att göra upp saken med mig, som är en man af folket.»

»Jag tänkte, att det skulle gå på det viset. Ni är inte den förste som blifvit illa behandlad af honom, men Ni är kanske den förste som vågat att sätta sig upp emot honom.»

»I så fall skall han nu få lära sig, att man ändå har rättigheter, fast man inte är adelsman.»

XXVIII.

Dagen därpå, nyårsdagen, var Hjalmar i kyrkan både på morgonen, vid ottan och vid förmiddagsgudstjänsten. Baronen syntes ej till

där, han hade åkt till staden, men baronessan satt i sin bänk, stolt och fin. Hon låtsade ej se Hjalmar, då hon gick ut, trots det att han stod alldeles vid kyrkodörren och artigt hälsade.

Då Blomberg kom hem på eftermiddagen skrattade han hjärtligt vid sitt inträde i hemmet.

»Hvad skrattar du åt?» frågade hustrun.

»Åt baron. Om du kunde förstå så han trätit hela vägen hem.»

»Hur var det då fatt?» frågade Hjalmar från inre rummet.

Blomberg gick in och satte sig.

»Jo, i dag var han inte söt. Då vi åkte in till staden gick det an, ty då sade han inte så mycket. Men när han frågat mig, om jag visste hvar inspektorn bodde, och jag sagt honom det, blef han alldeles förskräcklig. Han sade att jag redan i kväll skulle få flytta ut härifrån, men jag upplyste honom om, att han inte ägde rättighet att köra ut mig. Då teg han, men se på hemvägen blef det värre, fast det då inte gällde mig.»

»Hvem fick då under hemvägen äran vara föremål för hans ädla vrede?»

»Det fick inspektorn, om jag skall tala om det.»

»Åh, så smickrande för mig! Han har inte glömt mig redan?»

»Nej för all del. Jag tror bestämdt, att han blifvit retad på något sätt, så han var uppe hos häradshöfdingen.»

»Var han hos häradshöfdingen, då tror jag mig förstå orsaken till hans förargelse. Han var där för att höra efter, hur han kunde få behandla mig, och då fick han ej gynsamt svar. Jo jo, min högvälborne baron, det kanske inte blir så skönt ändå att göra upp sluträkningen med mannen af folket.»

»Få se om han verkligen kommer och vill köra ut oss härifrån i kväll.»

»Han aktar sig nog för det. Häradshöfdingen lärde honom sannolikt annat. I morgon gäller det i stället.»

Dagen därpå gick Hjalmar upp till baronen och hade då med sig ett par bönder ifrån den närliggande byn.

»Nu kanske baron är god följer med ner och visar mig, hvar jag skall finna mina möbler och andra tillhörigheter.»

»Jag skall låta betjänten följa med.»

»Nej, Ni skall följa med själf, så att Ni ej sedan kan säga, att vi fördärfvade något, då vi flyttade ut sakerna ur vagnsboden, ty som Ni vet, så kommer jag att begära skadeersättning för allt som är förstördt. Jag har vittnen med mig, som Ni ser.»

Baronen klädde sig och följde med. Betjänten öppnade boden, och de gingo in. Det var icke utan en viss häpnad baronen såg hur sakerna voro kastade om hvarandra.

»Det ser inte vidare vackert ut det här,» sade Hjalmar.

»Här är mycket fördärfvadt,» svarade en af bönderna.

»Möblerna voro väl inte felfria då de flyttades hit?» sade baronen.

»Jo, alldeles felfria. Jag köpte allt nytt då jag strax före midsommar satte bo. Det enda som kanske var något skadadt var en del kökssaker. Vi ha ej farit illa med det vi haft i vårt hem.»

Möblenrna buros ut och synades noga. Först när de kommit ut syntes det hur illa de vid flyttningen blifvit medfarna. Värst skadade voro pianot och bokskåpet. Hjalmars och Doras kläder, hvilka lågo i en hög i ett hörn, voro äfven illa åtgångna. En myckenhet glas och porslin var sönderslaget.

»Hur kunde Ni låta dem lägga kläderna på bara marken?» frågade Hjalmar, vändande sig till baronen.

»De skulle någonstädes ligga, och jag tycker de se inte sämre nt nu, än de gjorde då de lades in här.»

»Hvad är det här då?» sade Hjalmar och höll upp sin sommaröfverrock, som han köpt då han reste bort för att gifta sig.

»Råttorna ha varit på den,» anmärkte betjänten och såg på rocken, hvars ena arm var nästan afäten.

Baronen svor en föga ridderlig ed, och hans sinnesstämning blef visserligen icke blidare, då man fann att flera klädespersedlar likaledes voro illa åtgångna af råttor.

Man hade plockat ut allt, och det var intet annat att göra än att plocka ihop saker och ting och flytta dem från den stolte baronens gods. Men först skulle det öfverenskommas om skadeersättning.

»Vill herr baron godvilligt ersätta mig för de skadade sakerna?» frågade Hjalmar.

»Vi gå upp, så få vi talas vid.»

Hjalmar bad bönderna skaffa åkdon och bästar för att skaffa sakerna till staden, och de lofvade det.

Uppkomna på baronens rum satte sig baronen i en soffa, medan Hjalmar tog plats på en stol vid fönstret.

»Hur mycket begär Ni i ersättning för det Ni anser förstördt?»

»Ett tusen kronor, om Ni ingår på att betala det som innestår på min lön, med afdrag för den tid jag varit borta. I annat fall fordrar jag femton hundra kronor.»

»Det ger jag inte! Ni är oförskämd i Edra anspråk.»

»Ni har att välja att antingen ingå på ett af dessa båda vilkor eller att bli stämd för hemfridsbrott, i hvilket senare fall detta tilltag blir Er mycket dyrare. Jag har ej begärt mer än de förstörda sakerna äro värda, men går Ni längre, då kan jag begära långt mer.»

»Jag ger Er ett tusen kronor för allt.»

»Nej, det blir vid hvad jag sagt.»

»Så stäm mig då! Kanske ångrar Ni Er

sedan, ty det kan bli Er dyrt nog att bråka med mig.»

»Som Ni vill då.»

Hjalmar reste sig och närmade sig dörren. Då baronen såg, att han ämnade gå, sade han ifrigt, i det äfven han steg upp:

»Nej vänta ett ögonblick. Vill Ni ändå inte nedsätta anspråken?»

»Nej.»

»Följ med mig till kontoret då.»

Tigande följde Hjalmar med. Baronen satte sig ner och skref ett par papper.

»Här äro två bankanvisningar, den ena å ett tusen kronor, den andra å två hundra sjuttio, som innestå på Er lön. Ni kan lyfta beloppen på banken i staden.»

Han räckte sin fordne inspektor papperen och fortfor:

»Om Ni kommer i tjänst hos någon annan, så uppför Er litet bättre än Ni gjort här, och laga nu så att Ert skräp där nere kommer bort med snaraste.»

»Och Ni, min herre,» svarade Hjalmar, med en vredens flamma på kinden, »om Ni får någon annan i Er tjänst, så uppför Er litet mera humant mot honom än Ni gjordt mot mig. Föga har Ni hedrat Ert adliga namn, öfver hvilket Ni är så stolt, då Ni handlat så brutalt mot mig. Äro alla adelsmän lika Er, hvilket jag dock icke tror vara fallet, då måste mitt fosterland blygas öfver sin adel, ty Ni har handlat sämre än den simplaste

arbetare skulle hafva gjordt. Jag tackar Er ej för den tid jag varit här, ty då skulle jag handla emot hvad jag känner; jag kan blott till afsked säga: Gud gifve att jag aldrig mer må få något att göra med sådana ädlingar som Ni.»

Han bugade sig kallt och gick.

»Slyngel!» röt baronen efter honom, då han redan var i dörren. Hjalmar stannade. Han kände sig frestad att åter gå in och fortsätta med det fiendtliga samtalet, men en fogligare känsla fick råda.

»Lämna dylika titlar för dem inom Ert eget stånd, som likna Er, ty blott för sådana herrar passa de. En man af folket är värd bättre benämning. Farväl.»

Baronen skummade af raseri, men hvad skulle han göra. Han kunde blott genom sina vredesutgjutelser ställa sig i en ännu sämre dager. På häradshöfdingens inrådan hade han gått in på Hjalmars vilkor, vetande att en rättegång om saken skulle kunna bli honom mångdubbelt dyrare.

Fram emot kvällen kördes Hjalmars saker, väl inpackade och omsydda, ner till staden för att forslas till K.

»Blir inspektorn kvar här tills i morgon?» frågade Blomberg, då flyttlassen körde bort.

»Ja, jag stannar här tills i morgon, ty det går intet tåg i kväll och dessutom måste jag söka reda på min tjänsteflicka och betala henne hennes lön.»

Morgonen därpå reste han efter att ha fått Blombergs adress, så han kunde underrätta denne om tiden, då platsen hos den unge husbonden skulle tillträdas.

XXIX.

»Är du ändtligen tillbaka,» sade Dora, då hon vid järnvägsstationen i K. mötte sin make. »Det har varit så ödsligt och tomt, medan du varit borta.»

»Hur är det med mamma?» frågade Hjalmar, sedan han hälsat.

»Hon är lugn och tyst, men hon sörjer förfärligt.»

»Stackars mamma, hon drabbades dock tyngst af vår svåra förlust.»

Under hemvägen omtalade han för sin hustru, hur han funnit det i Skåne och hur han gjordt upp med baronen.

»Hade han verkligen varit så elak och på samma gång så barnslig?»

»Ja, alldeles som jag säger.»

»Och ändock tror han sig vara en så utmärkt och ädel man.»

»Kära Dora, han är inte den ende af den sorten. Det fins tusende, som likna honom. De tro sig vara ädla och goda, men de glömma, att det är med sina handligar de skola visa sanningen

af sin tro och sina ord. Man bör aldrig bedöma en människa förrän man vet hennes handligar, ty orden äro ej alltid sanna.»

»Jag vet det, och jag förundrar mig öfver, att inte baronen tänkte därpå.»

»Hans egen tro synes vara honom nog. Gud ske lof att jag är fri från all förbindelse med honom!»

»Ja, det är sannerligen något att vara glad öfver.»

»Fru Elmegren log, då sonen vid sin hemkomst kysste henne. Det var också första leendet efter makens död.

»Så blek mamma är. Jag fruktar att mamma sörjer sig till döds.»

»Åh, så väl är det inte. Dock skulle jag önska att snart få följa honom.»

»Nej, säg inte så. Har mamma glömt, hvad han sade vid sitt farväl? 'Förtvifla ej utan var lugn och lämna allt i Guds hand. Vi mötas snart igen.' Tänk på det, så blir lifvet åter värdefullt för mamma, och tänk så på Dora och mig litet äfven. Vi vilja ej mista mamma snart.»

»Jag skall försöka vara nöjd. Nu reser du väl inte ifrån oss mer?»

»Inte på en tid. Jag stannar här tills vi få göra upp alla affärer efter pappa, och tills jag får köpa mig en gård.»

»Har du bestämt dig ännu, om du skall taga Edsberga?»

»Ja, jag tror jag köper den gården. Där

känner jag till rätt mycket och vet, att allt är i behörig ordning. Byggnader och allt äro väl bibehållna, och jag tror, att vi skola komma att trifvas där alldeles utmärkt.»

»Köp den då, det är bäst.»

Det blef mycket att ordna med innan man hade afslutat köpet, men allt gick väl. Affärerna efter doktor Elmegren voro ej svåra att taga reda på, ty han hade varit mycket noga med att ha allt väl ordnadt. Några skulder funnos antecknade, och det var lätt att betala dem. I slutet af februari hade man gjordt allt klart. Hjalmar var ägare till Edsberga, och i början af mars skulle han resa dit upp för att ordna det nya hemmet.

»Nu Dora,» sade han då han var färdig att resa, »skall du få ett bättre hem, än det du hade i Skåne. Du skall inte behöfva flytta efter ett halft år igen, ty vi få nu ingen baron att råda öfver oss.»

»Kanske den nye ägaren af Edsberga blir lika stygg, som den skånske baronen.»

»Nej, min Dora, han är ingen baron med höga anor, och äfven om han vore det, så är hans hjärta icke hårdt. Han är en man af folket, och en som ej bör vara hård och stolt utan ödmjuk och tacksam. Och skulle han en gång tyckas glömma hvad han varit och hvad han bör vara, så har han en liten god hustru, som nog skall påminna honom om det rätta.»

»Och om hon påminner honom ett och annat ibland, blir han inte ond på henne då?»

»Hur skulle jag kunna det, du lilla goda varelse? Led mig du rätt igen, då du ser mig vara i fara att afvika från den bästa vägen, och det skall blott öka min kärlek.»

»Tror du att jag, en svag kvinna, kan leda den starke mannen rätt?»

»Ja, jag tror det, ty din själ slites ej så mellan godt och ondt, som min. Du är en engel som kan stå mig bi i frestelsens stund. Jag hoppas visserligen, att mina svåra, farliga begär nu äro så godt som döda, men man vet ju ej, om de icke kunna komma igen någon gång, och då behöfver jag verkligen någon, som vill stå mig bi.»

»Hjalmar,» Dora lade sin hand på hans arm, »det fins en, som är långt starkare än jag, en, som kan gifva dig kraft att segra öfver allt ondt. Till honom, denne hulde vän, skall du lära dig fly med din smärta och nöd, då du känner att mänsklig kraft och hjälp är för svag; och den vännen heter Jesus Kristus.»

Hjalmar böjde sitt hufvud och teg. Han visste väl, att hon hade rätt, men han glömde oftast denne vän, hjälparen i alla svårigheter.

»Jag skall försöka fly till honom i nödens stund.»

»Icke blott då, min vän, fly till honom äfven då glädjen fyller din själ, och du skall känna dig välsignad däraf.»

Han hade intet svar att gifva, men han tänkte på hvad hon nu sagt.

Vid Hjalmars afresa frågade fru Elmegren honom:

»Tror du att dina verkliga föräldrar lefva ännu?»

»Det vet jag inte alls. Vi ha ju ej på något sätt gjort oss underrättade om dem. Men jag hoppas att de lefva, ty jag önskar ännu en gång få se dem.»

»Och om din far är lika dålig och ond man, som han var förr, hvad skall du då göra?»

»Ja, det vet jag sannerligen inte. Jag har på senare tiden ofta tänkt på dem, och särskildt på min stackars mor. Kanske har jag gjordt orätt, som under alla dessa år ej enda gång gjort förfrågan om dem.»

»Orätt kan det väl ej vara, ty du var ju utstött ifrån dem. Din fosterfar och jag talade många gånger om dem, men det kändes så motsträfvigt för oss att taga reda på något om dem. Finnas de ännu i lifvet så går det ju lätt för sig att godtgöra din glömska, om du felat därmed.»

»Så har äfven jag tänkt.»

»Men Hjalmar,» fru Elmegren såg honom allvarligt in i ögonen, »skall du icke, om du finner dem, glömma mig för deras skull?»

»Älskade mamma, tänk aldrig så! Huru skulle jag kunna det? Hvems son är jag då egentligen? Jag räknar mig för deras, som togo den försjutne, arme gossen ur snödrifvan och gaf

honom ett hem. Hvad som än må komma, så vet jag dock, att mamma alltid skall äga första rummet i mitt hjärta, jämte han, min dyre fader, som nu är gången ifrån oss. Jag kan väl akta och älska mina verkliga föräldrar, men ändå ej såsom dem, hvilka blefvo mig långt mer än de verkliga. För all del, tänk aldrig mer en sådan tanke!»

»Jag vet det är orätt att tänka så, och jag vill ej göra det mer, men du förstår kanske ej hvad moderskärlek är i hela sitt djup. Därför får du förlåta mig mina ord.»

Han kysste henne och grät, han visste ej rätt hvarför tårarne kommo.

Så reste han då till Edsberga för att få allt i ordning, tills modern och Dora skulle komma.

XXX.

Vi ila i förväg till Edsberga för att få reda på ett och annat, som under de många åren, sedan Hjalmar bortgick därifrån, inträffat. Som vi minnas hade Bergkvist, Hjalmars far, efter hand kommit till insikt om hur orätt han handlat mot de sina, och bittert ångrat det. Det löfte, han på årsdagen efter sonens bortgång, gifvit, hade han troget hållit. Men han återfick aldrig mer det hurtiga, glada lynne han förut ägt. Hans glädje öfver att icke hafva blifvit hans barns

mördare grumlades alltid af det förhållandet, att han aldrig hörde något från den försvunne.

Lika troget som han förut besökt krogen, besökte han nu kyrkan, och då predikanter började resa i bygden, hvilka på ett enkelt och hjärtligt sätt förkunnade läran om frälsning i Kristus, och om en frid, som blott kunde vinnas genom en hel sinnesändring, gick han ofta till deras predikningar. En vacker dag spreds ryktet om, att han blifvit läsare, och han nekade icke till, att det verkligen var så. Hans gamla vänner skrattade däråt och hånade honom, men det bekymrade honom ej. De, som sågo saken på en mera fri och opartisk sida, erkände villigt, att torparen ingenting förlorat på sin omvändelse. Snart fingo predikanterna hålla sinna sina sammankomster och predika i torpet, och Bergkvist syntes glad öfver att få öppna sitt hus för dem.

Det lilla torpet var icke längre det sämsta vid Edsberga, utan snarare ett med de allra bästa. Bergkvist arbetade med ifver, och hans innerligaste önskan var att på något sätt söka försona, hvad han förr brutit. Hans hustru bistod honom så godt hon kunde, och det rådde stor frid i deras hem, som fordom varit en härd för sorg och elände.

Men snart kom något annat, som blef Bergkvist till stor sorg. De båda yngre gossarne hade växt upp, och Martin, den näst yngste, började dricka. Han hjälpte fadern att arbeta på torpet, men hälst tillbringade han sin tid på krogen. I

likhet med Hjalmar hade han efter fadern ärft ett förfärande rusdrycksbegär, och hvarken böner eller hotelser kunde förmå honom att afhålla sig från de förfärliga dryckerna. Han blef en af de svåraste unge män i socknen. Öfverallt där något supgille eller annat dåligt nöje anordnades var han med, och när han väl börjat dricka var han omåttlig. När han så blef drucken började han bråka med sina bekanta och vänner, och icke sällan var då knifven framme. Den unge, fördärfvade mannen fick allvarliga varningar af prästen, patronen hade flera gånger tagit honom i upptuktelse, men ingenting hjälpte, han var omöjlig. Genom sitt vilda lit fick han många fiender bland de unga männen, och de hade sagt honom, att om han ej ville bli litet bättre och mänskligare, så skulle de nog märka honom. Han svarade på dylika hotelser med att öfverfalla dem med hugg och slag.

En kväll var han på krogen i sällskap med några andra illa kända drängar. Till en början var sämjan rätt god, men när de bletvo druckna försvann detta goda förhållande mellan dem, och utkomna på vägen råkade de i slagsmål. Martin använde knifven så länge han orkade, men då han var ensam mot alla de andna, blef han snart öfvermannad. Svårt slagen, blödande och vanmäktig lämnades han i en snödrifva, där han låg hela natten. Nära nog förfrusen hittades han morgonen därpå af några arbetare. De förde honom genast hem och all möjlig vård ägnades

honom, men den gången hade han fått för mycket. Han lefde blott ett par dagar till. På dödsbädden sade han sina föräldrar, att han alltid varit vanmäktig mot rusdrycksbegäret, och att han ej kunnat motstå, då frestelsen kom öfver honom, men han erkände äfven att han sällan gjordt något allvarligt försök att segra i striden. Utan frid, utan hopp gick han in i evigheten, endast sjutton år gammal.

Efter den dagen blef Bergkvist om möjligt ännu tystare, än han dittills varit. En inre röst sade honom, att det var han, som genom sitt fordna, usla lif, var orsaken till sonens förfärliga begär, och denna tanke lämnade honom ingen ro. Med bäfvan såg han på sitt yngsta barn, undrande om äfven detta skulle tagas ifrån honom under lika dystra förhållanden. Erhard var vid broderns död fjorton år. Klen och sjuklig hade han varit ända sedan sina spädaste år, och han blef just icke friskare under uppväxttiden. Visserligen kunde han hjälpa till litet med arbetet vid torpet, men det var dock högst ringa. Han hade ärft sin mors veka lynne, var stilla, tillbakadragen och höll sig helst hemma. Vid ett par tillfällen hade han varit med Martin till dansgillen och då äfven druckit med, men rusdrycksbegäret tycktes ej hafva gripit honom, och någon lust att vara med ute hade han ej. Vid broderns hemska död greps han af en mycket allvarlig känsla, och kallades snart liksom fadern för läsare, ett namn som han ej blygdes att bära.

Då den gamle rättaren flyttade från Edsberga blef Bergkvist erbjuden platsen efter honom, ty han var nu mycket omtyckt af patronen för sitt stilla väsen och sin plikttrogenhet i allt; men han ville stanna på sitt torp, hvilket han äfven fick.

Så dog då ägeren af Edsberga, och det blef stor oro vid gården. Genom patronens död blefvo alla kontrakt odugliga, ty det var så uppgjordt, att om arbetsgifvaren dog under året, så vore arbetarne därigenom entledigade från sina platser. Nu hade detta skett, och man gjorde sig många ängsliga frågor. Hvem skall väl komma i den gamle husbondens ställe? och skola vi få stanna kvar? Hurudan skall i så fall den nye härskaren bli? Ja, ingen kunde svara på frågorna, och alla voro oroliga utom Bergkvist. Han gick lugn och tyst som förut.

»Tänk om vi måste lämna torpet,» sade madam Bergkvist en dag.

»Så ske Guds vilja då; det blir väl alltid någon råd. Jag är inte ledsen, ty jag vet, att vi nog skola få hvad vi behöfva.»

Snart blef gården såld, och man hade att snart vänta den nye ägaren, och under dessa väntans dagar blefvo sinnena alls icke lugnare. Afgörandets dag nalkades så småningom för arbetarne.

XXXI.

Inspektoren kom sakta gående ner till torpet vid björkhagen. Bergkvist högg ved borta vid uthusen.

»Vill Bergkvist vara snäll och köra ner och möta patron? Rättaren är borta, och jag vill inte taga drängarna ifrån arbetet.»

»Ja, det skall jag gärna göra. Vill inspektoren ha mina hästar också?»

»Om Bergkvist har dem inne så vore det bra, ty de äro allt bättre än dem vi nu ha vid gården. Vi taga min släde. Jag följer med själf.»

»Är det bråtom?»

»Åh nej, om Bergkvist kommer upp om ett par timmar.»

Icke voro Bergkvists hästar så stora och fina, men de sprungo rätt bra.

Den unge herren till Edsberga kom, och inspektoren fann honom snart. Då de kommit ut till släden lyfte Bergkvist artigt hatten från sitt silfverlockiga hufvud för sin unge herre. Föga anade han, att denne höge, mörke man, var hans son, hans sörjde och efterlängtade Hjalmar. Den unge herrn kastade en mönstrarde blick på torparen och hälsade vänligt, men han igenkände icke sin far. Tiden hade förändrat hans utseende alltför mycket.

»Vill patron uppåt staden något nu?» frågade inspektoren.

»Nej, jag har intet att uträtta där, men jag vore tacksam om vi ändå kunde åka vägen förbi lasarettet.»

»Vill Bergkvist vara snäll och köra den vägen?»

»Ja, inspektorn.»

Vid namnet Bergkvist ryckte Hjalmar till och vände sig om för att än en gång se på den gamle. Ja de där dragen voro ju hans faders, fastän det förra vilda uttrycket hade gifvit vika för ett stilla och sorgbundet, pannan fårats och det svarta håret blifvit silfverhvitt.

»Är den gamle kusk på gården?»

»Nej, han är torpare. Den kusken vi hade följde med frun då hon reste.»

»Ha några fler af de underlydande lämnat gården?»

»Två statkarlar ha äfven flyttat, men alla de öfriga äro kvar.»

»Det var bra. Jag önskar behålla dem, om de äro nyktra och ordentliga.»

»De flesta äro nyktra, men det finnes nog några som dricka.»

Där var lasarettet. Hur annorlunda nu emot den dagen, då Hjalmar, half förfrusen och förstörd, fördes dit af doktor Elmegren. Ack, så många minnen ändå väcktes upp vid blotta åsynen af detta stora hus, inom hvars väggar alltid sjukdom och lidande hade sin hemvist.

»Skall jag köra direkt hem?» frågade Bergkvist.

»Ja, om Ni vill vara snäll och göra det,» svarade Hjalmar.

Han ville ej gifva sig tillkänna för sin far, då de åkte utåt vägen. Där stod ladan, i hvilken han funnit skydd mot den bitande kylan den minnesvärda, dystra natten, och där borta skymtade Edsberga fram mellan furorna. Allting var sig likt.

»Nu se vi gården mellan träden där,» sade inspektoren och pekade på huset.

»Jag förstår att det är Edsberga. Gården har ett vackert läge.»

»Mycket vackert. Snmmartiden är här riktigt naturskönt, så jag tror nog, att patron kommer att trifvas. Ifrån fönstren i den öfre våningen har man den vackraste utsikt öfver sjön och den kringliggande bygden. Gamle patron trifdes alltid så godt hemma.»

»Bor inspektorn i stora byggningen?»

»Ja, jag har vänstra flygeln på nedra våningen. Gamle patron ville ha det så. Inspektorsbyggningen är öfverlåten till rättaren och kusken.»

»Vi kunna då följa samma ordning hädanefter. Jag tänker den förre ägaren hade allt inrättat på bästa sätt.»

»Ja, det är då säkert, han ville ha allt mönstergillt. Hvarje sak på sin plats, allt punktligt utfördt och allt ordningsfullt.»

»Det tycker jag om. Det är visligt, och så vill äfven jag ha det.»

De voro framme och körde upp till stora trappan. Som en fattig, trasig gosse gick Hjalmar bort härifrån, han återkom som ägare till denna vackra egendom. Lifvet växlar underligt mången gång, men det är väl då växlingarna leda till ett bättre. En del af gårdens folk hade kommit för att hälsa den nye husbonden välkommen, och Hjalmar uttryckte sin belåtenhet att se dem.

»Vill Ni skjutsa mig till staden i morgon?» frågade han Bergkvist, då han stigit ur släden.

»Som patron befaller. Jag står gärna till tjänst.»

»Kom då upp klockan half tio på morgonen.»

»Jag skall vara här på bestämd tid.»

»Tack, det var snällt.»

Hjalmar besåg byggnaden, beräknade hvad han behöfde köpa till möbleringen och hur allt skulle ordnas samt tillsade inspektoren om ett och annat som borde ombestyras. Sedan följde han med ner i inspektorens våning, där han skulle bo, tills han fick i ordning däruppe, och eftermiddagen användes för att göra upp planer för det kommande.

»Är det patrons vilja, att jag stannar på min plats som hitintills?» frågade inspektoren.

»Ja, om Ni vill det, så är det afgjordt. Ni har varit här många år, och det borgar för Er plikttrogenhet och redlighet. Ni får af mig samma vilkor, som Ni haft förut.»

»Jag är mycket tacksam därför, och skall städse söka göra mitt bästa.»

Bergkvist hade ställt in släden och gått hem med sina hästar. Han kände sig så trygg och belåten, han visste ej hvarför.

»Hur såg den nye herrn ut?» frågade hustrun, då han inträdde i stugan.

»Han är en ung man, troligen inte trettio år ännu, med ett ståtligt och godt utseende, och jag tror bestämdt att han blir snäll. Det gjorde mig riktigt godt att höra honom tala.»

»Måtte han bli lika god som gamle patron.»

»Han blir kanske ändå bättre, skall du få se. I morgon skall jag följa med honom till sta'n igen.»

»Bad han dig om det?»

»Ja, han bad mig komma klockan half tio, och det lofvade jag naturligtvis.»

Dagen därpå var Bergkvist i god tid uppe vid gården. Det var frostigt och kallt och inspektoren lade ännu en fäll i släden. Bergkvist satte sig på den lilla kuskbocken bakpå.

»Det blir för kallt för Er att sitta där,» sade Hjalmar, »sätt Er i släden; vi ha godt rum.»

»Men, herr patron, det passar inte. Jag reder mig nog ändå.»

»Sätt Er bara. Vi bry oss inte om det opassande i detta fall. Jag vill inte att Ni skall frysa.»

Bergkvist satte sig i och svepte om sig de varma fällarna högst förundrad öfver en sådan nedlåtenhet af den unge herrn.

Så snart de kommit ut på vägen började Hjalmar fråga om ett och annat.

»Har Ni varit länge här vid gården?»

»Jag kom hit som dräng, när jag var femton år, och när jag gifte mig fick jag torpet, så att jag har varit här nästan hela min tid.»

»Och Ni tycker att torpet är bra?»

»När man sköter det riktigt, är det ett af de bästa torpen vid gården.»

»Är Ni ensam att sköta det?»

»Ja, så godt som ensam. Min son hjälper mig ju med hvad han kan, men han är sjuklig och förmår inte så mycket.»

»Ni har bara en son?»

»Ja herre, nu har jag bara en.»

Rösten stockade sig i halsen på Bergkvist. Det var honom så svårt att tala om detta.

»Har Ni haft flera barn?» frågade Hjalmar, och äfven hans röst darrade litet.

»Tre söner har jag haft, men de två har jag mist, och nu är bara den yngste kvar, och jag fruktar att Herren tar honom också, ty han är så klen.»

»Är det länge sedan Edra söner dogo?»

»Det är snart tre år sedan Martin dog, och den äldste vet jag inte hvar han är. Han gick bort ifrån hemmet när han var bara tolf år, och sedan ha vi inte hört ett ord ifrån honom.»

»Hvarför gick gossen sin väg då? Var han elak?»

»Ack nej, han var nog snäll, men jag slog

honom och kastade ut honom ur stugan, och han vågade icke komma tillbaka. Gamle patron hade fått reda på, att någon fin herre tagit gossen om hand, men mera veta vi inte. Han är nog död han också.»

»Men hur kunde Ni då ha hjärta, att misshandla gossen så?»

»Jag var drucken, och då var mitt hjärta hårdt och elakt. O, jag gjorde mycket ondt emot dn mina då!»

»Dricker Ni ännu?»

»Nej, jag har inte druckit på många år. Herren har frälst mig ifrån det. Om jag aldrig smakat några rusdrycker, så hade jag nog haft mina söner kvar ännu. Jag tror, att de ärft rusdrycksbegäret efter mig, och det sade Martin också, innan han dog. Min skuld är stor, men jag tror att Gud förlåtit mig.»

Han såg ej den glädjeblixt, som sköt ur Hjalmars öga, då han omtalade, att han ej mera använde rusdrycker. Den unge herrn fortfor att fråga.

»Hvad dog Er son af?»

»Han var på krogen en kväll, och när han i sällskap med några kamrater gick därifrån slogo de honom så han blef liggande i snödrifvan hela natten. Han dog af det ett par dygn efter.»

»Och Ni tror, att han ärfde rusdrycksbegäret efter Er?»

»Ja, det var allt så. Jag har hört att sådant händer ofta.»

»Har äfven Er yngste son ärft det?»

»Nej, det tror jag inte. Han har i stället blifvit sjuklig. Det blef han af, att han fick fara så illa då han var liten. Om han blefve frisk, så skulle jag vara mer än tacksam till Gud.»

»Ni tror inte, Er äldste son lefver?»

»Jag vet inte hvad jag skall tro. Hade äfven han ärft rusdrycksbegäret och dukat under för det, då är han nog en svår drinkare, om han lefver, men kanske också han supit ihjäl sig.»

»Ni har blifvit religiös nu?»

»Ja, de kalla mig läsare, och det få de gärna göra. Jag vet dock att jag vunnit frid och lycka genom att lämna mig i Herrens vård, och då få de kalla mig hvad de vilja, jag bryr mig inte om deras anmärkningar. Må jag bara kunna hålla ut till det sista, det är min bön och längtan. Snart är jag färdig att gå ur tiden och då vill jag hu allt klart.»

Så mycket talade inte Bergkvist i vanliga fall, men nu kände han det riktigt godt att få språka med den unge, vänlige herrn. Hjalmar öfverlade med sig själf huruvida han skulle gifva sig tillkänna eller ej, men han beslöt att vänta till dess hans kära från K. kommo upp.

»Lefver Er hustru ännu?» frågade han.

»Ja, hon lefver och vi äro lyckliga i vårt lilla torp. Förr var det ett riktigt helvete, då jag drack, men nu är det frid i vårt hem. Bara man är nykter, älskar Gud och gör sitt bästa, så mår man bra både till kropp och själ.»

Hjalmar sade intet till svar, utan de åkte tysta vidare. I staden hade Hjalmar mycket att uträtta, och först långt fram på eftermiddagen blefvo de färdiga att åka hem.

Från K. anlände en mängd möbler, som Hjalmar redan före sin afresa sändt med godståg, och hvad som fattades för att få Edsberga i ordning såsom han ville, köpte han i staden. Inom något mer än en vecka var allt klart, och Hjalmar väntade sin hustru och sin mor. Då doktor Elmegrens kusk ej ville följa med från K., där han fått en annan präktig plats, hade Hjalmar skrifvit till Blomberg, den skånske baronens förre kusk, och bedt honom ofördröjligen resa till Edsberga. Han kom äfven lagom för att åka ner till staden och hämta de båda damerna.

Dora var så lycklig, då hon inträdde i sitt nya hem, detta hem, som verkligen var deras och från hvilket ingen kunde drifva dem ut, som det skett i det förra. Äfven fru Elmegren såg tillfredsställd ut, ehuru sorgen öfver den älskade maken förtog henne mycket af glädjen.

»O, så vackert och trefligt här är,» sade Dora.

»Tror du, att du kommer att trifvas?»

»Ja, trifdes jag inte här, då kunde jag väl inte trifvas någonstädes.»

»Och hur är det med mamma?» frågade Hjalmar. »Känner mamma sig hemma här?»

»Ja, min käre gosse, här tycks mig att vara så lugnt och fridfullt, och det passar just för mig.

Är det en stor äng eller en sjö, som synes mellan träden här midt framför?»

»Det är en sjö.»

»Då blir här mycket skönt i sommar.»

»Det sägs att denna gård skall vara en af de vackraste i Västergötland.»

»Jag är glad öfver att du köpte den. Men säg, har du fått reda på om dina verkliga föräldrar lefva ännu?»

»De lefva båda två, men en af mina bröder är död. Han blef ett offer för det ärfda rusdrycksbegär, hvaraf jag lidit så mycket. Min far har blifvit läsare, och är nu en gammal, fridsam man.»

»Har du sagt hvem du är?»

»Nej, det ville jag vänta med, tills jag fick hit mamma och Dora. Jag skall bedja dem komma hit upp en dag, så få vi tala med dem. Det skall bli roligt se, hur de taga nyheten om, att det är deras son, som nu är herre till Edsberga. Nog skola de, det vet jag, välsigna min dyre fosterfaders minne och tacka min älskade fostermor, för allt I hafven gjort mig, och för allt I hafven gifvit mig, kärlek, lycka, frälsning från dryckenskap och allt annat.»

Doktorinnan fick tårar i ögonen, då han talade om faderns minne.

»Det är dock Gud som gjort det, fast han lät oss vara medel i sin mäktiga hand,» svarade hon.

XXXII.

Inspektoren hade underrättat folket vid gården om, att de fingo behålla sina platser, om de så önskade, och där fans ingen, som ville flytta. Själf gick Hjalmar omkring i stugorna och såg efter hur hans arbetare hade det, och öfverallt hade han några vänliga ord att säga. Äfven till torpet vid björkhagen gick han, och naturligtvis blefvo de gamla mycket glada öfver en sådan vänlighet.

Till det yttre var torpet icke mycket annorlunda mot förr, undantagandes att Bergkvist hade rödmålat det, men invändigt var det förändradt. Allt var nu så snyggt och trefligt, och en prägel af stilla lycka hvilade öfver det hela. Hjalmar tog sin mor i hand, då hon hälsade, och hon neg djupt. Brodern klappade han på axeln och sade några uppmuntrande ord.

Huru stodo icke nu alla barndomsminnen för den unge godsägaren. Här hade han hungrat och frusit tillsammans med sina bröder; där hade han blifvit misshandlad af den förr så grymme fadern, och från detta rum hade han blifvit obarmhärtigt utkastad, då han ville försvara sin mor mot den druckne faderns våldsamhet. Hans hjärta genombäfvades af sällsamma känslor, då han ihågkom allt detta, och han var nära att brista i gråt.

Madam Bergkvist hade bjudit honom sitta, och han tog plats på en stol bredvid bordet. Hans mor var åldrad, men ännu kände han igen henne.

»Här är ett litet trefligt torp,» sade han.

»Ja, vi ha det så trefligt och bra nu.»

»Och ynglingen där är ende sonen, hörde jag Bergkvist säga.»

»Han är den ende kvarblifne af de tre. En är död och den andre veta vi ingenting om.»

»Jag hörde det.»

Sedan han språkat en stund med de sina, gick han utan att hafva sagt dem hvem han var. Men dagen därpå skulle det ske. Han kunde ej längre gå där som en främling för dem, då han visste, hur stor glädje det skulle göra dem att få veta sanningen. Rättaren sändes också andra dagen med bud till Bergkvist, att han skulle taga hustrun och sonen med sig och komma upp till gården.

»Skall jag taga gumman och pojken med mig? Hvad kan patron då vilja oss?»

»Det har jag ingen reda på. Han sade bara, att de skulle följa med.»

Rättaren aflägsnade sig och en liten stund senare gick torparfamiljen genom björkhagen. Madam Bergkvist hade tagit på sig helgdagskläderna och så hade äfven Erhard, men Bergkvist gick i hvardagströjan.

»Aldrig har det väl händt förr, att du mor

fått befallning att gå med upp till gården,» sade Bergkvist under vägen.

»Jo, du tar, en gång förr, när gamle patron talade om, att en fin herre tagit hand om Hjalmar. Men sedan har det inte händt.»

»Kan du tänka ut, hvad han vill oss?»

»Nej, det är då alldeles omöjligt, men jag är så orolig.»

»Det är jag också. Må han inte ha något ondt att säga oss. Ja, jag är nöjd med som Gud leder det.»

Blomberg tjänstgjorde på sin lediga tid som betjänt, och han anmälde, att torparen var kommen.

»Bed dem komma in,» sade Hjalmar, och strax därpå stego de in. Doktorinnan och Dora sutto i soffan och Hjalmar stod vid ett bord. Bergkvist och hans hustru stannade förlägna vid dörren, och Erhard gömde sitt ansikte bakom dem. Inne i patronens våning hade de aldrig förr varit.

»Sitten ned. Jag önskar tala litet med eder,» sade Hjalmar och pekade på stolar för dem. Det var knapt att de vågade sätta sig ned på de mjuka, rödklädda stolarna, men de gjorde dock som Hjalmar sagt.

»Hur var det, önskade Bergkvist ha torpet kvar?» frågade Hjalmar, sedan han själf satt sig.

»Om jag får ha det kvar, så är jag tacksam. Jag har bott där så länge nu, att det nog blefve tungt att flytta.»

»Och om jag ändå skulle säga upp Er nu, hvad skulle Ni då göra?»

»Jag finge vara nöjd därmed och söka mig en annan plats. Gud vet bäst, hvad väg jag bör gå, och jag är nöjd med hans vilja.»

»Var det inte från torpet där nere, som Ni jagade bort Er äldste son?»

»Jo, det var där jag var så grym, men jag har bittert ångrat den synden.»

»Om Ni nu måste lämna torpet, skulle Ni då inte anse det som ett rättvist straff för detta brott?»

»Nej, herr patron, jag skulle anse det som en ny pröfning, som vore nödvändig för mig. Jag har redan fått mitt straff för det onda jag då gjorde. Alla dessa år af ånger och smärta, alla dessa sömnlösa, kvalfulla nätter, då jag gråtit och bedit Gud förlåta det, har visst varit straff nog. Och jag straffas ännu genom den sorg jag känner öfver mitt fordna lif. Dock tror jag, att Gud förlåtit mig, och om Hjalmar lefver, så är jag viss om, att äfven han jag gjort det.»

»Har Ni aldrig försökt få reda på Er son?»

»Nej, jag har inte vetat, hur jag skulle kunna det. Jag är för fattig att kunna göra något däråt.»

»Men något kunde Ni väl ha gjort.»

»Kanske kunde jag det, men patron skall tro, det är inte så godt för den, som måste hålla på och arbeta hvarenda dag. Och så var jag lugn, då jag hörde, att gossen kommit i goda händer.»

»Ja, Ni har rätt. I alla fall uppsäger jag Er från torpet. Ni är för gammal för att kunna sköta det så som jag önskar.»

Madam Bergkvist började gråta, då hon hörde dessa ord, och torparen såg häpen på den unge mannen.

»Men jag har skött det väl, ända sedan jag slutade supa och har inte fått någon anmärkning af inspektorn under alla åren sedan.»

»Det är ju möjligt, men jag tror Ni är för gammal nu. Jag vill ha yngre krafter där.»

»Nog är jag till åren kommen, men det fins äldre torpare än jag vid gården, och kunna de sköta sina torp, så kan jag nog sköta mitt.»

»Vi bry oss inte om andra, vi tala om Er själf nu.»

»Var inte obarmhärtig, goda patron,» bad madam Bergkvist. »Jag skall hjälpa gubben min så mycket jag kan, så går det nog bra.»

Hjalmar försökte le, men han hade dock hellre velat gråta, så rörd kände han sig, men han hade föresatt sig att pröfva de gamla litet, innan han gaf sig tillkänna.

»Jag kan ändå inte ändra hvad jag sagt, min kära madam Bergkvist. I måsten lämna torpet, det må sedan bli hur det vill.»

»Jag trodde patron var en god och barmhärtig man,» sade Bergkvist och steg upp. »Hur snart vill Ni att vi skola vara borta?»

»Senast om två veckor vill jag ha torpet

ledigt, så att den, som sedan skall ha det, hinner dit i tid för vårarbetet.»

»Kan jag inte få en månad på mig?»

»Nej, endast två veckor.»

»Jag skall försöka göra hvad jag kan. Men det är dock hårdt att nödgas lämna sitt lilla hem, där man varit så länge. Gud förlåte Er hårdhet mot oss fattiga stackare. Kom mor så gå vi hem nu.»

Han vände sig till sin hustru, som äfvenledes stigit upp, men Hjalmar hejdade dem.

»Nej, sitten ned några ögonblick till; jag har litet mera att säga Eder.»

»Är det någon anmärkning att göra?»

»Sitten ned bara, så skall jag säga det.»

De satte sig igen, förvånade öfver detta sätt hos patronen.

»I se'n denna gamla fru här; det är min kära fostermoder, som gjordt mycket godt för mig och älskat mig som hade jag varit hennes egen verklige son.»

Ännu mera förundrade stirrade de gamla på doktorinnan, som hade svårt att återhålla sina tårar, då hon såg hur torparfamiljen plågades. Hjalmar fortsatte:

»Nu skall jag tala om en liten berättelse för Eder om I hören på noga. För många år sedan åkte en fin herre i sällskap med sin fru ute på landsvägen. Det var en kall vinterdag, så att det var inte godt att vara ute, om man ej hade mycket på sig. När den där herrn och hans fru

hunnit ett stycke på vägen, fingo de se en trasig, barhufvad gosse, som stod där skälfvande af köld, och hvad värre var; hans vänstra arm var sönderklämd och blodig. Fulla af medlidande läto de goda människorna den stackars gossen krypa upp i släden, och så förde de honom till sjukhuset i staden. Den fine herrn var läkare, och han tog vård om gossen, botade hans arm och tröstade honom. Gossen berättade för sin ömhjärtade vän, att han var son till en fattig torpare, som drack mycket, och det var han, fadern, som så illa misshandlat gossens arm och sedan kört bort det stackars barnet från stugan. När gossen var frisk ville doktorn återsända honom till föräldrarna, men gossen grät och bad, att han skulle slippa gå hem igen, han ville hellre tigga sitt bröd af andra, ty han fruktade för sin far. Då gick doktorn ännu längre i godhet, han upptog gossen som sin egen son, gaf honom sitt namn och uppfostrade honom kärleksfullt, för att han skulle bli en god man. Han hade dock mycket besvär därmed, ty gossen hade efter sin verklige far ärft ett förfärligt rusdrycksbegär, och flera gånger föll han för de svåra frestelserna. Men genom öm och kärleksfull vaksamhet från föräldrarnas sida, och kraftiga ansträngningar från gossens, blef han dock räddad undan den dystra faran att bli en förtappad drinkare. Så dog fosterfadern, just då gossen blifvit så gammal, att han rätt förstod värdera den kärlek han fått röna, och då var han i stånd att göra något för att

visa sin tacksamhet. Då köpte sonen, som nu var man, en landtegendom, dit han reste med sin sörjande fostermor och sin unga hustru. Han ville nu bli en arbetsam och nyttig man, och han fann, att det trogna arbetet skulle hålla frestelserna ifrån honom och bli honom en god hjälp i striden mot rusdrycksbegäret. Under de många åren han varit hos sina fosterföräldrar, hade han ej haft den ringaste kännedom om, hur det gått med hans verkliga föräldrar, men då han kom till sin nya egendom fann han dem där. Han hade nämligen köpt samma gård, där hans far var torpare. Nu var dock fadern ej mer sådan som förr. Ånger och sorg öfver det onda han gjordt mot de sina hade böjt hans sinne och gjordt honom mottaglig för ädlare känslor. Han hade slutat upp att dricka, blifvit en ödmjuk, gudfruktig och god man. Detta gladde den återkomne sonen mer än något annat, men han kände äfven sorg öfver något annat. Hans ena bror hade dött, ett offer för det härjande dryckenskapsbegäret. Dock var han nöjd, ty hans far var räddad, modern lycklig och den yngre brodern, en snäll yngling, som tycktes hafva sluppit undan den dystra arfvet. Tycker inte Bergkvist, att detta är en rätt underlig berättelse?»

Torparen och hans hustru sutto som förstenade och stirrade på honom.

»Herre, hvad menar Ni?» frågade Bergkvist ändtligen. »Ni vill väl inte skämta med två gamla bepröfvade hjärtan?»

»Nej, nej, vare det långt ifrån mig, käre vän! Jag skall blott göra ett litet tillägg till min berättelse. När den återkomne sonen funnit sina föräldrar, gjorde han sig noga underrättad om deras förhållanden, och så lät han en dag kalla dem till sig. De kommo och hade yngste sonen med sig. Deras äldste son och nu äfven deras herre, ställde sig till en början hård och kall, påminde dem litet af det förflutna och tillsade dem att lämna det torp de så många år lefvat på. Men det var blott för att pröfva dem, ty i torpets ställe ämnade han gifva dem något bättre: en plats i sitt eget goda hem. Och så till sist frågar han dem: kunnen I icke känna igen Eder Hjalmar, som nu längtar efter att få trycka sina gamla föräldrar till sitt hjärta?»

»Hjalmar! Är det möjligt?»

Tårarna strömmade utför de gamles kinder, då sonen tog dem i famn. Bergkvist snyftade som ett barn.

»O, förlåt mig min synd! Förlåt mig!»

»Snälla pappa, nu lämna vi alla de där gamla tråkiga minnena åt glömskan. Nu är allt godt igen.»

»Herren vare evigt pris för denna oändliga godhet! Men är då verkligen sanning? Är patron vår son Hjalmar?»

»Ja, det är sant, jag är Hjalmar.»

Madam Bergkvist hade åter sjunkit ned på stolen och bara såg på honom.

»Hjalmar, vår Hjalmar.»

»Och du Erhard, skall du inte hälsa mig välkommen hem igen?» sade den äldre brodern och fattade den förlägne ynglingens hand.

Erhard kunde icke svara, han grät blott, och därtill kände han sig både förlägen och förbryllad.

»Se här är min goda fostermor, och här är min lilla kära hustru,» sade Hjalmar till sina föräldrar, visande på de kära, som sutto i soffan och gråto af rörelse vid den gripande scen de bevittnat. Doktorinnan och Dora hälsade kärleksfullt på de gamla och Erhard, och doktorinnan kunde icke känna någon bitterhet i sitt hjärta mot dessa bepröfvade människor, fast de ju grepo in i hennes moderliga rättigheter och på visst sätt tog ifrån henne hennes son.

»Vi få väl försöka dela honom emellan oss,» sade hon leende till madam Bergkvist.

»Ack nej, goda fru, haf honom kvar som Er son; jag är nöjd bara jag får komma hit och se honom ibland. Mera begär jag inte.»

»Komma någon gång! Ni skall stanna här hos oss, så får Ni se honom alla dagar.»

»Men pappa får komma ihåg, att torpet skall vara ledigt inom två veckor,» sade Hjalmar skämtsamt till sin far.

»Kära barn, inte passa vi för detta fina hus. Det ginge aldrig an att ni flyttade hit. Låt oss bo kvar i torpet, det är nog för oss.»

»Se så, jag får visst lof att bli den stygge patron Elmegren igen, förstår jag. Torpet skall vara ledigt inom två veckor.»

»Jag gör gärna som du vill, bara du inte ångrar dig sedan.»

»Var inte rädd för det. Jag vet nog hur det bör vara.»

»Nu måste far och mor stanna kvar här till middag,» inföll Dora, »och så få vi vara tillsammans hela dagen och ha roligt.»

»Jag måste allt gå hem och se till kreaturen, snälla lilla frun,» svarade Bergkvist.

»Det gör Erhard, om jag ber honom vackert; eller hur, gör du inte det?»

»Jo då, jag vill göra allt hvad frun säger.»

»Du skall skynda på och komma igen till middagen.»

»Ja, jag skall komma så fort jag hinner.»

Svårt var det för Bergkvist och hans hustru att riktigt fatta sanningen af, hvad de denna stund upplefvat, ja, de fruktade nästan, att det blott var en ljus, skön dröm, ur hvilken de snart skulle uppvakna. Men verkligheten bestod dock, och den måste de tro.

Bergkvist gaf akt på, att Hjalmar saknade två fingrar på vänstra handen.

»Hur har du mistat fingrarna?» frågade han.

»De måste tagas bort, då jag den där gången låg på sjukhuset. En stor, tung stöfvel hade råkat dem, men det var en ond ande, som ledde steget, och den anden heter — dryckenskap. Nu är han dock bortjagad ifrån oss.»

Torparen fattade den stympade handen och kysste den, och det föll en klar tår på de djupa

ärren. Det var försoningens tår, glimmande, som en dyrbar pärla.

»Kära pappa, allt är så godt nu. Kanske skola dessa ärr påminna mig, icke hvad jag lidit, men min plikt att alltid vandra den goda vägen, så att jag, om jag skulle få några barn att fostra, kan fostra dem rätt, så att de blifva goda människor. Och ärren skola vara mig ett kärt minne äfven, ty hade jag ej blifvit plågad, så hade jag nog aldrig mött min ädle, dyre fosterfader och aldrig blifvit hvad jag nu är. Ja, kanske var den där misshandeln ändå till välsignelse, ty hade jag stannat i torpet, så är det ej omöjligt, att jag delat Martins öde.»

»Underliga äro Herrens vägar,» svarade fadern ödmjukt.

XXXIII.

Torparfamiljen flyttade upp till Edsberga, och torpet gafs åt en annan. Visst kändes det underligt för både Bergkvist och hans hustru och Erhard att så där på en gång byta om hem, särskildt som det nya hemmet var så olikt det gamla. Till en början hade de svårt att finna sig riktigt hemma, ty de voro rädda, att de genom sina enkla seder och sitt sätt att vara, skulle stöta någon af sina kära, som voro fint fostrade och hade helt andra åsikter om lifvet.

De funno snart, att de ej behöfde frukta något sådant, ty både doktorinnan och de unga visade dem all kärlek och voro måna om att undervisa dem i det de ej förstodo.

Bergkvist kunde ej gå sysslolös utan arbetade med hvad han kunde vid gården. Erhard frågade en dag sin bror, om han ej skulle gå ut och hjälpa drängarna att plöja, men Hjalmar svarade:

»Hvila dig du, Erhard. Du är för klen att vara ute och arbeta så tungt, som de få göra. Tycker du att det blir långsamt att inte arbeta, så sök upp något att göra här hemma, och när du blir trött så kom in igen.»

Det var också af nöden för ynglingen att slippa det tunga arbetet. Hans bröst var mycket dåligt, och han hostade mycket. Doktorinnan, som mycket fäst sig vid honom, sade en dag till Hjalmar:

»Du måste taga Erhard med dig till någon läkare i staden, ty jag fruktar, att han är sjuk.»

»Han har alltid varit så där klen. Tror mamma det är något särskildt ondt? Jag har trott att det blott är vanlig svaghet, men kanske har jag misstagit mig.»

»Ja, tag honom du med till en läkare. Hans hosta är svår, och han klagar ibland öfver svårt håll i bröstet.»

»Jag skall resa in med honom redan i morgon.»

Dagen därpå åkte Hjalmar och Erhard in

till staden och talade med en läkare. Denne undersökte mycket noga den unge mannen. Medan Erhard sedan klädde sig tog Doktorn Hjalmar afsides för att meddela honom, hvad han funnit.

»Han har hjärtlidande, och därtill äro hans lungor mycket klena.»

»Tror Ni, att det föreligger någon allvarsam fara för hans lif?»

»Ja, det är bäst att säga Er det; han blir inte gammal. Det onda har fått utvecklas för länge. Han har sannolikt haft det ända sedan han var barn.»

»Kan intet göras för att aflägsna faran?»

»Vi kunna försöka uppehålla lifvet ännu så länge, men en stark förkylning, och han kan dö.»

»Gör hvad Ni kan, doktor, och jag skall vara Er mycket tacksam.»

Läkaren lofvade det och gick sedan för att skrifva ut ett recept.

»Hvad är Ert namn?» frågade han.

Hjalmar, som trodde frågan gälde honom, svarade:

»Mitt namn är Elmegren.»

Doktorn såg upp.

»Är Ni möjligtvis släkt med doktor Elmegren, som för många år sedan var bosatt här i staden?»

»Ja, jag är hans adoptivson.»

»Då är Ni den lille gosse, som jag en gång hjälpte Elmegren att laga en arm åt, eller hur.»

»Just densamme. Är det väl möjligt, att Ni är en af de läkare, som då voro med?»

»Jag är en af dem. Hur underligt, att jag skulle få träffa Er än en gång. Och Elmegren är nu död.»

»Han har gått ifrån oss, den käre, gode mannen. En sådan man träffar man inte ofta. För mig blef han dock mer än för någon annan.»

»Är Ni bosatt i Västergötland nu?»

»Ja, jag har köpt Edsberga och har således flyttat tillbaka till min barndoms kära nejder, fast ju förhållandena äro mycket annorlunda.»

»Och doktorinnan, är hon med?»

»Hon är på Edsberga. Jag hoppas Ni kommer ut och hälsar på oss så snart Ni kan. Det skall glädja min mor mycket att få se en af hennes aflidne makes vänner och äfven af hennes egna gamla vänner från deras vistelse här. Ni är mycket välkommen till oss.»

»Tack därför. Var viss jag skall ej dröja. Så snart min tid medgifver skall jag komma ditut.»

Han skref receptet färdigt och Hjalmar aflägsnade sig i sällskap med sin bror. Vid hemkomsten omtalade Hjalmar för doktorinnan, att han träffat en gammal bekant, samt hvad denne sagt om Erhard.

»Ser du att mina farhågor voro grundade! Jag ser nog att Erhard är mycket klen.»

»Det är bäst, att vi ej säga honom eller mina föräldrar, hur det verkligen är.»

»Nej, det vore bara att göra dem ängsliga med. Men vi få se till att Erhard är mycket rädd om sig.»

Tiden gick, det blef sommar och vackert. Erhard blef allt klenare och klenare och han orkade icke arbeta något alls. Läkaren från staden kom ofta ut till Edsberga och hvarje gång såg han om den stackars ynglingen. Han sökte visa sig hoppfull, då han talade med Bergkvist, Men till Hjalmar sade han uppriktigt, att han ej trodde Erhard skulle lefva längre än till hösten. Sjukdomen hade utbildats till lungsot.

Vid midsommartiden födde Dora en son, och de unga föräldrarnas glädje var stor. Dock voro de ej de enda som gladdes, äfven doktorinnan och Bergkvists voro glada.

»Den här lille herrn har två farmödrar, och det är sannerligen inte många, som äro så lyckligt lottade,» sade Hjalmar, då de en dag stodo och betraktade gossen.

»Måtte han komma att likna dig, Hjalmar,» sade madam Bergkvist, som stod upptagen af sina egna tankar.

»Nej mamma, jag önskar långt hellre, att han må komma att likna min fosterfar, sådan jag alltid fann honom. Blir han en så god och ädel man, så skall jag vara lycklig och stolt öfver min son.»

Doktorinnan gaf honom en tacksam blick, ty hennes önskan öfverensstämde till alla delar med hans.

»Hvad namn skall han ha?» frågade hon.

»Jo, kära mrmma, han skall heta Edgar.»

»Du käre gosse, du tänker blott på att göra mig glädje.»

»Det är min innerliga önskan att försöka bereda mamma så mycken glädje som möjligt, men då jag valde detta namn åt gossen, tänkte jag allt på mig själf också. Hvarje gång jag ropar min son vid namn, skall det påminna mig om min käre fosterfar, och hans minne skall städse mana mig till nya ansatser i sträfvandet efter att blifva god som han.»

»Kyrkoherde Ehrling kom till Edsberga för att döpa sin dotterson, och då var det en riktig glädjefäst vid gården. Kunde goda önskningar och varma böner inverka något på den lilles framtid, så är det visst, att hans lif skulle bli ljust, godt och välsignelserikt, ty älskande hjärtan önskade honom allt godt, och trofasta hjärtan bådo innerligt för hans välgång.

Länge fick dock icke glädjen vara ostörd vid Edsberga. Framemot hösten började Erhard tyna af märkbart, och sedan han en fuktig septemberdag varit ute och blifvit förkyld, måste han intaga sängen. Han förstod själf, att hans dagar voro räknade, men han var nöjd med att få dö.

»Jag går att se min frälsare, som har återlöst mig för evigt,» sade han till Hjalmar, då denne en afton satt vid hans bädd.

»Du tycker då inte, att det är tungt att dö så ung?»

»Hvarför skulle jag tycka det? Jag slipper ifrån mycken nöd och strid då. Skulle inte du anse det för en lycka att få gå hem snart?»

»Jag vet inte. Det har jag inte tänkt på.»

»Du skall fly till Jesus, käre broder. Ännu har du ej känt hvad det vill säga att äga hela hans ljufva frid i själen. Säg, vill du lofva mig att söka denna frid, så att vi en gång lyckliga få mötas i hemmet ofvan skyn?»

»Ja, jag skall söka den, Erhard.»

Hjalmar kände sig besynnerlig till mods. Han tyckte, att han var bra sådan han var, fast både Dora och hans föräldrar ofta talat med honom om, att han borde blifva annorlunda till sinnes. Inte gjorde han något ondt, han försökte ju fylla sin plikt i allt, och han älskade de sina så innerligt, som någon. Och nu påminte äfven den döende brodern honom om, att han ännu ej var sådan, som hans kära önskade se honom. Var då icke pliktuppfyllelse och troget arbete religion nog? Nej, det var sannolikt något mer som fordrades, något, som han ännu ej förstod eller kände till.

Doktorinnan och madam Bergkvist turades om att vaka hos den sjuke, och de tilläto ingen annan att med dem dela vården om honom. En stilla, mörk oktoberafton kallade doktorinnan hela familjen till Erhards bädd. Det var nära slutet. Stilla, innerlig frid hvilade öfver det bleka, magra

anletet. De feberglänsande ögonen sågo så kärleksfullt och glädjestrålande på de omkringstående. Han räckte dem handen till afsked, den ene efter den andre, och han bad dem att ej gråta för hans skull. Sedan han sagt farväl hostade han svagt, och ett blodigt skum syntes på läpparna.

»Halleluja! Nu kommer min hulde frälsare! Jesus, min Jesus!»

Det var Erhards sista ord, ty den längtande anden hade följt Kristus till himlen. Flärdlöst och älskligt hade hans lif varit, ty Kristi frid hade länge bott i hans själ, och därför blef äfven hans död triumferande.

»Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrens namn,» sade Bergkvist gråtande, och smekte ömt den dödes kind.

»Han är lycklig nu, vår käre gosse, ty han är hemma i det land, där ingen sorg eller nöd skall vara mer,» tillade madam Bergkvist.

Hjalmar grät. Han önskade, att äfven han en gång måtte kunna möta döden med ett så fridfullt lugn.

Ehuru sorgen var tung öfver Erhards bortgång voro dock föräldrarna lugna, ty de hade satt hela sitt hopp till Gud, och de hade lärt sig att ej sörja så »som de där intet hopp hafva.»

XXXIV.

Gamle Bergkvist fortfor att vara läsare, och ingen klandrade honom numera därför. Det syntes som blef hans lif efter sonens död ännu mera ödmjukt, kärleksrikt och lyckligt. Han började gå ut i stugorna till sina förra arbetskamrater, där han läste bibeln och höll bön med dem. Och detta hans ringa bemödande att vara till gagn blef ej heller utan lön. Flera af dem, som förut varit råa, ogudaktiga män, togo djupt intryck af den gamles ord och förmaningar och snart var Bergkvist och hans hustru icke de enda vid Edsberga, som gjorde skäl för namnet läsare. Bergkvist vågade sig till och med ända till prästen för att tala med honom om sitt älsklingsämne: religionen.

Prästen var en gammal gudfruktig man, men han var mycket rädd för, att den andliga rörelse, som tycktes sprida sig vid Edsberga och dess grannskap, skulle skada hans församling och åstadkomma split och söndring bland folket. Därför var han icke heller särdeles vänligt stämd mot Bergkvist, då han ju visste, att denne stod liksom en ledare för de så kallade läsarne.

»Bergkvist borde inte befatta sig så mycket med den där saken, det kanske ändå inte gör

annat än skada,» sade han därför, då den gamle vänlige torparen kom till honom.

»Har pastorn funnit det skada hitintills då?»

»Nej, det kan jag icke påstå, men man vet ej, hvad som kan komma.»

»Är det bättre att ha endast ogudaktigt folk i församlingen, än att veta dem vara kärleksfulla kristna?»

»Naturligtvis vore det bäst, om alla voro sådana som Bergkvist.»

»Det är just för att de skola blifva sådana, som jag går och talar med dem. Pastorn skulle också gå hem till arbetarne och bönderna för att i enrum tala med dem om deras eviga väl. Det skulle de bli mycket glada öfver. Vid Edsberga är det nu så lugnt och fridfullt mot förr. Min son tillåter inte att någon af de underlydande supa, och de äro mycket nöjdare nu än på den tiden, då de fingo använda rusdrycker, som de ville. Blefve nu alla kristna också, så skulle där bli ett riktigt paradis.»

»Men Bergkvist skall förstå, att den där rörelsen kan bli stor, och sedan kanske en stor del af dessa läsare öfvergifva kyrkan för att mera fritt ha sina egna gudstjänster, och det är inte rätt.»

»Håll dem kvar genom kärlek och genom att själf vara en sann kristen, och de skola ej gå ifrån Er. Frihet i religiöst afseende bör dock hvar och en ha.»

Hur de sedan talade med hvarandra, så

erkände prästen, att Bergkvists tanke var god, och han började själf arbeta med mera ifver för sina församlingsbors andliga utveckling.

Ofta talade Bergkvist med Hjalmar om hans själ, men det tycktes, som om sonen ej ville förstå den gamle.

»Jag är ju så religiös jag kan bli, snälla pappa.»

»Hur ofta beder du, Hjalmar?»

»Jag erkänner, att det gör jag aldrig.»

»Tror du att en verklig kristen försummar att bedja?»

»Det vet jag inte.»

»Brukar aldrig Dora bedja?»

»Jo, hvarje morgon och kväll plägar hon falla på knä och bedja, men då går jag ut, för att inte störa henne.»

»Vore du en kristen, så fölle du på dina knän bredvid henne, och så både du tillsammans med din hustru.»

»Jag känner intet behof af att göra det. Tror inte pappa, att det är nog, när jag är rättskaffens i allt och kärleksfull mot alla. Inte kan Gud begära mer af mig.»

»Du måste komma därhän, att du känner all din synd vara förlåten och ett fast hopp för evigheten fylla ditt hjärta, och detta vinner du ej förr än du med tron omfattar Jesus Kristus.»

Med en suck gick Hjalmar ifrån den gamle, men han kunde ej göra sig fri från den känslan, att något saknades honom. Då han öfvertänkte

saken närmare, fann han, att han ej brytt sig om det lif, som skall vara för evigt, utan att hans hjärta i allt var fäst vid det jordiska och förgängliga, och han förstod att just däruti bestod det orätta, som fadern fann hos honom.

Julen kom med sin glädje och sin förnöjelse. Familjerna på Edsberga foro till julottan. Prästen höll en god, anderik predikan, som lockade tårar ur mångas ögon. Hjalmar lutade hufvudet mot bänken framför honom, och Bergkvist gaf akt på, att klara tårar föllo från sonens ögon. I sitt hjärta gladdes han däröfver och bad tyst, att Herren nu måtte låta hela sin frid lysa upp sonens själ.

På hemvägen var Hjalmar tyst och tankfull och vid hemkomsten gick han genast in i sitt arbetsrum och låste dörren efter sig. Då han en liten stund därefter kom ut till de sina, strålade hans ansikte af fröjd. Han fattade sin faders hand och sade hjärtligt:

»Nu förstår jag och känner den frid, som pappa ofta bedt mig söka. I dag har julens stjärna lyst in äfven i min själ, och jag är lycklig.»

»Gud vare lof!»

»Nu skall jag ej mer duka under för frestelserna, då de komma, ty han, som frälsar världen, har frälst äfven mig, och i hans kraft skall jag segra. Nu tror jag, att jag för alltid skall vara fri till och med från mitt 'dystra art.'»

»Kristus frälsar från all synd.»

»Om det var en synd, så är den nu borta.

Nu skall jag en gång kunna dö lika lugnt och jublande som min älskade fosterfar och min käre broder Erhard, och nu skall jag kunna tostra min son rätt. Fick jag i arf ett ondt och förfärande begär efter det som är syndigt, så hoppas jag kunna gifva Edgar i arf en innerlig längtan efter ett trosfriskt och kärleksfullt lif.»

»Ära vare Gud i höjden,» sjöng Dora, där hon satt vid pianot i rummet bredvid.

»Ära vare Gud i höjden,» upprepade den tårögda Bergkvist och gick dit in.

Familjerna på Edsberga voro frälsta, fria och lyckliga. Helig julfrid härskade i allas hjärtan, och alla voro så lyckliga och glada.

Hur olika var icke denna jul emot den förra, som Doktorinnan, Hjalmar och Dora fulla af sorg hade tillbringat i K. Nu kunde de lyfta sina ögon mot höjden och jubla, ty de visste, att efter väl fullbordat värf skulle de i frid få gå till ett bättre land och möta sina kära igen inför lammets tron.

»Och människorna ett godt behag,» slutade Dora sin sång. När hon steg upp tog Hjalmar henne i famn och kysste henne, och ur deras ögon framstrålade den ljufvaste, renaste lycka.

»Hur mycket vi ändå ha att tacka Gud för,» sade han.

»Ja, min älskade, långt mer än vi kunna tacka honom för.»

»Att jag skulle bli så lycklig, jag som var så arm och som hade fått ett så 'dystert arf.'»

»Herrens vilja är, att vi alla skola bli lyckliga,» sade doktorinnan och kom till dem.

»Är äfven mamma riktigt nöjd och lycklig nu då?»

»Hur skulle jag kunna vara annat? Sorgens udd är bruten genom Guds nåd och genom hoppet, att jag en gång skall möta min make igen.»

Allt var väl, allt frid, och visst sågo himlens änglar med glädje nu till de goda, älskande människorna på Edsberga.

SLUT.

Den underliga buteljen.

En liten blek och mager pilt höll med djupt intresse på med att kika in i en blåfärgad butelj, under det att han åter och åter sakta upprepade, med ett uttryck af förvåning i sin röst:

»Månne det ändå kan vara ett par i den?»

Hans mor hade lappat hans slitna och urblekta kläder, men hans skor voro i så dåligt skick, att han ej längre kunde använda dem, utan måste gå barfota.

Till sist tog han en sten och knackade buteljen i bitar med den. Men det fanns intet där inne. Han blef ännu blekare än förut, då han såg buteljen ligga där sönderkrossad, ty det var hans fars butelj. Den lille kröp ned på marken och började gråta så hejdlöst, att han icke såg eller hörde, att någon kom, förrän en stämma ljöd helt nära:

»Hvad är det nu på färde?»

Gossen såg upp med ett förfäradt uttryck i sitt ansikte, ty det var hans far, som stod där.

»Hvem har slagit sönder min butelj?» sporde han. —

»Det har jag,» stammade barnet, halfkväfdt af gråt.

»Hvarför gjorde du det?»

Gossen såg åter upp. Rösten hade en helt annan ton, än han hade väntat. Det var så, att fadern blifvit rörd af att se sin stackars lille son under tröstlös sorg ligga lutad öfven den sönderslagna buteljen.

»Jag skulle titta efter, om det fanns några nya skor där. Jag har ingenting att taga på fötterna — alla de andra ha goda skor.»

»Men huru kunde du tänka, att det skulle vara några skor i buteljen?»

»Det sade mor; jag bad henne om ett par nya skor, och hon sade, att de hade gått ned i fars butelj tillsammans med tröjor och hattar och bröd och kött, och jag tänkte, att jag skulle ha hittat något af det, när jag slog itu den. Far, jag skall aldrig göra så mer.»

»Det tror jag inte heller att du skall,» sade han, i det han lade handen på barnets lockiga hufvud, hvarpå han gick, medan gossen var alldeles förvånad öfver att far icke slagit honom.

Några dagar därefter räckte fadern den lille gossen ett paket och bad honom öppna det.

»Nya skor, nya skor!» jublade barnet. »Har du fått en ny butelj far?»

»Nej, min gosse, jag bryr mig inte om någon ny butelj. Din mor hade rätt — alla våra saker försvinna i buteljen, men att få fram dem igen var inte så lätt, och därför har jag nu i sinnet, att med Guds hjälp låta bli buteljen.»